2013

İSTANBUL

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İSTANBUL ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

(2013)

Raporu Hazırlayanlar:

Günay BÖLÜKOĞLU (İl Müdür Yardımcısı)

Oğur SURUN (Şube Müdürü)

Saliha ZURNACI ÖNEN (İstatistikçi)

Umut AYAR (İstatistikçi)

Züfükar AYRANCI (İş ve Meslek Danışmanı)

SUNUŞ

Dünyada olduğu gibi ülkemizin ve ilimizin en öncelikli sorunlarının başında işsizlik ve istihdam gelmektedir. Son yıllarda işsizlik sorununun çözümüne yönelik önemli gelişmeler kaydedilmesine rağmen, gençler arasındaki işsizlik oranı halen %18'ler seviyesindedir. İşsizlik sorunu genel olarak; kırdan kente göçün hızla artması, tarıma dayalı işgücünün azalması, nüfusun hızlı bir şekilde artmaya devam etmesi, her yıl işgücüne yüz binlerce kişinin katılması ve buna mukabil olarak yeni istihdam kaynaklarının yeterince yaratılamaması başlıca nedenlerdendir.

İşgücü piyasası ile ilgili diğer önemli sorun alanı ise, ülkede işsizlik oranlarının yüksek olmasına rağmen, işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu alanlarda elaman temininde ciddi sorunların yaşanmasıdır. Bu durum genel olarak ülkemizdeki genç nüfusun ve özellikle göçle birlikte tarım sektöründen gelen nüfusun eğitim seviyesinin düşüklüğü ve işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelikte işgücüne dönüştürülmemesinden, yani mesleksizlikten kaynaklanmaktadır. Ülkemizde ve ilimizde işsizlik sorununu çözmeyi ve mesleksizlik sorununu gidererek işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmak için öncelikle sorunun doğru tespit edilmesi, işsizlik ve mesleksizliği hedef alan aktif istihdam politikalarının belirlenmesi gerekmektedir.

Bu amaçla yerel düzeyde işgücü piyasasındaki mevcut durumu izlemek, değişimleri takip etmek ve bunların işgücü arz ve talebi üzerindeki etkilerini ortaya çıkarmak için İstanbul İşgücü Piyasası Talep Araştırması yapılmıştır. Bu araştırmayla, işverenlerimizin günümüzde ve gelecek dönemlerde hangi mesleklerde ne kadar elemana ihtiyaç duyduklarını, elaman temininde güçlük çektikleri mesleklerin hangi mesleklerden oluştuğu ve belirlenen mesleklere elaman bulmakta zorlanma nedenleri, işverenlerin; iş için başvuran kişilerde aramış olduğu kriterlerin neler olduğunu belirlemek amacıyla İŞKUR İstanbul İl Müdürlüğümüzce işveren/işveren temsilcileri ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Yapılan bu çalışma ile işgücü piyasasının ihtiyaçları ve sorunları belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu vesileyle, yapılan bu çalışmanın başarıyla tamamlanmasında emeği geçen başta il müdürü ve çalışma ekibine teşekkür ediyor, çalışmanın ilimize ve tüm ilgililere faydalı olmasını diliyorum.

Saygılarımla.

Hüseyin Avni MUTLU

İstanbul Valisi

ÖNSÖZ

Üç imparatorluğa başkentlik yapmış, Avrupa'yı Asya'ya, kuzeyi güneye bağlayan, stratejik ve eşsiz tarihi bir konumu, kültürel mirası, dinamik nüfus yapısı ve ekonomik potansiyeli ile İstanbul sadece Türkiye'nin değil bölgesinin dünyanın önemli metropollerinden biridir.

Türkiye nüfusunun %18,32'sinin yaşadığı, ülkemizdeki kayıtlı işgücünün %30'nun çalıştığı İstanbul, istihdam olanakları açısından da büyük fırsatlar barındırmaktadır. Ancak, yaşadığı sorunların büyüklüğü ve karmaşıklığı açısından da en sorunlu metropollerden birisidir. Özellikle tarım sektöründeki iş gücünün giderek azalması, kırdan kente göçün hızlanması, en çok göç alan il konumunda olması her yıl işgücüne 700-750 bin kişinin katılması gibi nedenlerden dolayı İstanbul'da işsizlik en önemli ve öncelikli sorunlar arasında yer almaktadır. Bunun için öncelikle sorunun doğru teşhis ve tespit edilmesi, istihdamı artırıcı ve geliştirici politikaların belirlenip kararlılıkla uygulanması gerekmektedir.

Bu kapsamda işsizliğin azaltılması, istihdam olanaklarının geliştirilmesi, kayıt dışı istihdamın kayıt altına alınması, gençlerin, kadınların ve tüm dezavantajlı grupların işgücüne katılımlarının artırılması için, "Aktif İstihdam Politikaları" kapsamında işsizlerin; ilgi, yetenek ve eğitim durumlarına göre işverenlerin talepleri doğrultusunda mesleki eğitim projelerinde eğiterek istihdama katılımlarının sağlanması öncelikli hedeflerimizdir. Bu nedenle ilimizde faaliyet gösteren iş yerlerinin günümüzde ve gelecek dönemlerde ihtiyaç duyduğu ve duyacağı nitelikli işgücü açığının, hangi mesleklerden olduğu, hangi mesleklerde elaman bulmakta zorlandıkları ve işverenlerin iş arayanlarda aramış olduğu kriterlerin belirlenmesi için; İstanbul'da 15 Mayıs-30 Haziran 2013 tarihleri arasında örneklem yöntemi ile seçilen 5 bin 985 işyeri bire bir ziyaret edilerek işveren/işveren temsilcileri ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Yapılan bu çalışma ile işgücü piyasasının ihtiyaçları ve sorunları belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmada görev alan ve emeği geçen tüm mesai arkadaşlarımı tebrik ediyor ve onlara teşekkürlerimi sunuyorum.

Hazırlanmış olan bu raporun İstanbul'un işsizlik sorununun çözümüne katkıda bulunması dileğimle ilimize ve tüm ilgililere faydalı olmasını dilerim.

Saygılarımla.

Muammer COŞKUN

İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖNSÖZ i
İÇİNDEKİLER ii
GRAFİKLER LİSTESİ vii
KISALTMALAR ix
YÖNETİCİ ÖZETİ 1
GİRİŞ 6
BİRİNCİ BÖLÜM 8
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ 8
İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN 8
1.1 EKONOMİK VERİLER 8
Gayri Safi Katma Değer 9
Yatırım teşvikleri 10
Kamu Yatırımları 12
Kurulan- Kapanan İşyeri İstatistikleri 13
1.2 NÜFUS GÖSTERGELERİ 14
Merkez/ Belde Köy nüfusları 14
Yaş Bağımlılık Oranları 16
Göç İstatistikleri 17
1.3 EĞİTİM GÖSTERGELERİ 19
1.4 GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 21
İşgücüne Katılma Oranları 22
İstihdam Oranları 23
İşsizlik Oranları 25
Genç işsizlik 28
İşsizlerin Bekleme Süreleri 28
İşgücüne dahil olmayanlar 29
İstihdam Verileri 30
Kayıt Dışı İstihdam 33
1.5. SOSYAL GÜVENLİK VERİLERİ 36
1.6 İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 37
İŞKUR'a Başvurular 37
İŞKUR'a Kayıtlı İşsizler 40
Açık İşler 44
İşe Yerleştirmeler 48
İŞKUR'un Aktif İşgücü Hizmetleri 53
İşsizlik Ödeneği 55
İKİNCİ BÖLÜM 56
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 56
AMAÇ VE YÖNTEM 56
2.1 İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 59
2.2 AÇIK İŞLER 67
2.3. TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 76
2.4. GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 82
KAYNAKÇA 91

EKLER 92
Ek 1: İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu 92
Ek 2-A: Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi 95
Ek 2 - B: Tahmin ve Notasyonlar 95
Ek 2- C: Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları (2012) 97
Ek 2- D: Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları (2013) 98
Ek 3 –A: Tanım ve Kavramlar Sözlüğü 99
Ek 3 –B: Nüfus ve Konut Araştırmasına Göre İl Düzeyinde İşgücü Piyasası Göstergeleri 105
Ek 4- Diğer Tablolar 109
Ek 4-A: Türkiye Geneli İPTA Alan Uygulama Sonuçları 109
Ek 4-B: İstanbul Geneli İPTA Alan Uygulama 110
Ek 4-C: İLLERİN SEGE SIRALAMASI, 2011 111
Ek 4-D: Yatırım Teşviklerinin İllere Göre Dağılımı, 2012 112
Ek 4-E: Kamu Yatırımlarının İllere Göre Dağılımı, 2012 114

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Kişi Başına Gayrisafi Katma Değer (GSKD), 2004-2010.....10
Tablo 2. 01.01.2012-31.12.2012 Tarihleri Arasında Düzenlenen Yatırım Teşvikleri.....10
Tablo 3. Yatırımların Sektörlere Göre Kişi Başı Maliyeti (milyon TL), 2012.....11
Tablo 4. Kamu Yatırımlarının İllere göre Dağılımı, 2012.....12
Tablo 5. Kurulan ve Kapanan Şirket İstatistikleri, İstanbul, 2011-2012.....13
Tablo 6. Yerleşim Yerine Göre Nüfus, İstanbul, 2009-2012.....14
Tablo 7. Yıllara İtibariye Aldığı-Verdiği Göç, İstanbul, 2010-2012.....17
Tablo 8. İstanbul'un En Çok Göç Aldığı/ Verdiği İller, 2012.....18
Tablo 9. Eğitim Seviyesine Göre Okullaşma Oranları (%), 2012.....19
Tablo 10. Ortaöğretime Kayıtlı Toplam Öğrenci Sayısı, İstanbul, 2012-2013.....20
Tablo 11. Kurumsal Olmayan Nüfusun Yıllar Ve Cinsiyete Göre İşgücü Durumu, İstanbul (bin), 2004-2012.....21
Tablo 12. Öğrenim Durumuna göre İşgücüne Katılım Oranı (%), İstanbul, 2012.....22
Tablo 13. 15-24 Yaş arası Öğrenim Durumuna Göre İşsizlik Oranı (%), İstanbul, 2004-2012.....28
Tablo 14. İş Arama Süresine Göre İşsizler(Bin Kişi), 2012.....28
Tablo 15. İş Gücüne Dahil Olmama Nedenleri (15+, Bin Kişi), 2012.....29
Tablo 16. Eğitim Durumuna Göre İstihdamın Sektörel Dağılımı (Bin Kişi), (2012).....30
Tablo 17. İstihdam Edilenlerin İşteki Durumları (15+ Yaş), 2012.....31
Tablo 18. İstihdamda Kayıt Dışılık (15+ yaş-Bin), 2004-2012.....33
Tablo 19. İşyeri Sayılarının Büyüklüğüne ve Çalışsan Sayılarına Göre Dağılımı, Haziran 2013.....36
Tablo 20. İşyeri Sayılarının Büyüklüğüne ve Çalışsan Sayılarına Göre Özet Tablo, Haziran 2013.....36
Tablo 21. Eğitim Durumlarına Göre Başvurular, 2012.....38
Tablo 22. Mesleklere Göre Başvuruların Dağılımı, 2012.....39
Tablo 23. Mesleklere Göre Kayıtlı İşsizlerin Dağılımı, 2012.....41
Tablo 24: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı (%), 2012.....45
Tablo 25. Sektörlere Göre Açık İşlerin Dağılımı (%), İstanbul, 2012.....47
Tablo 26. Eğitim Durumlarına Göre İşe Yerleştirmeler, 2012.....49
Tablo 27. Mesleklere Göre İşe Yerleştirmeler, 2012.....50
Tablo 28. Sektörlere Göre İşe Yerleştirme Sayıları, 2012.....52
Tablo 29. Kurs Türüne Göre Kurs ve Kursiyer Sayıları, İstanbul, 2012.....53
Tablo 30. Eğitim Durumlarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları, İstanbul, 2012.....55
Tablo 31. Eğitim Durumlarına Göre İşsizlik Ödeneği Alanlar,İstanbul, 2012.....55
Tablo 32. İŞKUR İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2012).....57
Tablo 33. Araştırmaya Katılan İşyerlerinin Büyüklüklerine Göre Sektörel Dağılımı, İstanbul.....60
Tablo 34. Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları, İstanbul,.....63
Tablo 35. Meslek Gruplarına göre Çalışan Sayıları, İstanbul,.....65
Tablo 36. Çalışanların Mesleklere Ve Cinsiyete Göre Dağılımı (%),İstanbul,.....66
Tablo 37. Sektörlere Göre Açık İşlerin Dağılımı (%).....67
Tablo 38. Sektörler göre Açık İşlerin Dağılımı ve Açık İş Oranları, İstanbul,.....68
Tablo 39. Meslek Gruplarına Göre Açık İşler, İstanbul,.....70
Tablo 40. Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı.....72
Tablo 41. Temininde Güçlük Bildiren İşyerlerinin Sektörel Dağılımı, İstanbul,.....76

Tablo 42. Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı 77
Tablo 43. Temininde Güçlük Çekilen Meslek Gruplarının Dağılımı, İstanbul,.....78
Tablo 44. Mesleklere Göre Temininde Güçlük Dağılımı.....80
Tablo 45. Sektörlere Göre Net İstihdam Beklentisi, İstanbul.....82
Tablo 46. Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Beklentisi, İstanbul, ...83
Tablo 47. İstihdam Artışı Beklenen Meslekler, İstanbul, ...84
Tablo 48. İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler, İstanbul, ...85

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Sektörlerin Gayrisafi Katma Değer İçindeki Payları (%), 2010 9
Grafik 2. Sektörlere göre bölgesel paylar (%), İstanbul, 2004-2010 9
Grafik 3. 01.01.2012-31.12.2012 Tarihleri Arasında Düzenlenen Yatırım Teşviklerinin Sektörel Dağılımı 11
Grafik 4. Kamu Yatırımlarının Sektörel Dağılımı (%), İstanbul, 2012 12
Grafik 5. Nüfusun Dağılımı İstanbul, Türkiye (%) 2012 14
Grafik 6. Nüfusun Geniş Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (%), İstanbul, 2009-2012.....15
Grafik 7. İstanbul'da Nüfusun Yaşa ve Cinsiyete Göre Dağılımı (%),İstanbul, 2012.....15
Grafik 8. Yaş Bağımlılık Oranları (%), 2012 16
Grafik 9. Yaş Bağımlılık Oranının Cinsiyete Göre Dağılımı (%),İstanbul, 2012 16
Grafik 10. Çalışabilir Yaştaki Nüfusun Eğitim Seviyelerine Göre Dağılımı (%), 2012 ...17
Grafik 11. Yaş Gruplarına Göre İstanbulun Aldığı-Verdiği Göç Dağılımı (%), İstanbul, 2012 18
Grafik 12. İşgücüne Katılım Oranının Yıllara Göre Değişimi (%), 2004-2012 22
Grafik 13. İstihdam Oranının Yıllara ve Cinsiyete Göre Değişimi (%), 2004-20012.....23
Grafik 14. Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre İstihdam Oranı (%),İstanbul, 2012 24
Grafik 15. Yaşa grubu ve cinsiyete göre İstihdam Oranı (%), İstanbul, 2012 24
Grafik 16. İşsizlik Oranının Yıllara Ve Cinsiyete Göre Dağılımı (%), 2004-2012 25
Grafik 17. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı (%), İstanbul, 2012.....26
Grafik 18. Geniş Yaş Grubuna Göre İşsizlik Oranları (%), İstanbul, 2012 27
Grafik 19. Son çalışılan işteki duruma göre işgücüne dahil olmayanlar (%), 2012 29
Grafik 20. İstihdamın Sektörel Dağılımı, 2012 30
Grafik 21: Meslek Gruplarına Göre İstihdam Edilenler (%), 2012.....32
Grafik 22. Yıllar itibariyle Kayıt Dışı İstihdam Oranları (%), 2004-2012 33
Grafik 23. Sektörlere Göre Kayıt Dışı istihdam Oranı (%), İstanbul, 2012.....34
Grafik 24. Cinsiyete göre kayıt dışı istihdam oranları (%), 2012.....35
Grafik 25. Eğitim Durumuna Göre Kayıtlı Dışılık (%), 2012.....35
Grafik 26. Yıllara Göre Başvurular, 2008-2012, İstanbul.....37
Grafik 27. İstanbul İlinde Yıllara Göre Kayıtlı İşsizler, İstanbul, 2008-2012 40
Grafik 28. Yaş Gruplarına Göre Kayıtlı İşsizlerin Dağılımı (%), 2012 41
Grafik 29. Cinsiyete ve Yaş Gruplarına Göre Kayıtlı İşsizler, İstanbul, 2012 42
Grafik 30. Eğitim Durumlarına Göre Kayıtlı İşsizlerin Dağılımı (%), İstanbul, 2012 43
Grafik 31. Bekleme Sürelerine Göre Kayıtlı İşsizler (%), İstanbul, 2012.....44
Grafik 32. Yıllar İtibariyle Açık İşler, İstanbul, 2008-2012.....45
Grafik 33. Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Dağılımı (%), 2012 46
Grafik 34. Yıllar İtibariye İşe Yerleştirme Faaliyeti, İstanbul, 2008-2012 48
Grafik 35. Eğitim Durumu ve Cinsiyet Göre İşe Yerleştirmeler(%), İstanbul, 2012 49
Grafik 36. Meslek Gruplarına Göre İşe Yerleştirmelerin Dağılımı (%), 2012 51
Grafik 37. Araştırmaya Katılan İşyerlerinin Sektörel Dağılımı (%) 61
Grafik 38. Sektörlere Göre Çalışan Sayılarının Dağılımı (%) 62
Grafik 39. Sektörlere Göre Çalışanın Cinsiyet Ağırlıkları (%).....64
Grafik 40. Meslek Gruplarına Göre Çalışanın Cinsiyet Ağırlıkları (%) 65
Grafik 41. Sektörlere Göre Açık İş Oranları İstanbul-Türkiye (%).....69
Grafik 42. Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları İstanbul-Türkiye (%) 71
Grafik 43. Açık İşlerin Talep Edilen Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı (%),İstanbul....73
Grafik 44. Açık İşlerde Talep Edilen Beceriler.....74

Grafik 45. Açık İşlerin Karşılama Yollarına Göre Dağılımı (%), İstanbul.....75
Grafik 46. Temininde Güçlük Çekilen Meslek Gruplarının Dağılımı(%).....79
Grafik 47. Temininde Güçlük Çekilme Nedenlerinin Dağılımı 81

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

AİO: Açık iş Oranı

***Bk* :** Bakınız

EUROSTAT: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi

ILO: International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)

İİPA: İstanbul İşgücü Piyasası Araştırması

ISCO: International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)

İBBS: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması

İO: işsizlik oranı

İKO: İşgücüne katılma oranı

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

İPA: İşgücü Piyasası Analizi

NACE: European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)

NİDO: Net İstihdam Değişim Oranı

OECD: Organization for Economic Co-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

SEGE: Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması

TMS: Türk Meslekler Sözlüğü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TÜİK/NKA: Türkiye İstatistik Kurumu Nüfus ve Konut Araştırması

TOBB: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

SGK: Sosyal Güvenlik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

İstanbul nüfusu 2012 yılı itibariyle 13 milyon 854 bin 740 kişidir. Nüfusun %50,21'ini erkekler %49,79'unu da kadınlar oluşturmaktadır. İstanbul ilinin ‰16,78 olan nüfus artış hızı Türkiye ortalaması olan ‰12,01'ın üzerinde ve nüfus artış hızı en fazla olan iller sıralamasında 15. sırada yer almaktadır.

2012 yılına göre İstanbul'da toplam nüfusun %98,96'i il ve ilçe merkezlerinde yaşarken, %1,04'ü belde ve köylerde yaşamaktadır. Bu oranlar Türkiye'deki durum ile karşılaştığında, İstanbul'da il ve ilçe merkezlerinde yaşayan nüfusun Türkiye ortalamasının çok üzerinde olduğu gözükmektedir.

Nüfusun %71'i (9.837.334) 15-64 yaş grubunda yani çalışma yaşındadır. %23,25'i (3.220.818) 0-14 yaş grubunda, %5,75'i ise (796.588) 65 ve daha yukarısı yaş grubunda yer almaktadır.

İstanbul'daki 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaşlardaki bireyler sayısı Türkiye ortalamasının altında olmasından dolayı çocuk bağımlılık oranı, yaşlı bağımlılık oranı ve buna paralel olarak da genel bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının altında kalmaktadır.

İstanbul'da, çalışabilir yaştaki nüfusun dağılımına bakıldığında, çalışabilir nüfusun yarısından fazlasını %54,03'lük oranı ile lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Daha sonra sırası ile %23,64 lise veya dengi okul mezunları, %14,26 oranı ile yükseköğretim mezunları ve %3,09 ile okuma yazma bilmeyenler gelmektedir. Türkiye ortalaması ile karşılaştırıldığında, Okuma yazma bilmeyenler ve lise altı eğitimlilerin oranı Türkiye ortalamasının altında kalırken, lise veya dengi okul mezunları ve yükseköğretim mezunlarının oranı Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir.

İstanbul ili göç alan bir ildir. Net göç hızı ‰2,2 ile 81 il içerisinde en fazla göç hızına sahip 31. ildir. İstanbul ili 2012 yılında diğer illerden 384 bin 535 göç almışken, 354 bin 74 göç vermiştir. İstanbul'da alınan göç %4,66 oranıyla en fazla sayıda Ankara'dan gelen kişiler tarafından gerçekleşmiştir.

İstanbul'un aldığı ve verdiği göçlerin yaş gruplarına göre dağılımına bakıldığında, 15-44 yaş aralığında aldığı göç verdiği göçten fazla iken, 45+ yaş gruplarında ise aldığı göç verdiği göçten daha az olduğu görülmektedir.

İl bazında mevcut işgücü piyasası temel değişkenler itibariyle ele alındığında, İstanbul ilinde dikkati çeken önemli husus işsizlik oranının Türkiye ortalamasına (%9,2) göre yüksek olmasıdır. 2012 yılı verilerine göre il işsizlik oranı % 11,3'tür. İşgücüne katılım oranı %50, İstihdam oranı %45,4 ile Türkiye ortalamasına yakındır.

İstanbul sosyo-ekonomik gelişmişlik[1] sıralaması itibariyle 81 il içinde 1. Sıradadır (İllerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması, SEGE 2011 bk.Tablo Ek 4-C).

[1] İllerin ve bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına ilişkin en son çalışma Kalkınma Bakanlığı tarafından 2011 yılında yapılan çalışmadır. Çalışma; demografi, eğitim, sağlık, istihdam, rekabetçi ve yenilikçi kapasite, mali kapasite, erişebilirlik ve yaşam kalitesi olmak üzere 8 alt kategoride 61 değişken ve temel bileşenler analizi kullanılarak hazırlanmıştır.

İlin yatırım teşviklerinden aldığı paya baktığımızda İstanbul 1. bölgede yer almaktadır ve İzmir'den sonra en fazla yatırım teşviki alan ikinci ildir. 2012 yılı kamu yatırımları sıralamasında ikinci sıradadır. İstanbul'da kamu yatırımlarının %65,35'ini ulaştırma-haberleşme yatırımları oluşturmaktadır.

İstanbul'da araştırma kapsamına giren 5 bin 985 işyeri ziyaret edilerek işyeri bilgi formu uygulanmıştır. Araştırma kapsamında 59 bin 619 işyerine ilişkin bilgi toplanmıştır. En fazla işyeri sırasıyla İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret, İnşaat ve Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörlerinde bulunmaktadır. İşyerlerinin büyüklüklerine bakıldığında, %20,97'si 1-9 kişi arası istihdam etmekte, %67,17'si 10-49 arası istihdam etmekte ve %11,86'sı 50 ve daha üzeri istihdam etmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, 59 bin 619 işyerinde 1 milyon 896 bin 934 kişi çalışmaktadır. Çalışanların %72,96'sı erkeklerden, %27,04'ü kadınlardan oluşmaktadır. Kadınlarda ve erkeklerde en fazla İmalat sektöründe çalışılmaktadır. Daha sonra kadın ve erkeklerde en fazla çalışma Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe görülmektedir.

İstanbul'da kadın çalışanlar %27,04 oranı ile %23,10'luk Türkiye ortalamasının üzerinde yer alırken, İstanbul'da erkeklerin %72,96'lık oranının, %76,90'lık Türkiye ortalamasının altında yer aldığı görülmektedir.

Meslek gruplarına göre çalışan sayılarına bakıldığında, en fazla çalışan %16,93 oranı ile "Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar" meslek grubunda görülmektedir. Daha sonra %16,73 oranı ile "Nitelik Gerektirmeyen Meslekler", %15,83 oranı ile "Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar" ve %12,19 oranı ile "Hizmet ve Satış Elemanları" meslek gruplarında görülmektedir.

İstanbul'da "Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar" meslek grubunda kadın ağırlığının %52,03 oranı ile erkek ağırlığından daha fazla olduğu tek meslek grubu olarak görülmektedir.

Sektörlere göre açık iş talebinde bulunan işyerlerinin dağılımına bakıldığında İstanbul'da bulunan 59 bin 619 işyerinin %31,03'ünün eleman ihtiyacı duyduğu bilgisi alınmıştır. Bir başka deyişler her 100 işyerinden 31' inde eleman ihtiyacı vardır. Türkiye'de ise her 100 işyerinden 28'inin eleman ihtiyacı bulunmaktadır. En fazla eleman ihtiyacı olan işyerleri sırasıyla %30,74 oranı ile "İmalat", %24,11 oranı ile "Toptan ve Perakende Ticaret" ve %11,75 oranı ile "İnşaat" sektörlerinde görülmektedir. En az eleman ihtiyacı olan işyeri ise %0,20 oranı ile "Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri" sektöründe görülmektedir.

Sektörlere göre açık işlerin dağılımın da en fazla açık iş %47,52 oranı ile "İmalat" sektöründe görülmektedir. "İmalat" sektörünü sırasıyla %15,93 oranı ile "Toptan ve Perakende Ticaret", %9,43 oranı ile "İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri" ve %5,32 oranı ile "Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri" sektörü takip etmektedir.

İstanbul genelinde 97 bin 983 açık iş bulunmakta olup, açık iş oranı %4,91 olarak görülmektedir. Bir başka deyişle her 100 kadronun 95'i dolu durumdadır ve 5 kişilik doldurulmayı bekleyen kadro bulunmaktadır.

Sektörler itibari ile açık iş oranlarında en fazla sırasıyla %6,80 oranı ile "İmalat", %6,06 oranı ile "Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri", %5,89 oranı ile "Diğer Hizmet Faaliyetleri" ve %4,58 oranı ile "Toptan ve Perakende Ticaret" sektörlerinde görülmektedir. "Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı" sektörü %0,71 oranı ile en az açık iş oranının olduğu sektör olarak görülmektedir.

Meslek gruplarına göre açık işlerin dağılımına bakıldığında en fazla çalışan sayısına sahip ilk dört meslek grubunda açık işlerin dağılımının paralellik gösterdiği görülmektedir. Açık işlerin %75'inin "Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar", "Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar", "Nitelik Gerektirmeyen Meslekler" ve "Hizmet Ve Satış Elemanları" meslek gruplarından alınan açık işler oluşturmaktadır.

Açık iş oranlarına bakıldığında ise, "Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar" meslek grubunun açık iş dağılımında ilk sırada yer aldığı gibi açık iş oranı sıralamasında da ilk sırada yer almaktadır. "Hizmet Ve Satış Elemanları" meslek grubu açık iş dağılımında 4. Sırada yer alırken, açık iş sıralamasından "Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar" meslek grubundan sonra 2. Sırada yer aldığı görülmektedir. "Hizmet Ve Satış Elemanları" meslek grubundaki çalışan sayısının "Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar" ve "Nitelik Gerektirmeyen Meslekler" meslek gruplarındaki çalışan sayısından az olması nedeniyle açık iş oranı bu meslek gruplarına göre daha yüksek görülmektedir.

Mesleklere göre açık işlere bakıldığında; İstanbul'da 727 meslekte 97 bin 983 açık iş bulunurken, Türkiye'de 2 bin 368 meslekte 258 bin 82 açık iş bulunmaktadır. Açık işlerin %37,97'si İstanbul'dadır. İstanbul'da 11 bin 796 kişi ve Türkiye'de 20 bin 358 kişi ile en fazla açık işin Makineci (Dikiş) mesleğinde olduğu görülmektedir. İstanbul'da Makineci (Dikiş) mesleğinde sonra en fazla açık iş Güvenlik Görevlisi, Ortacı, Temizlik Görevlisi ve Çağrı Merkezi Görevlisi mesleklerinde görülmektedir.

İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre açık işlerin %28,67'sinde işverenler istihdam etmeyi düşündükleri kişilerde, "Farketmez" seçeneğini işaretleyerek herhangi bir eğitim düzeyinin önemli olmadığını ifade etmişlerdir. En fazla tercih edilen bir diğer seçenek ise %22,55 oranı ile "Lise altı" eğitim düzeyidir.

Açık iş bulunan mesleklerde istenen becerilerin[2] genel toplamının yüzde oranlarına bakıldığında açık işlerin %72,78'inde Mesleğe İlişkin Yeterli Bilgi, %66,32'sinde Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, %55,85'inde Takım Çalışması ve % 45,61'inde İletişim ve İfade Yeteneği becerileri talep etmektedir. Bu sonuç bize bir kez daha mesleki eğitimin önemini ortaya koymaktadır. Ancak Fiziki ve Bedensel Yeterlilikte yüksek oranın nitelik gerektirmeyen mesleklerde aranan özellik olarak görülmektedir.

[2] İşverenler bu soruda birden fazla şıkkı işaretleyebildiklerinden dağılımın toplamı 100'den büyüktür.

İstanbul ve Türkiye'de Akraba-Eş Dost aracılığıyla eleman ihtiyacını karşılamanın en önemli arama kanalı olduğu görülmektedir. Araştırma kapsamındaki işyerlerinin %79,03'ünün 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri olmasına rağmen açık iş taleplerini karşılama konusunda fazla kurumsal olmayan ve geleneksel yöntemleri tercih ettikleri sonucuna ulaşılabilmektedir. İstanbul'da arama kanalı olarak İŞKUR 4. sırada yer alırken Türkiye'de ise Akraba-Eş Dost aracılığından sonra İŞKUR' un tercih edildiği görülmektedir.

İstanbul'da 59 bin 619 işyerinden %43,36'sı (25.852) eleman temininde güçlük çektiklerini belirtmiştir. Yani İstanbul'daki her 100 işyerinden 43'ü eleman teminin zorluk çekmektedir. İstanbul'da eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin sektörel dağılımına bakıldığında, en fazla eleman temininde güçlüğü %39,82 oranı ile İmalat sektöründeki işyerlerinde görülmektedir. İmalat sektörünü %22,37 oranı ile Toptan ve Perakende Ticaret, %8,37 oranı ile İnşaat ve %6,99 oranı ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyeti sektörlerinin takip ettiği görülmektedir.

İstanbul ve Türkiye en fazla güçlük çekilen mesleklerin bulunduğu ilk iki sektör aynıdır. İmalat sektöründe İstanbul %45,29 oranı ile %39,42 Türkiye ortalamasının üzerinde görülürken, Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe %16,07'lik oranı ile %18,14 olan Türkiye ortalamasının altında görülmektedir.

Temininde güçlük çekilen meslek gruplarının dağılımında İstanbul'da en fazla güçlük Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda görülürken, Türkiye'de Sanatkârlar ve İlgili işlerde görülmektedir. İstanbul ve Türkiye'de en fazla temininde güçlük çekilen mesleklerin %50'sinden fazlası bu iki meslek grubunda görülmektedir.

İstanbul'da temininde güçlük çekilen 727 meslekte toplam 119 bin 568 kişiye ihtiyaç varken, Türkiye'de 2 bin 714 meslekte 340 bin 950 kişiye ihtiyaç duyulmaktadır. Temininde güçlük çekilen mesleklerde hem İstanbul hem Türkiye'de ilk sıraları Makineci (Dikiş) ve Güvenlik Görevlisi mesleklerinin aldığı görülmektedir.

İstanbul'da işverenler tarafından teminde güçlük çekilme nedeni olarak ilk sırada %53,38 oranı ile "gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması" belirtilmiştir. Daha sonra sırasıyla %50,45 oranı ile "yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması", %44,48 oranı ile "ilgili meslekte eleman bulunamaması", %25,96 oranı ile "önerilen ücretin az bulunması" ve %22,17 oranı ile "çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi" teminde güçlük çekilme nedeni olarak belirtilmiştir.

İşyerleri önümüzdeki dönemlerde istihdam durumları için olumlu tablo çizmektedirler. 31 Aralık 2013 itibariyle yaklaşık 106 bin kişilik istihdam artışı beklemektedirler. Bugüne göre istihdamın %5,60 oranında artacağı tahmin edilmiştir. 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle yaklaşık 92 bin kişilik istihdam artışı beklemektedirler. Bugüne göre istihdamın %4,87 oranında artacağı tahmin edilmiştir.

İstihdam beklentilerine sektörel olarak baktığımızda 31 Aralık 2013 itibariyle ve 30 Haziran 2014 itibariyle tüm sektörlerde istihdam artışı beklendiğini görmekteyiz. En fazla istihdam artışı her iki dönemde de İmalat sektöründe beklenmektedir.

31 Aralık 2013 tarihinde net istihdam artış oranı en yüksek olan sektörler %8,70 ile İnşaat ve %8,62 Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörleridir. 30 Haziran 2014 tarihinde ise net istihdam artış oranın en yüksek olacağı öngörülen sektörler %14,87 ile Diğer Hizmet Faaliyetleri ve %9,01 ile Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler sektörleridir.

En fazla istihdam artışı 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubunda beklenirken, 30 Haziran 2014 itibariyle ise en fazla istihdam artışı Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda beklenmektedir.

31 Aralık 2013 ve 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle en fazla artış beklentisi olarak Makineci (Dikiş) mesleği ilk sırada görülmektedir. İstihdam artışı beklenen mesleklerde mevsimselliğin etkileri de görülmektedir. Aralık döneminde Turizm sektörü ile ilgili mesleklerde istihdam artışı beklenmez iken Haziran döneminde Garson, Komi (Garson Yardımcısı), Aşçı gibi mesleklerde artış beklentisi görülmektedir. Aynı etki İnşaat sektöründeki çalışanlar içinde geçerlidir. Fakat her iki dönemde inşaat sektöründe artış beklentisi görülmektedir.

31 Aralık 2013 itibariyle en fazla istihdam azalışı Betonarme Demircisi, Endüstriyel Boru Montajcısı, Bahçıvan ve Diğer Fidanlık İşçileri ve Bahçıvanlar mesleklerinde olması beklenmektedir. 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle ise Diğer Kağıt İmal İşçileri, Gümrük Memuru, İşletmeci (Genel) ve Tünel Kalıpçı-İnşaat en fazla istihdam azalışının beklendiği mesleklerdir.

GİRİŞ

İstanbul İşgücü Piyasası Analiz Raporunun nihai hedefi, işgücü piyasası arz ve talep boyutunu birlikte ele alarak, arz ve talep arasındaki eşleşme problemlerini ortaya çıkartmak ve bu dengesizliğin giderilmesine yardımcı olacak önerileri oluşturmaktır.

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanamayabilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle de zamanında doldurulamamaktadır.

İller bazında etkin bir işgücü piyasası analizi için, illerin arz ve talep yapısını aynı dönem itibariyle yansıtan arz ve talep verilerine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç doğrultusunda ideal olan, il işgücü piyasasının her iki boyutunu ortaya koyan araştırmaların eşzamanlı yapılmasıdır. Böyle bir çalışmanın gerek işgücü gerekse mali açıdan yaratacağı büyük yük dikkate alındığında, pratik bir çözüm işgücü piyasası arz analizlerinde mevcut veri setlerinin kullanımıdır. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) ile Hanehalkı İşgücü Anketi (HİA) sonuçlarına dayanmaktadır.

İşgücü piyasası talep verileri İŞKUR' a kayıtlı işverenler itibariyle idari kayıt olarak mevcuttur, ancak bu kayıtlar ilin genel talep yapısı hakkında yeterince fikir verememektedir. İşgücü talebinin illerdeki tüm işverenleri kapsayacak şekilde üretilmesi işgücü piyasasının doğru takibi açısından son derece önemlidir ve bu nedenle de özel bir talep araştırmasının periyodik olarak düzenlenmesi bir gerekliliktir.

İşgücü talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri sürdürülmektedir. Bu çalışmalarda değişik yöntemlerin kullanılması sonucu, hem illerin işgücü piyasalarının yıllar itibariyle değişimlerinin izlenmesinde hem de iller arası karşılaştırmalarda problemler yaşanmıştır. Problemlerin giderilmesi için tüm iller için standart bir talep araştırması uygulanması ve işgücü piyasası analiz raporunun yazımı kaçınılmaz olmuştur.

İhtiyaçlar doğrultusunda Kamu İstihdam Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi kapsamında İstanbul ili için 15 Mayıs – 30 Haziran 2013 tarihleri arasında İşgücü Piyasası Talep Araştırması uygulanmış ve işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır.

Bu Rapor iki bölüm olarak ele alınmıştır.

Birinci bölüm, ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurlardan ekonomik veriler, nüfus ve eğitim göstergeleri ile işgücü göstergeleri birlikte ele alınarak, il işgücü piyasasının genel görünümü analiz edilmiştir. Bu bölümde ayrıca İŞKUR verileri de ele alınarak ilin işgücü piyasası İŞKUR verileri ile analiz edilmiştir.

İkinci bölüm, İşgücü Talep Araştırması sonuçlarını analiz ederek İstanbul işgücü talep yapısını ortaya koymaktadır. İşgücü Talep verilerine yönelik veri setlerinin temini doğrultusunda uygulanan İşgücü Talep Araştırmasının amacı işverenlerin açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

"Tüm iller ve Türkiye Geneli için ayrı ayrı hazırlanan İşgücü Piyasası Analizi Raporlarına www.iskur.gov.tr adresi üzerinden erişebilirsiniz"

BİRİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN

Bu kısımda işgücü piyasası ile ilgili olarak "Ekonomik Veriler", "Nüfus Göstergeleri", "Eğitim Göstergeleri", "Genel İşgücü Göstergeleri" ve "İŞKUR' a Kayıtlı İşgücü Göstergelerine ilişkin yorum, değerlendirme ve analizler yapılmaktadır.

İşgücü piyasası arz analizlerinde iller bazında analiz yapmak mümkün olmadığından, Avrupa Birliği, bu birliğe üye ülkelerinin bölgeleri arasındaki ayrımı görebilmek için bölgeleri demografik, toplumsal, kültürel ve ekonomik farklılıklarına göre adını Fransızca'dan alan (nomenclature d'unités territoriales statistiques) **NUTS** istatistiki bölge sınıflamasına göre düzenlemiştir. Türkiye'de de bu ayrımı görebilmek için illeri sosyo-ekonomik gelişmişliklerine göre Türkiye İstatistiki Bölge Sınıflaması(Türkiye İBSS)[3] düzenlenerek illeri sınıflamıştır.

Bölgeler mümkün oldukça illerin sosyo-ekonomik yapıları dikkate alınarak bir araya getirilmeye çalışılsada iller arası gelişmişlik indeksi dikkate alındığında bölgelerin oluştuğu iller arasında farklılıklar ortaya çıkabilmektedir. Bu nedenle bölgesel göstergelerin, kapsadığı illeri temsil ettiğini söylemek her bölge için geçerli olmayabilmektedir ve bölge istatistikleri kullanılarak yapılan yorumlarda bu hususa dikkat edilmelidir.

Hazırlanan raporda TÜİK'ten alınan verilerden nüfus ve eğitim göstergeleri ADNKS' nin en son güncel verilerinden elde edilmiştir. İl Bazında İşgücü Göstergeleri TÜİK'in sayfasında raporun hazırlandığı anda oluşturulmuş olan en son veriler kullanarak elde edilmiştir.

1.1 EKONOMİK VERİLER

İlin yarattığı katma değer, kişi başına düşen gelir, büyüme hızı, özel ve kamu sektörü yatırımları gibi ekonomik değişkenler ilin sosyo ekonomik yapısını ve dolayısıyla ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurların başında gelmektedir.

İlin ekonomik gücünü gösteren temel gösterge illerin milli geliridir. TÜİK illerin milli gelir hesaplamasını 2001 yılından itibaren yayınlamamaktadır. Bu serinin yerine üretilmeye başlanan katma değer ve yıllara göre gelişimini gösteren istatistikler en son 2010 yılı içinüretilmiştir. Son yıllara ait verinin eksikliğine rağmen, bu kısımda bir fikir vermesi amacıyla veri değerlendirmede kullanılmıştır.

[3] Bölgesel sınıflama üç düzeyden oluşmaktadır. İlk aşamada idari yapıya uygun olarak 81 il, 3.düzeyde bölge birimleri olarak tanımlanmıştır. Ekonomik, sosyal, kültürel ve coğrafi yönlerden benzer illerin belirli bir nüfus büyüklüğü de dikkate alınarak gruplanması ile 26 birim 2. Düzeyde bölge birimleri tanımlanmıştır. Yine aynı kritere göre 2. düzey bölge birimlerinin gruplanması sonucu 12 birim 1. düzeyde bölge birimleri tanımlanmıştır.

Gayri Safi Katma Değer

Grafik 1. Sektörlerin Gayrisafi Katma Değer İçindeki Payları (%), 2010

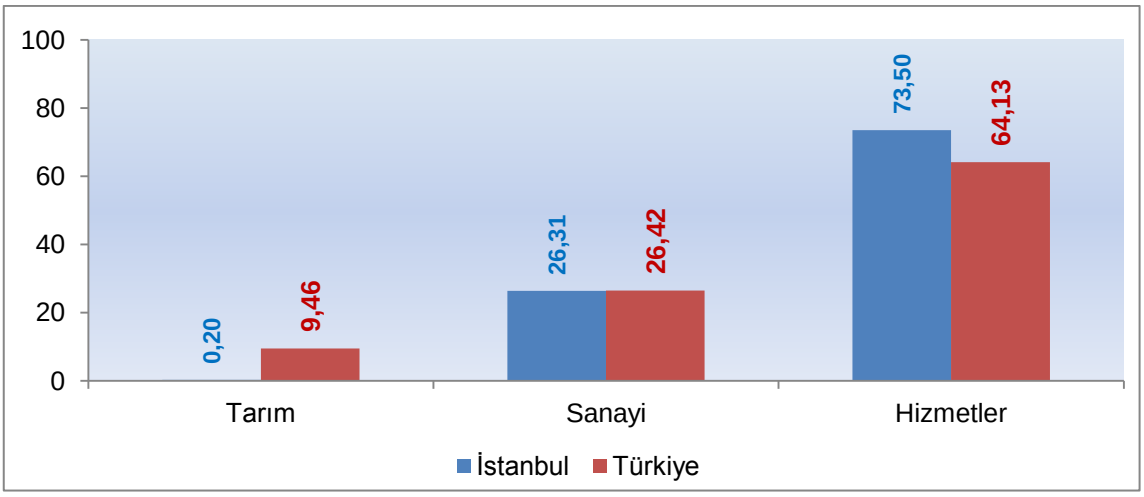

Kaynak: TÜİK

İstanbul'da sektörlerin Gayrisafi Katma Değer İçindeki Paylarına bakıldığında hizmet sektörü %73,50'lik oranı ile önemli bir yer kaplamaktadır. İstanbul ilinin stratejik coğrafi konumu, dinamik nüfus yapısı, ekonomik yapısı, tarihi yapısı ve zengin kültürel mirası bu sektörün önemli yer tutmasının nedenlerindendir. Hizmet sektörlerinin ağırlığının arttığı ekonomik dönüşümlere rağmen, İstanbul'da sanayi sektörü %26,31'lik oranı ile sunduğu istihdam olanakları açışından kayda değer bir yer tutmaya devam etmektedir. Tarım sektörünün %9,46'lik Türkiye ortalaması dikkate alındığında %0,20'lik oranı ile sektörler arasındaki etkisin çok fazla olmadığı görülmektedir. Hizmetler sektörü Türkiye ortalamasının üzerinde yer alırken, sanayi ve tarım sektörleri Türkiye ortalamasının altında yer almaktadır.

Grafik 2. Sektörlere göre bölgesel paylar (%), İstanbul, 2004-2010

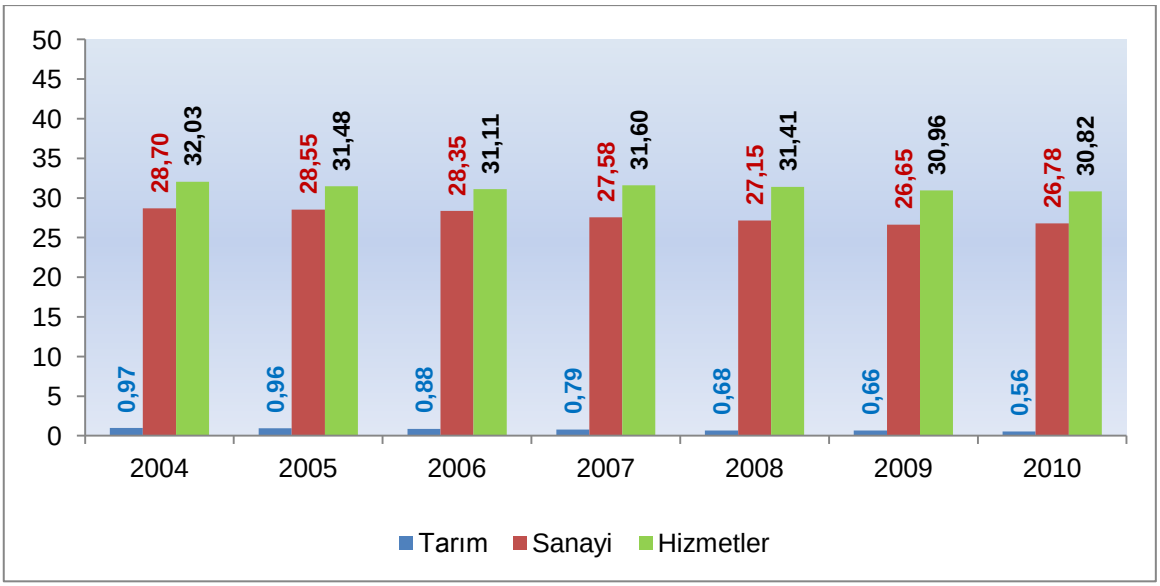

Kaynak: TÜİK

İstanbul'daki sektörlerin Türkiye'deki paylarına bakıldığında 2004 yılından 2010 yılına doğru ilerledikçe azalma olduğu görülmektedir. Sektörel bazlı baktığımızda 2004 yılından 2010 yılına gelindiğinde tarım sektöründe 0,41 puanlık gerileme, sanayi sektöründe 1,92 puanlık gerileme ve hizmetler sektöründe 1,21 puanlık gerileme olduğu görülmektedir.

Tablo 1. Kişi Başına Gayrisafi Katma Değer (GSKD), 2004-2010

Yıllar	İstanbul		Türkiye	
2004	11.375 TL	$7.943	7.307 TL	$5.103
2005	12.818 TL	$9.511	8.338 TL	$6.187
2006	14.859 TL	$10.314	9.632 TL	$6.686
2007	16.799 TL	$12.925	10.744 TL	$8.267
2008	18.689 TL	$14.591	12.020 TL	$9.384
2009	18.300 TL	$11.848	12.000 TL	$7.769
2010	20.149 TL	$13.416	13.406 TL	$8.926

Kaynak: TÜİK

İstanbul'da kişi başına düşen gayri safi katma değerin[4] yıllar itibariyle Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. En son yayınlanan 2010 yılındaki veri setinde İstanbul'da kişi başına düşen gayri safi katma değer 20 bin 149 TL'dir. Bu değer Türkiye'de kişi başına yaratılan gayri safi katma değerden %50,30 oranında daha fazladır.

Yatırım teşvikleri

Tablo 2. 01.01.2012-31.12.2012 Tarihleri Arasında Düzenlenen Yatırım Teşvikleri

İli / İlçesi	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Türkiye	4.330	57.688	146.887
İzmir	210	8.910	7.367
İstanbul	**573**	**5.010**	**18.245**
Adana	89	2.837	2.017
Kocaeli	164	2.783	5.835
Bursa	214	2.565	6.769
Hatay	67	2.278	2.088

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı, Yatırım Teşvik İstatistikleri

*Tablonun tamamı için bknz. Ek tablo 4 D

[4] İl ekonomisinin en önemli göstergesi olan İllerin Gayri Safi Yurt İçi Hasılat değerleri 2001 yılından itibaren hesaplanmamaktadır. Bu serinin yerine üretilen Gayri Safi Katma Değer İstatistiklerinin en son yayınlanma yılı 2013 yılı olup, 2010 yılı değerlerini içermektedir. 2011 yılı değerlerine ilişkin veri seti henüz yayınlanmamıştır. Serinin başlangıç yılı 2004 yılıdır.

İllerin yatırım teşviklerinden aldığı paylara bakıldığında toplam 57.688 Milyon TL yatırım yapılarak 4 bin 330 belge düzenlenmiş olup, yapılan yatırımlar sonucunda 146 bin 887 kişilik istihdam beklenmektedir. En fazla yatırımı İzmir ili alırken, İstanbul %8,68 oranı ile yatırımın en fazla yapıldığı ikinci sırayı almaktadır. Buna karşın en fazla belgenin (%13,23) düzenlendiği ve 18 bin 245 kişi ile istihdam beklentisinin en fazla olduğu il İstanbul'dur.

Grafik 3. 01.01.2012-31.12.2012 Tarihleri Arasında Düzenlenen Yatırım Teşviklerinin Sektörel Dağılımı

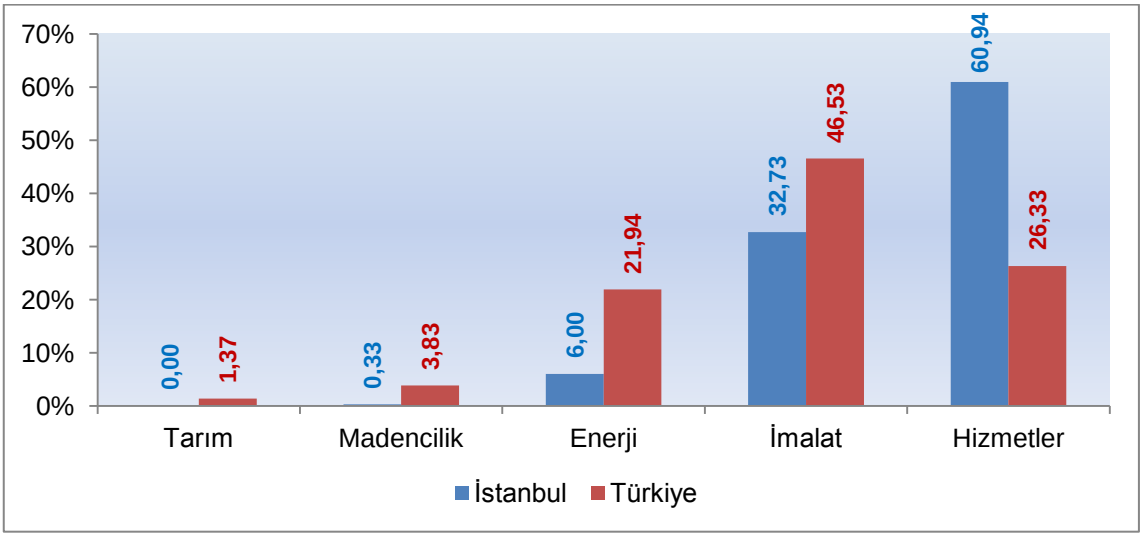

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı, Yatırım Teşvik İstatistikleri

Yatırım teşviklerinin sektörel dağılımına bakıldığında İstanbul'da en fazla %60,94 oranı ile hizmetler sektörüne 3 trilyon 53 Milyon TL'lik yatırım yapılmıştır. Türkiye'de ise 26 trilyon 843 Milyon TL ve %46,53'lük oranı ile en fazla yatırım imalat sektöründe yapılmıştır. İstanbul'da hizmetler sektörünü %32,73 oranı ile imalat sektörü ve %6 oranı ile enerji sektörü takip etmektedir. İstanbul'da yatırım teşviklerinin sektörlerin gayri safi katma değer içindeki paylarına doğru orantılı olarak yapıldığı görülmektedir.

Tablo 3. Yatırımların Sektörlere Göre Kişi Başı Maliyeti (milyon TL), 2012

	İstanbul			Türkiye		
	Sabit Yatırım	Beklenen İstihdam	Kişi Başı Maliyet	Sabit Yatırım	Beklenen İstihdam	Kişi Başı Maliyet
Enerji	301	55	5,47	12.659	3.505	3,61
Hizmetler	3.053	11.178	0,27	15.188	56.730	0,27
İmalat	1.640	6.964	0,24	26.843	75.515	0,36
Madencilik	17	48	0,34	2.207	8.092	0,27
Tarım	0	0	-	790	3.045	0,26
	5.010	**18.245**	**6**	**57.688**	**146.887**	**5**

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı, Yatırım Teşvik İstatistikleri

Beklenen istihdama göre "bir kişinin istihdam maliyeti" İstanbul'da 274 bin 596 iken Türkiye'de ortalama 392 bin 737 TL TL'dir.

İstanbul'da beklenen istihdam için yapılan sabit yatırımlar sektörlere göre değerlendirildiğinde, kişi başı yatırım maliyeti en fazla enerji sektöründe gerçekleşmiştir. Enerji sektöründeki kişi başı maliyet Madencilik sektöründen 16, İmalat sektöründen 23, Hizmetler sektöründen 20 kat daha fazla olduğu görülmektedir.

Kamu Yatırımları

Tablo 4. Kamu Yatırımlarının İllere göre Dağılımı, 2012

Sıra	İLLER	YATIRIM (TL)	Sıra	İLLER	YATIRIM (TL)
1	Ankara	3.553.371	6	İzmir	704.596
2	İstanbul	2.559.243	7	Şanlıurfa	647.736
3	Artvin	849.704	8	Konya	490.647
4	Diyarbakır	798.074	9	İçel	460.100
5	Mardin	721.380	10	Kahramanmaraş	458.777

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

*Tablonun tamamı için bk. Ek Tablo 4 E

Türkiye'de Kamu yatırımlarına bakıldığında 2012 yılında toplamda 44 trilyon 434 milyon 287 bin TL'lik yatırım yapılmıştır. Kamu yatırımlarının dağılımına bakıldığında en fazla kamu yatırımın %8'lik oranı ile Ankara iline yapıldığı görülmektedir. İstanbul kamu yatırımlarının %5,76'sı ile ikinci sırada yer almaktadır.

Grafik 4. Kamu Yatırımlarının Sektörel Dağılımı (%), İstanbul, 2012

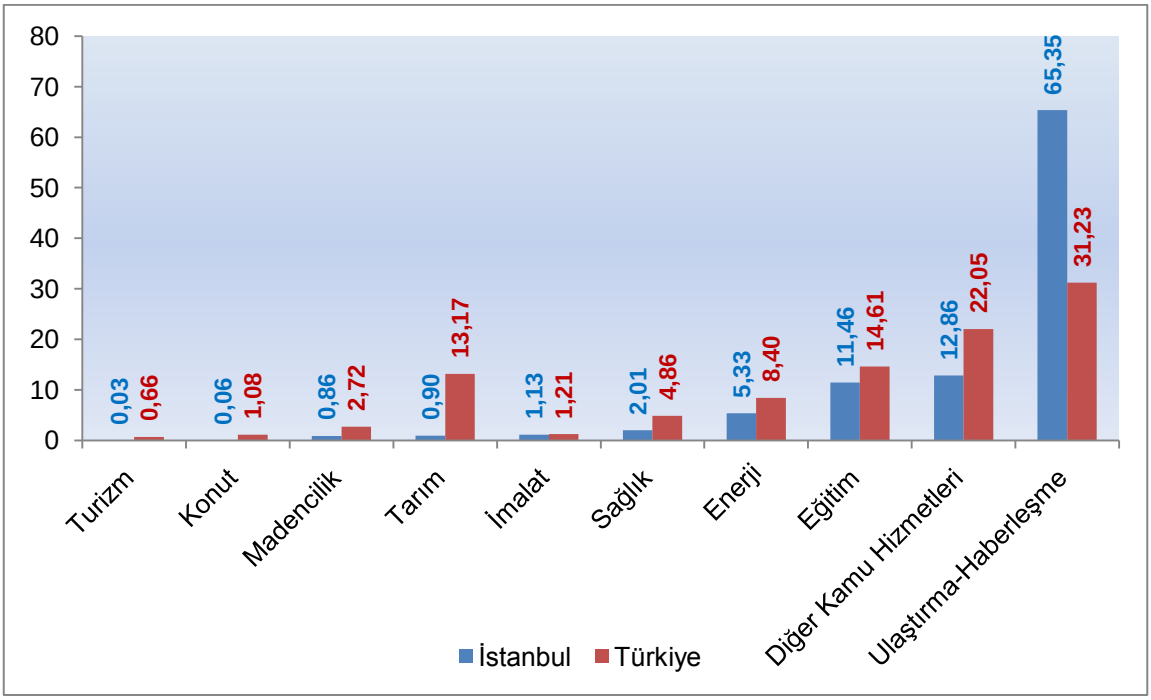

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

Kamu yatırımların sektörel dağılımına bakıldığında İstanbul iline yapılan yatırımın %65,35'i ulaştırma-haberleşme sektöründe olduğu görülmektedir. İstanbul'da ulaştırmaya (Marmaray, yeni metro hatları vb.) yapılan yatırımlar Türkiye ile karşılaştırıldığında oransal olarak büyük fark oluşmuştur. Türkiye ile İstanbul kamu yatırımları değerlendirildiğinde Tarım ve Ulaştırma-Haberleşme sektörü hariç benzerlik görülmektedir.

Kurulan- Kapanan İşyeri İstatistikleri

Tablo 5. Kurulan ve Kapanan Şirket İstatistikleri, İstanbul, 2011-2012

İlan Türü	Şirket Türü	İstanbul			Türkiye		
		2011	2012	Değişim (%)	2011	2012	Değişim (%)
Kurulan	Şirket	19.986	15.981	-20,04	53.409	38.887	-27,19
	Kooperatif	38	56	47,37	1.033	877	-15,1
	Ger.Kişi Tic.İşl.	20.697	25.198	21,75	60.430	67.455	11,63
Kapanan	Şirket	6.411	6.921	7,96	13.095	14.168	8,19
	Kooperatif	176	184	4,55	1.896	1.895	-0,05
	Ger.Kişi Tic.İşl.	11.978	8.312	-30,61	41.130	31.915	-22,4

Kaynak: TOBB

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)'nden alınan verilere göre 2011-2012 yılları karşılaştırıldığında, İstanbul'da;

- Kurulan şirket sayısı %20,04 azalmıştır, kapanan şirket sayısı %7,96 artmıştır.
- Kurulan Kooperatif sayısı %47,37 artmış, kapanan kooperatif sayısı %4,55 artmıştır.
- Kurulan Gerçek Kişi Ticari İşletme sayısı %21,75 artmış, kapanan Gerçek Kişi Ticari İşletme sayısı %30,61 azalmıştır.

Kapanma oranlarına[5] bakıldığında 2011 yılında açılan her 100 şirkete karşılık 32 şirket kapanırken, 2012 yılında kurulan her 100 şirkete karşılık 43 şirketin kapandığı görülmektedir. Gerçek kişi ticari işletmelerinde ise 2011 yılında kapanma oranı %57,87 olarak görülürken, 2012 yılında%32,98'e olduğu görülmektedir. Şirketlerde kapanma oranının arttığı, gerçek ticari işletmelerde ise kapanma oranının düştüğü görülmektedir.

Kurulan ve kapanan şirket istatistiklerinde Türkiye istatistikleri ile karşılaştırdığımızda; kurulan şirketlerde İstanbul'daki değişim (azalış) oranı Türkiye ortalamasının altında görülmektedir. Yani Türkiye'de 2012 yılında İstanbul'a oranla kurulan şirketlerde daha çok azalma görülmektedir. Türkiye'de 2012 yılında kurulan şirketlerin %41,10, gerçek kişi ticari işletmelerinin %37,36'sı İstanbul'da görülmektedir.

[5] İşyerleri Kapanma Oranı açılan her 100 işyerine karşılık kaç işyerinin kapandığını ifade eder ve kapanan işyeri sayısı/açılan işyeri sayısı*100 olarak hesaplanır.

1.2 NÜFUS GÖSTERGELERİ

İlin demografik yapısı, çalışma yaşı nüfusun yaş ve eğitim dağılımı, aldığı ve verdiği göç gibi veriler işgücü piyasasını şekillendiren en önemli unsurlardandır. 2012 yılı sonu itibariyle İstanbul'un demografik yapısına bakılacak olursak, İstanbul ili genelinde nüfusun 2012 yılı itibariyle 230 bin 500 kişi artış göstererek 13 milyon 854 bin 740 kişi olduğu görülmektir. Nüfusun %50,21'ini erkekler %49,79'unu de kadınlar oluşturmaktadır.

Tablo 6. Yerleşim Yerine Göre Nüfus, İstanbul, 2009-2012

Yıllar	İl/İlçe merkezi			Belde/Köy			Toplam		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
2009	12.782.960	6.431.947	6.351.013	132.198	67.050	65.148	12.915.158	6.498.997	6.416.161
2010	13.120.596	6.586.796	6.533.800	135.089	68.298	66.791	13.255.685	6.655.094	6.600.591
2011	13.483.052	6.774.602	6.708.450	141.188	71.379	69.809	13.624.240	6.845.981	6.778.259
2012	13.710.512	6.883.487	6.827.025	144.228	73.421	70.807	13.854.740	6.956.908	6.897.832

Kaynak: TÜİK/ADNKS

İstanbul'daki nüfus artış hızına bakıldığında 2011 yılında ‰27,42'den 2012 yılında ‰16,78'e düştüğü görülmektedir. Nüfus artış hızı Türkiye ortalaması olan ‰12,01'ın üzerinde ve nüfus artış hızı en fazla olan iller sıralamasında 15. Sırada yer almaktadır.

Merkez/ Belde Köy nüfusları

2012 yılına göre İstanbul'da toplam nüfusun %98,96'i il ve ilçe merkezlerinde yaşarken, %1,04'ü belde ve köylerde yaşamaktadır. Bu oranlar Türkiye'deki durum ile karşılaştığında İstanbul'da il ve ilçe merkezlerinde yaşayan nüfusun Türkiye ortalamasının kıyaslanamayacak kadar üzerinde olduğu görünmektedir.

Grafik 5. Nüfusun Dağılımı İstanbul, Türkiye (%) 2012

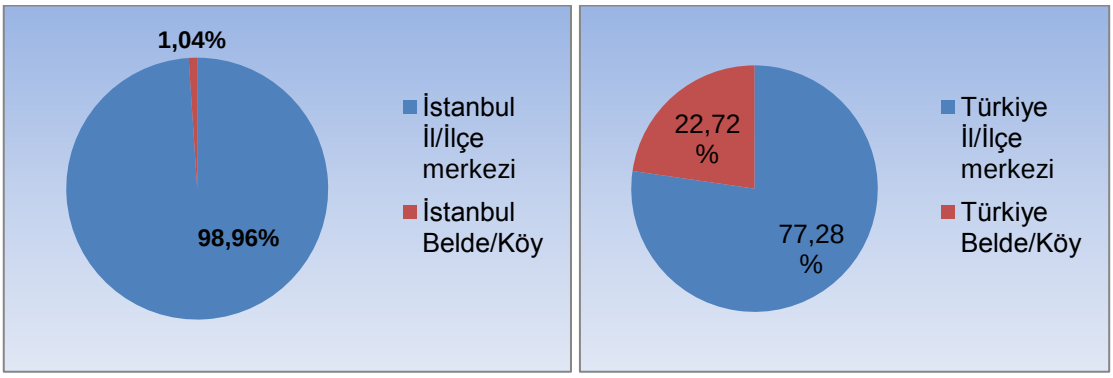

Kaynak: TÜİK/ADNKS

Grafik 6. Nüfusun Geniş Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (%), İstanbul, 2009-2012

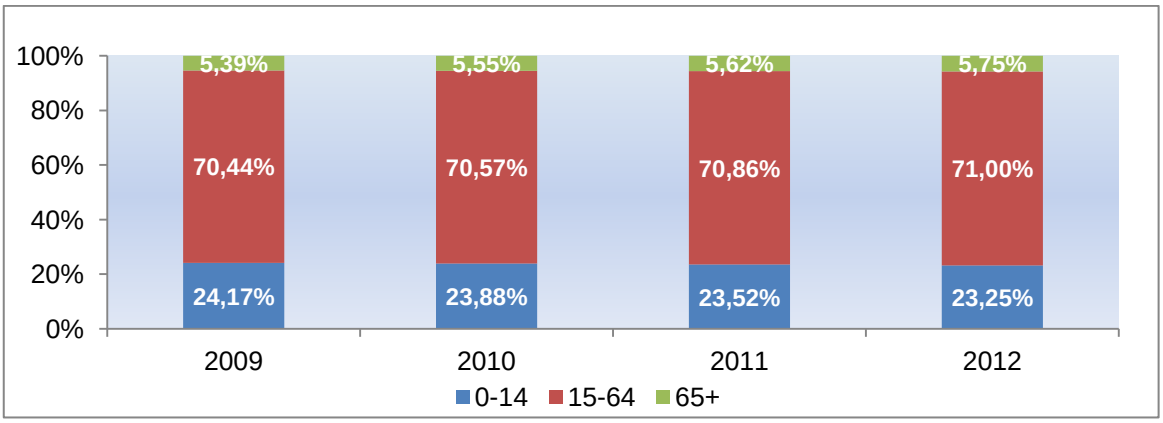

Kaynak: TÜİK/ADNKS

2012 yılına göre nüfusun %71'i (9 milyon 837 bin 334) 15-64 yaş grubunda yani çalışma yaşındadır. %23,25'i (3 milyon 220 bin 818) 0-14 yaş grubunda, %5,75'i ise (796 bin 588) 65 ve daha yukarısı yaş grubunda yer almaktadır.

Yıllar itibariyle incelendiğinde 2009'dan 2012 yılına ilerledikçe 15-64 yaş grubu ve 65+ yaş grubunda olan nüfusunun arttığı görülmektedir. 0-14 yaş grubu oranının ise zaman içerisinde azaldığı görülmektedir. Bu oranlar doğumların azaldığını, nüfusun yaşlanmaya başladığını göstermektedir.

Grafik 7. İstanbul'da Nüfusun Yaşa ve Cinsiyete Göre Dağılımı (%),İstanbul, 2012

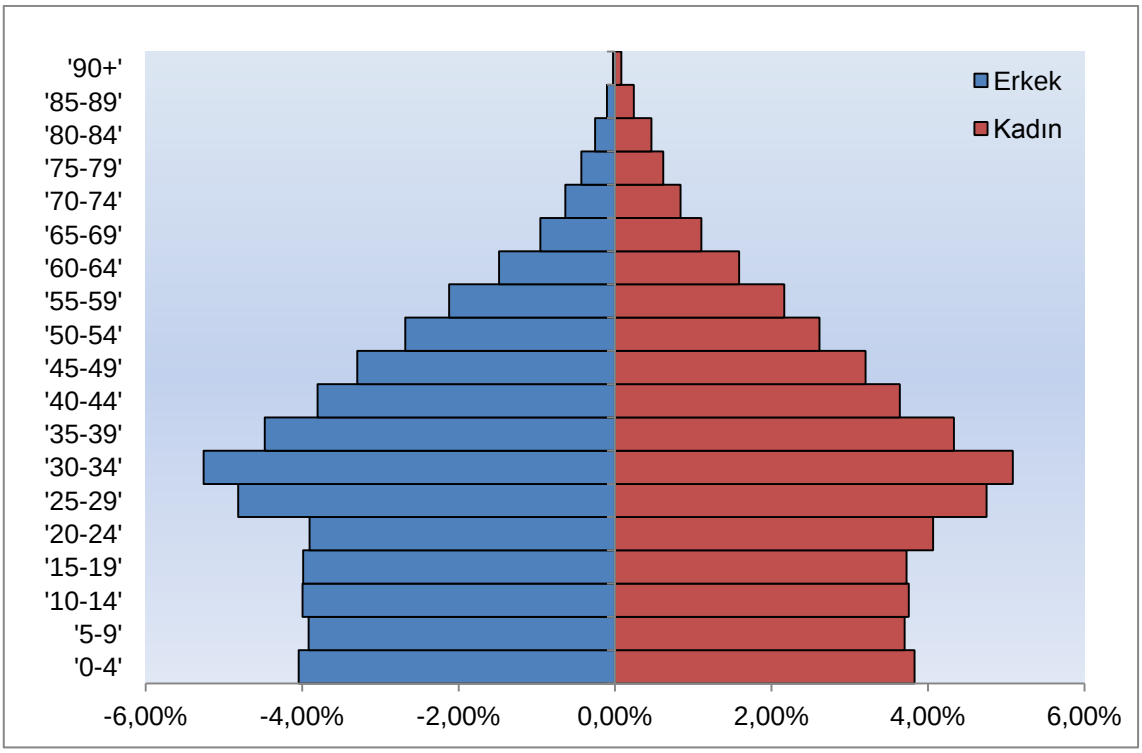

Kaynak: TÜİK/ADNKS

Cinsiyete göre yaş dağılımına bakıldığında; Nüfusun en yoğun olduğu yaş grubu %8,65'i 30-34 yaş grubudur. Nüfusun üçte biri (%32,70) 20-34 yaş aralığındadır.

Yaş Bağımlılık Oranları

Yaş bağımlılık oranı 0-14 yaş grubu ile 65 ve daha yukarı yaşlarda bulunan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa (15-64) oranıyla elde edilmektedir. Bir ülkede çalışan (15-64) her 100 kişinin, bakmakla yükümlü olduğu çalışmayan (0-14 ile 65+) kişi sayısıdır. Bu oran çocuklar için ve yaşlılar için ayrı ayrı hesaplanarak ülkelerin gelişmişlik seviyeleri ortaya çıkarılır.

Grafik 8. Yaş Bağımlılık Oranları (%), 2012

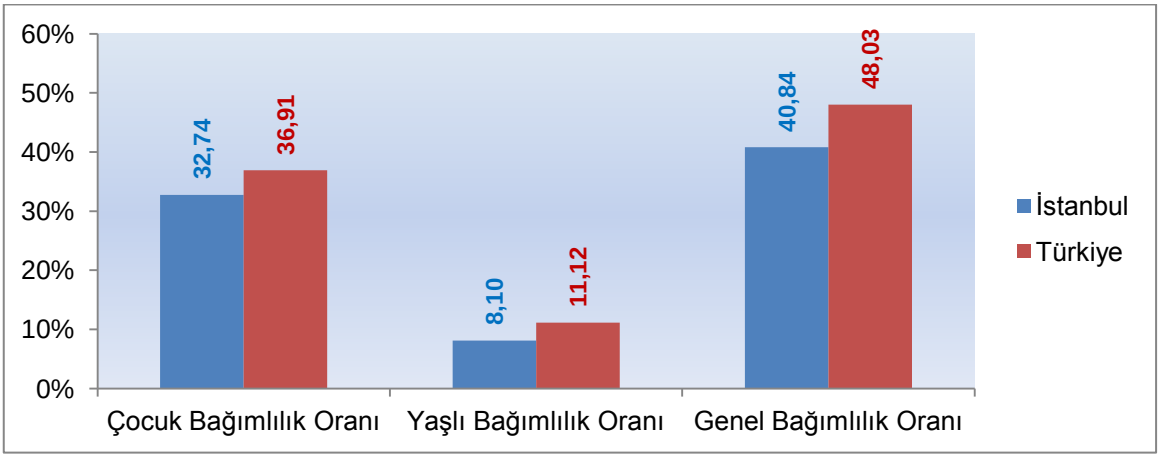

Kaynak: TÜİK/ADNKS

İstanbul'daki 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaşlardaki bireyler sayısı Türkiye ortalamasının altında olmasından dolayı çocuk bağımlılık oranı, yaşlı bağımlılık oranı ve buna paralel olarak da genel bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının altında kalmaktadır.

Grafik 9. Yaş Bağımlılık Oranının Cinsiyete Göre Dağılımı (%), İstanbul, 2012

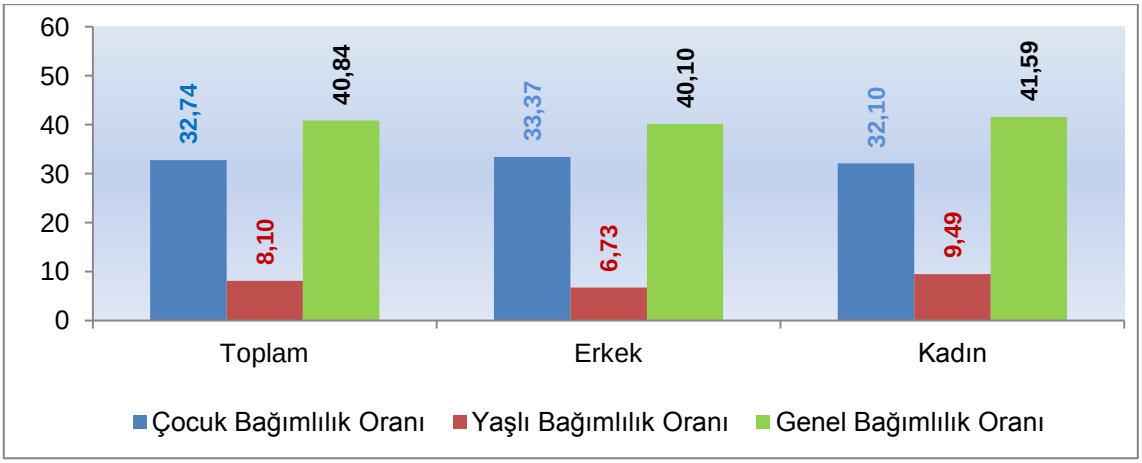

Kaynak: TÜİK/ADNKS

Yaş bağımlılık oranının cinsiyete göre dağılımına bakıldığında erkeklerde çocuk bağımlılık oranı %33,37 oranında iken, kadınlarda ise %32,10 oranında görülmektedir. Yaşlı bağımlılık oranına bakıldığında ise, kadınlarda %9,49 yaşlı, erkeklerde %6,73 yaşlı bağımlılık oranından daha fazla olduğu görülmektedir.

Grafik 10. Çalışabilir Yaştaki Nüfusun Eğitim Seviyelerine Göre Dağılımı (%), 2012

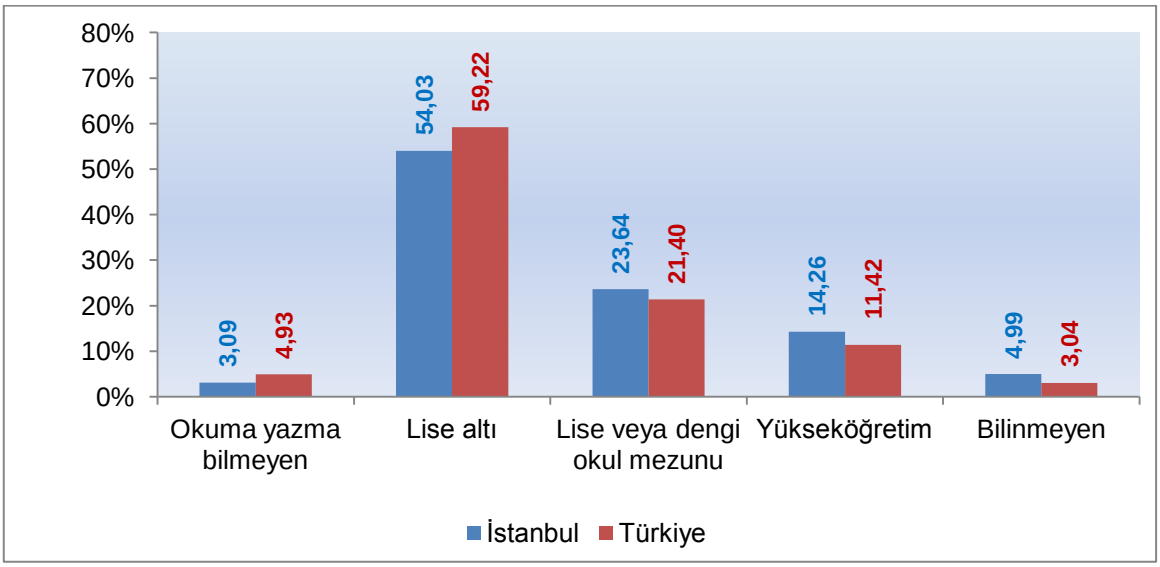

Kaynak: TÜİK/ADKNS

İstanbul'da, çalışabilir yaştaki nüfusun dağılımına bakıldığında, çalışabilir nüfusun yarısından fazlasını %54,03'lük oranı ile lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Daha sonra sırası ile %23,64 lise veya dengi okul mezunları, %14,26 oranı ile yükseköğretim mezunları ve %3,09 ile okuma yazma bilmeyenler gelmektedir. Türkiye ortalaması ile karşılaştırıldığında, Okuma yazma bilmeyenler ve lise altı eğitimlilerin oranı Türkiye ortalamasının altında kalırken, lise veya dengi okul mezunları ve yükseköğretim mezunlarının oranı Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir.

Göç İstatistikleri

Tablo 7. Yıllara İtibariye Aldığı-Verdiği Göç, İstanbul, 2010-2012

Göç Türü	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı
2010	439.515	336.932	102.583	7,77
2011	450.445	328.663	121.782	8,98
2012	384.535	354.074	30.461	2,2

Kaynak: TÜİK

İstanbul ili göç alan bir ildir. Net göç hızına, yıllar itibariyle bakıldığında 2010 yılında ‰7,7, 2011 yılında ‰8,98 ve 2012 yılında ‰2,2 oranında görülmektedir.

2012 yılındaki verilere göre İstanbul ili 81 il içerisinde en fazla göç hızına sahip 31. ildir. Fakat aldığı göç, verdiği göç ve net göç olarak incelendiğinde her ikisinde de ilk sırada yer almaktadır. İstanbul'un 15-44 yaş grubu arasında net göçe bakıldığında aldığı göç sayısı daha fazladır. İstanbul'daki eğitim ve iş potansiyeli bu duruma neden olarak gösterilebilir.

Tablo 8. İstanbul'un En Çok Göç Aldığı/ Verdiği İller, 2012

En Fazla Göç Aldığı İller	En Fazla Göç Verdiği İller
Ankara	Ordu
Tokat	Tokat
Kocaeli	Kocaeli
İzmir	Tekirdağ
Van	Ankara
Samsun	İzmir
Bursa	Van
Ordu	Sakarya
Diyarbakır	Bursa
Tekirdağ	Samsun

Kaynak: TÜİK

İstanbul, 2012 yılında diğer illerden 384 bin 535 göç almışken, 354 bin 74 göç vermiştir. İstanbul'da alınan göçün %4,66 oranıyla en fazla sayıda Ankara'dan gelen kişiler tarafından gerçekleşmiştir. Ankara'yı sırasıyla %3,88 oranı ile Tokat, 3,68 oranı ile Kocaeli ve 3,62 oranı ile İzmir takip etmektedir. Verilen göçe bakıldığında %7,83 ile en fazla göç Ordu iline yapılmıştır. Ordu ilini sırasıyla %5,76 oranı ile Tokat, %5,22 oranı ile Kocaeli ve %4,56 Tekirdağ illeri takip etmektedir.

Grafik 11. Yaş Gruplarına Göre İstanbulun Aldığı-Verdiği Göç Dağılımı (%), İstanbul, 2012

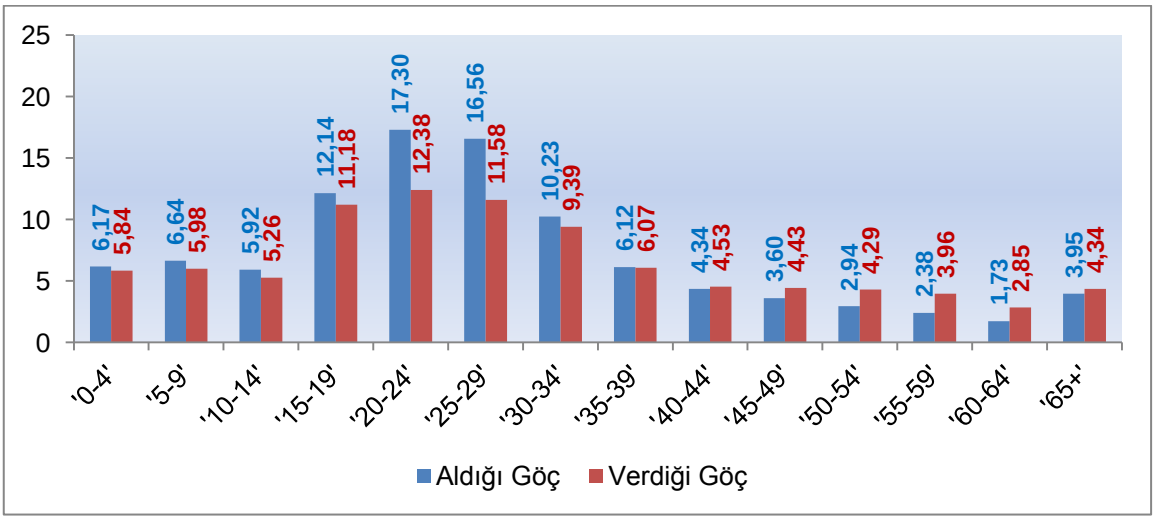

Kaynak: TÜİK

İstanbul'un aldığı ve verdiği göçlerin yaş gruplarına göre dağılımına bakıldığında, 15-44 yaş aralığında aldığı göç verdiği göçten o fazla, 45+ yaş gruplarında ise aldığı göç verdiği göçten daha az olduğu görülmektedir.

İstanbul'un ekonomik ve işgücü piyasası verileri dikkate alındığında çalışma çağındaki nüfusun İstanbul'a göç etmesi olağan olarak karşılanmaktadır. 45 + yaş grubunun İstanbul'dan göç etmesi de İstanbul'un göç verdiği iller göz önüne alındığında, emeklilik çağı gelmiş yada gelmek üzere olan kişilerin memleketlerine geri dönüş yaptığı düşünülmektedir.

1.3 EĞİTİM GÖSTERGELERİ

Bir ülkenin sahip olduğu işgücünün nitelik düzeyi, o ülkenin ekonomik gelişiminin temel göstergelerinden birisidir. İşgücünün daha nitelikli hale getirilmesi için öncelikle eğitimin rolü büyük önem taşımaktadır. Bunun yanı sıra raporun ilerleyen bölümlerinde yer alan resmi istatistiklere göre de eğitim düzeyi işgücüne katılım oranını yakından etkilemektedir.

Okul çağındaki nüfusun ve her bir eğitim kademesine düşen yaş gruplarının büyüklüklerini belirlemek amacıyla okullaşma oranları hesaplanmaktadır. Net okullaşma oranı, belli bir eğitim çağında olan nüfusun ne kadarının okula devam ettiğini gösterirken, brüt okullaşma oranı ise yaşa bakılmaksızın belli bir düzeyde okula gidenlerin uygun yaş grubuna oranını vermektedir.

Tablo 9. Eğitim Seviyesine Göre Okullaşma Oranları (%), 2012

Eğitim Seviyesi	Cinsiyet	İstanbul		Türkiye	
		Brüt	Net	Brüt	Net
İlkokul	Toplam	106,78	99,55	107,52	98,86
	Erkek	106,56	99,52	107,21	98,81
	Kadın	107,01	99,58	107,84	98,92
Ortaokul	Toplam	112,76	95,35	107,64	93,09
	Erkek	110,34	95,50	106,12	93,19
	Kadın	115,34	95,19	109,24	92,98
Genel Ortaöğretim	Toplam	63,20	36,03	52,80	34,47
	Erkek	63,09	34,32	52,82	32,78
	Kadın	63,33	37,85	52,78	36,26
Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	Toplam	47,05	37,70	43,96	35,59
	Erkek	47,71	38,42	46,78	37,99
	Kadın	46,34	36,92	40,99	33,05

Kaynak: MEB

2011-2012 öğretim yılına kadar uygulanan 5+3 eğitim sistemi ile 8 yıllık zorunlu eğitimin ilkokul ve ortaokul kademelerinde okullaşma oranlarına yansıdığı görülmektedir. 8 yıllık zorunlu eğitimle birlikte brüt okullaşma oranının yüzde yüzün üzerine çıktığı görülmektedir. (Brüt okullaşma oranın 100'ün üzerine çıkmasının nedeni nüfusun okul çağı zamanından önce veya sonra okula başlamalarından kaynaklanmaktadır). İlkokul ve ortaokul kademelerinde okula devam eden okul çağındaki nüfusun ise net okullaşma oranlarına bakıldığında ilkokulda %98,86, ortaokulda %93,09 olduğu görülmektedir.

Genel ortaöğretim ve mesleki teknik ortaöğretimde okullaşma oranlarının ilköğretimden daha düşük olduğu görülmektedir. 8 yıllık zorunlu eğitimin ortaöğretim kademelerinde okullaşma oranın faydası olmadığından eğitim sistemi 2012-2013 öğretim yılında 4+4+4 olarak değişerek 12 yıllık zorunu eğitim getirilmiştir. 12 yıllık zorunlu eğitim ile birlikte ortaöğretimdeki okullaşma oranının yükseleceği beklenmektedir.

Tablo 10. Ortaöğretime Kayıtlı Toplam Öğrenci Sayısı, İstanbul, 2012-2013

Cinsiyet	Genel Ortaöğretim			Mesleki ve Teknik Ortaöğretim		
	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy	Toplam
Erkek	277.390	2.149	279.539	207.119	4.278	211.397
Kadın	260.250	2.394	262.644	189.660	2.552	192.212
Toplam	537.640	4.543	542.183	396.779	6.830	403.609

Kaynak: MEB

İstanbul'da 2012-2013 eğitim-öğretim döneminde ortaöğretimde okuyan öğrenci sayılarına bakıldığında, kayıtlı olan öğrencilerin %57,54'ü genel ortaöğretimde iken, %42,46'sı mesleki teknik ortaöğretimde bulunmaktadır. Eğitim gören öğrencilerin cinsiyetlerine bakıldığında %51,91'i erkek, %48,09'u kadın olarak görülmektedir.

1.4 GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

İşgücü piyasasında işgücünün temel özelliklerini ve istihdamın yapısını değerlendirebilmek için en kapsamlı veriler TÜİK' in Hanehalkı İşgücü Anketi Sonuçlarından elde edilmektedir. Türkiye geneli İşgücü Piyasasını değerlendirebilmek için pek çok ölçüt bulunmaktadır. İşgücüne katılıma oranı, istihdam oranı, işsizlik oranı işgücü piyasası değerlendirmelerinde bize yardımcı olan göstergelerden bazılarıdır.

2004-2012 dönemi baz alınarak hazırlanan aşağıdaki tablo temel işgücü göstergelerini içermektedir.

Tablo 11. Kurumsal Olmayan Nüfusun Yıllar Ve Cinsiyete Göre İşgücü Durumu, İstanbul (bin), 2004-2012

Yıllar	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam edilenler	İşsiz	İşgücüne katılma oranı (%)	İşsizlik oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşgücüne dahil olmayan nüfus
2004	8.893	4.017	3.521	497	45,2	12,4	39,6	4.876
2005	9.051	4.191	3.708	483	46,3	11,5	41,0	4.860
2006	9.219	4.295	3.808	488	46,6	11,4	41,3	4.923
2007	9.398	4.294	3.847	446	45,7	10,4	40,9	5.104
2008	9.499	4.416	3.923	493	46,5	11,2	41,3	5.083
2009	9.598	4.479	3.726	753	46,7	16,8	38,8	5.119
2010	9.633	4.604	3.947	658	47,8	14,3	41,0	5.029
2011	9.773	4.773	4.211	562	48,8	11,8	43,1	5.000
2012	9.914	5.063	4.493	570	51,1	11,3	45,3	4.851

Kaynak: TÜİK

2012 yılı itibariyle İstanbul işgücü piyasasına bakılacak olursa, 5 milyon 63 bin kişinin işgücünü oluşturduğu, 4 milyon 493 bin kişinin istihdam edildiği ve 570 bin kişinin de işsiz olduğu görülmektedir.

İşgücüne katılım oranı yıllar itibariyle yükselerek 2012 yılında oranı %51,1'e ulaşmıştır. İşsizlik oranı 2008 yılına kadar azalmış 2008-2009 küresel kriz olan yıllarda %16,8'e kadar yükselmiştir. 2010 yılından itibaren azalma tekrar başlayarak 2012 yılında %11,3 olarak kriz öncesi seviyelere gerilemiştir.

İstihdam oranı da 2004 yılında %39,6 iken 2012'de %45,3'e yükselmiştir. 4 milyon 851 bin kişi ise işgücüne katılmayan nüfusu oluşturmaktadır.

Temel işgücü göstergeleri dikkate alındığında 2012 yılında bir önceki yıla göre 290 bin kişi işgücüne dahil olurken, 282 bin kişi istihdama katılmış, İşgücüne katılım oranı 2,3 puan artmış, İstihdam oranı 2,2 puan artmış, işsizlik oranı ise 0,5 puan azalmıştır.

İşgücüne Katılma Oranları

Grafik 12. İşgücüne Katılım Oranının Yıllara Göre Değişimi (%), 2004-2012

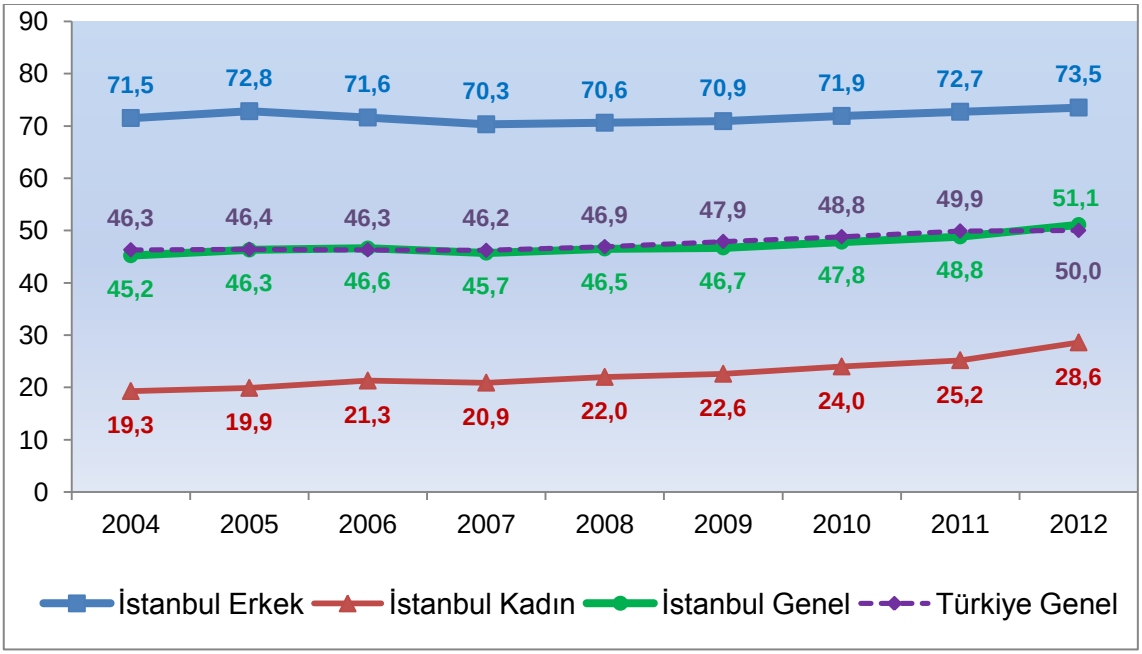

Kaynak: TÜİK

İşgücüne katılıma oranı, işgücünün kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus içindeki oranıdır. İstanbul – Türkiye benzerlik göstermektedir. 2004-2012 yılları arasında İstanbul'da işgücüne katılım oranı artmıştır. Cinsiyete göre değerlendirildiğinde; erkeklerde dalgalanarak artış-azalış görülse de, azalışın 2008-2009 yıllarında yaşanan küresel kriz etkisinde olduğu, diğer yıllarda artış olduğu, kadınlarda ise veri döneminde (%19,3'ten %28,6'ya net 9,3 puanlık) artış görünmektedir.

Tablo 12. Öğrenim Durumuna göre İşgücüne Katılım Oranı (%), İstanbul, 2012

Cinsiyet	Genel	Okuma yazma bilmeyen	Lise altı	Lise ve dengi meslek okulu	Yükseköğretim
Erkek	73,5	31,2	70,2	74,6	87,2
Kadın	28,6	4,5	18,9	36,3	72,5
Genel	**51**	**8**	**45**	**57,4**	**80,4**

Kaynak: TÜİK

İstanbul'da işgücünün eğitim durumu ve cinsiyete göre işgücüne katılım oranları değerlendirildiğinde; eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılım oranı da artmaktadır.

Artışın kadınlarda daha belirgin olduğu, lise ve dengi okul mezunu kadınlarda oran %36,3 iken yükseköğretim mezunu kadınlarda iki katına çıkarak %72,5 olduğu görülmektedir.

İstihdam Oranları

İstanbul İstihdam Oranlarına bakıldığında, 2008 yılında yaşanan küresel kriz nedeniyle 2008-2009 yıllarında azalma gösterse de 2004-2012 yılları arasında yükseliş trendinde olduğu görülmektedir. İstihdam oranları eğrisi, İşgücüne katılım oranları eğrisine benzerlik göstermektedir.

Grafik 13. İstihdam Oranının Yıllara ve Cinsiyete Göre Değişimi (%), 2004-20012

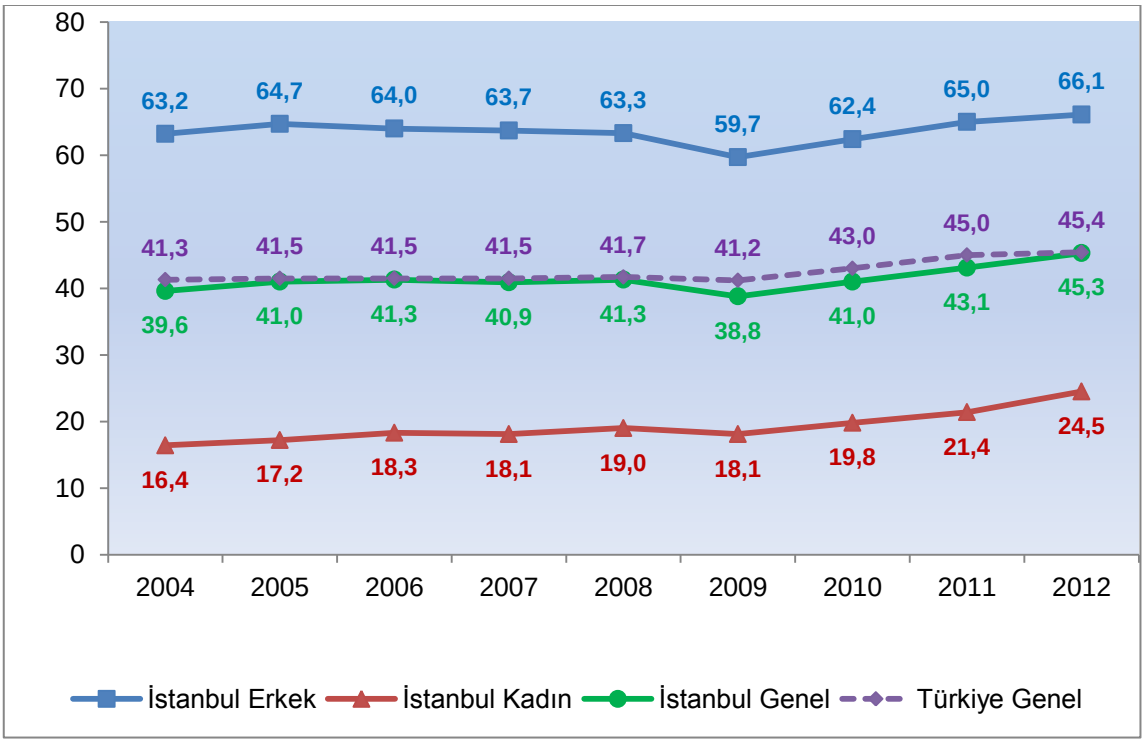

Kaynak: TÜİK

İstanbul ile Türkiye karşılaştırıldığında istihdam oranı bir paralellik gösterirken, her veri döneminde İstanbul'daki İstihdam oranı Türkiye'nin altında kalmıştır. Bunun sebebinin İstanbul'da Tarım sektöründeki istihdamın %0,6 oranında olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

2008-2009 yıllarında yaşanan küresel krizden İstanbul'un Türkiye'den daha fazla etkilendiği görülmektedir. Türkiye krizde 0,5 puanlık bir düşüş yaşanırken bu oran İstanbul'da 2,5 olarak görülmektedir. 2010 yılından sonra İstanbul'daki İstihdam oranı ciddi bir artış göstererek Türkiye ortalamasını yakalamıştır.

İstihdam oranları cinsiyete göre değerlendirildiğinde, 2004-2012 yılları arasında kadınların istihdam oranları erkeklere göre daha fazla artış göstermiştir. 2004 yılında erkeklerde %63,2, kadınlarda ise %16,4 olarak gerçekleşen İstihdam Oranı, 2012 yılında erkeklerde %66,1, kadınlarda ise %24,5 olarak gerçekleşmiştir. İşgücüne katılım oranları eğrisi ile benzerlik göstererek, erkek istihdam oranları kadın istihdam oranlarından yüksek olduğu görülmektedir.

Eğitim durumuna göre istihdam oranları

Grafik 14. Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre İstihdam Oranı (%),İstanbul, 2012

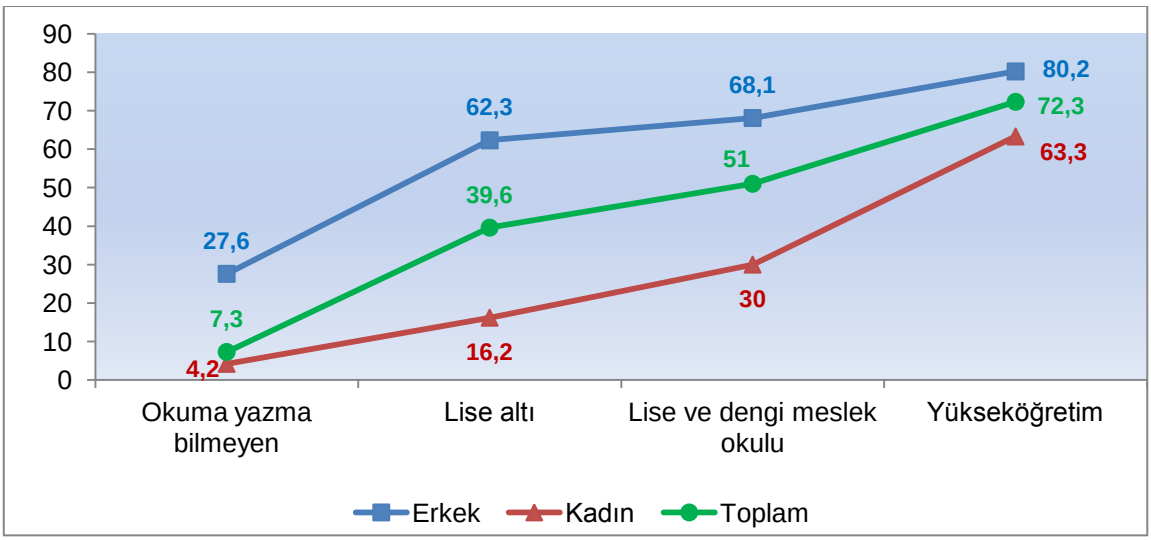

Kaynak: TÜİK

Eğitimin istihdama olan etkisine bakıldığında, eğitim seviyesi ile istihdam arasındaki pozitif ilişki olup, eğitim seviyesi artıkça istihdam oranının arttığı görülmektedir. Eğitim seviyesinin artıkça istihdamın artması genel olarak nitelikli işgücüne talebin daha fazla olduğunu göstermektedir. Kadın istihdam oranları, her eğitim seviyesinde erkek ve İstanbul ortalama oranların altında olduğu görülmektedir. Fakat kadınlarda dikkat çeken bir diğer önemli husus eğitim seviyesi artıkça kadınların istihdam oranlarının daha fazla artığı görülmektedir. Kadınlarda istihdam oranı, en alt seviyede %4,2 iken en üst seviyede %63,3'e çıkmaktadır.

Yaş grubuna göre istihdam oranları

Grafik 15. Yaşa grubu ve cinsiyete göre İstihdam Oranı (%), İstanbul, 2012

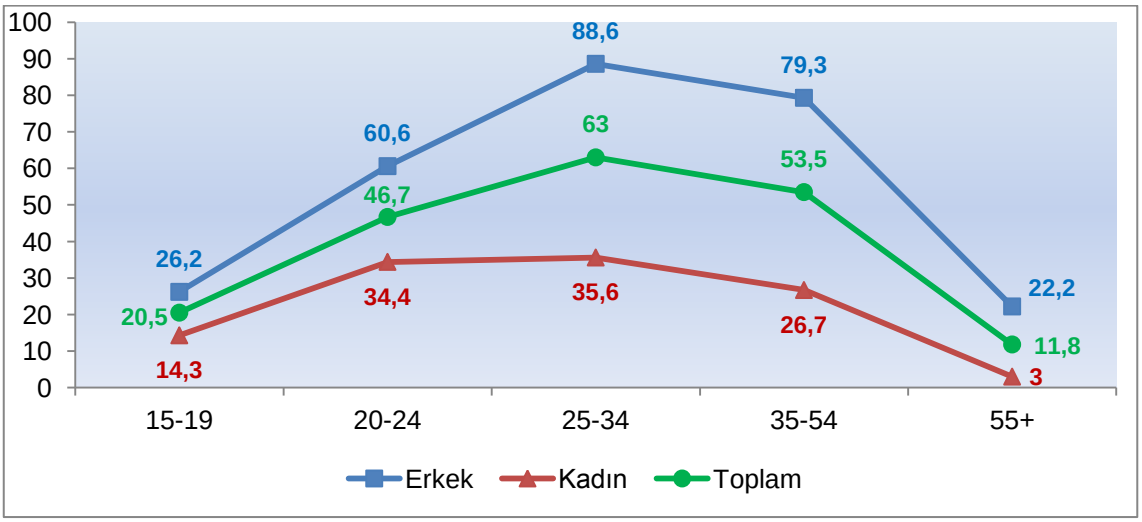

Kaynak: TÜİK

Cinsiyete ve yaş grubuna göre istihdam oranları incelendiğinde, en fazla istihdam oranının (ortalama %63, erkeklerde %88,6, kadınlarda %35,6) 25-34 yaş grubunda olduğu görülmektedir. Yaşa göre işsizlik oranlarına (Grafik 18. Geniş Yaş Grubuna Göre İşsizlik Oranları) göre de en az işsizliğin görüldüğü yaş grubunun en fazla istihdam oranına sahip olması beklenen bir sonuç olacaktır.

25-34 yaş grubundan uzaklaştıkça istihdam oranları düşmektedir. Daha genç olan yaşlara bakıldığında, 15-19 yaş aralığı istihdam oranları ortalama %20,5 olup, bu yaş grubunun hala eğitim-öğretim çağında olması nedeniyle kabul edilebilir bir sonuçtur.

20-24 yaş grubunda istihdam oranı 15-19 yaş grubuna göre daha yüksek olsa da ortalama %46,7 seviyelerinde olması, yeni mezun gençlerin istihdama girmesinin uzun sürdüğünü, gençlerin istihdamını sağlayabilecek politikalar geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu yaş grubunda kadın istihdam oranı en yüksek orandan sadece 1,2 puan düşüktür. Ancak erkeklerde 18 puan daha düşüktür. Bir başka deyişle, bu yaş grubundaki erkeklerin askerlik gibi nedenlerle, istihdama girmesi kadınlardan daha fazla zaman aldığını göstermektedir. 35-54 yaş grubuna bakıldığında istihdam oranları, 25-34 yaş grubuna göre daha düşüktür. En yüksek orana sahip 25-34 yaş grubuna göre 9'ar puan daha az istihdam oranı olduğu görülmektedir. Kadınların istihdam oranı 25-34 yaş grubuna göre 8,9 puan %35,6'dan %26,7'ye düşmüştür. Kadınların evlenme veya doğum gibi sebeplerden dolayı istihdam oranlarının azaldığı düşünülmektedir.

İşsizlik Oranları

Grafik 16. İşsizlik Oranının Yıllara Ve Cinsiyete Göre Dağılımı (%), 2004-2012

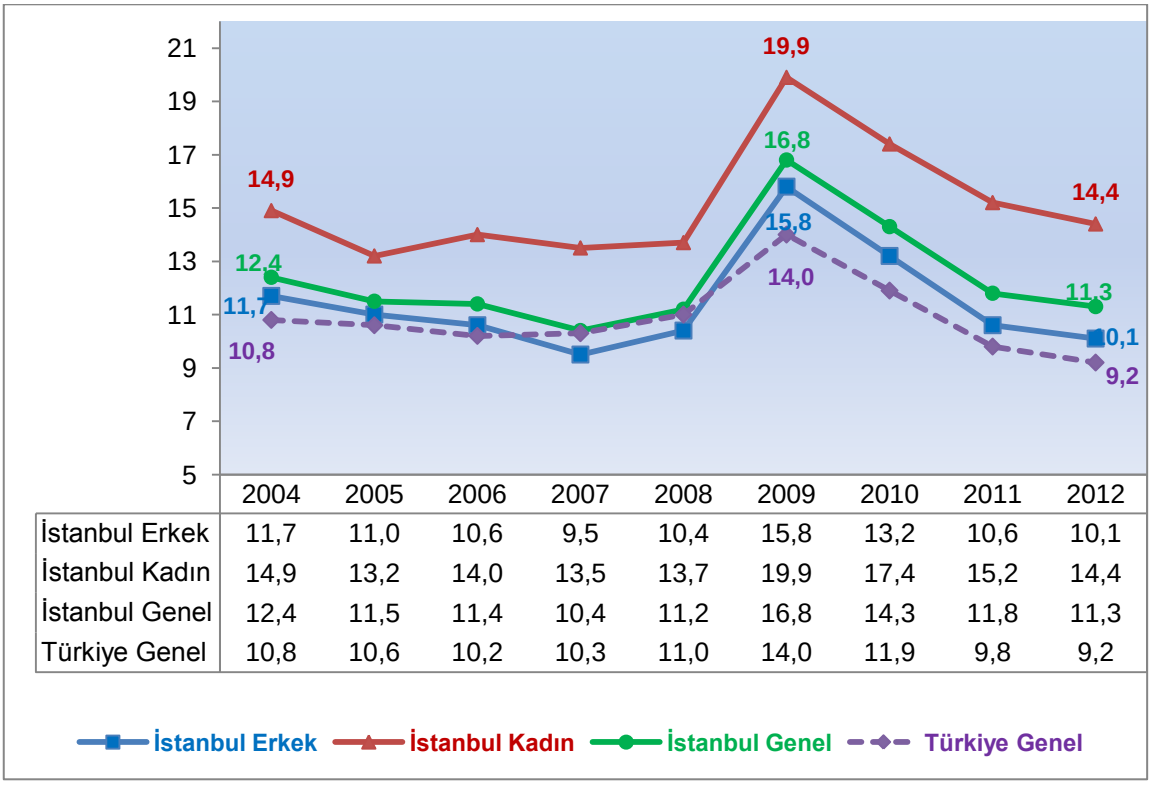

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
İstanbul Erkek	11,7	11,0	10,6	9,5	10,4	15,8	13,2	10,6	10,1
İstanbul Kadın	14,9	13,2	14,0	13,5	13,7	19,9	17,4	15,2	14,4
İstanbul Genel	12,4	11,5	11,4	10,4	11,2	16,8	14,3	11,8	11,3
Türkiye Genel	10,8	10,6	10,2	10,3	11,0	14,0	11,9	9,8	9,2

Kaynak: TÜİK

İstanbul' un işsizlik oranlarının yıllara göre dağılımına bakıldığında 2004-2007 yılları arasında işsizlik oranının %12,4 seviyelerinde %10,4 seviyelerine gerilediği görülmektedir. 2008 yılında küresel krizin ilk etkilerini göstermesiyle birlikte gerileme durmuş ve işsizlik oran 0,8 puanlık bir artışla %11,2 seviyesine ilerlemiştir. 2009 yılında küresel kriz esas etkisini göstermiştir ve işsizlik oranı %16,8 oranına yükselmiştir.

İşsizlik oranındaki bu artışa neden olan küresel krizin etkileri azaltmak adına yürütülen aktif istihdam politikaları etkisini göstermiş ve işsizlik 2010 yılında %14,3 oranına, 2011 yılında %11,8 ve 2012 yılında %11,3 oranına gerilemiştir. Türkiye'deki işsizlik ortalaması ile karşılaştırıldığında İstanbul'daki işsizlik oranı Türkiye ortalamasının üzerinde görülmektedir.

Eğitim durumuna göre işsizlik oranları

İşsizlik oranları eğitim durumlarına göre değerlendirildiğinde, 2012 yılı için genel işsizlik oranının en yüksek olduğu eğitim düzeyi %11,9 ile lise altı, en düşük olduğu eğitim seviyesi ise %9,2 ile okuma yazma bilmeyenler olarak görülmektedir. Okuma yazma bilmeyenlerdeki düşük işsizliğin nedeni bu grubun işgücüne katılım oranındaki düşüklüktür (2012 yılı itibariye bu gruptaki kişilerin işgücüne katılım oranı %8 oranında görülmektedir).

Grafik 17. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı (%), İstanbul, 2012.

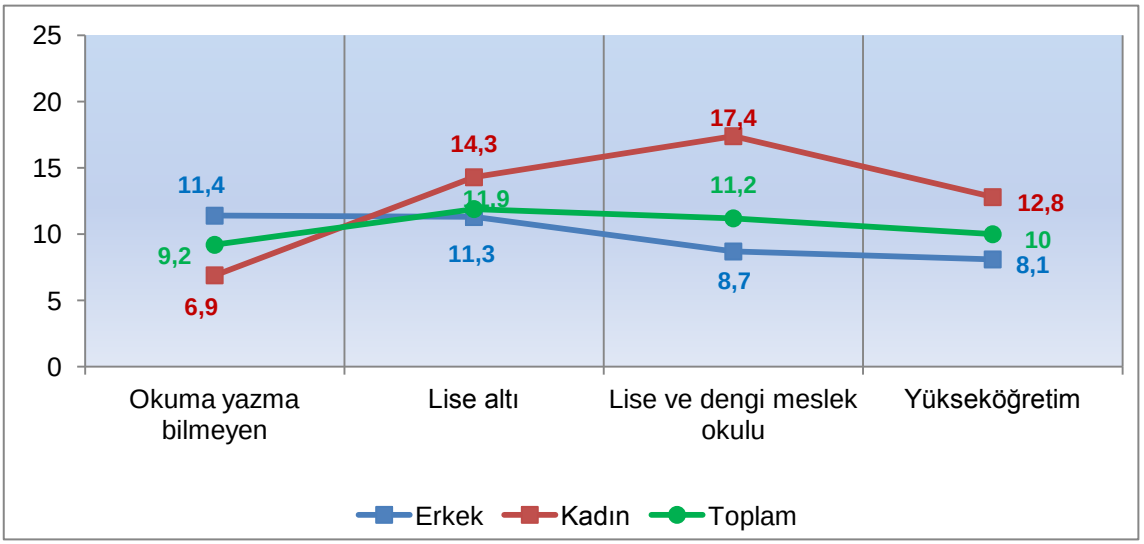

Kaynak: TÜİK

İşsizlik oranları kadınlar açısından değerlendirildiğinde genel işsizlik ve erkek işsizlik oranının üzerinde olduğu görülmektedir. Okuma ve yazma bilmeyen kadınların işsizlik oranına bakıldığında %6,9 oranı ile en az işsizlik olduğu görülmektedir. Bu orandaki düşüklük ilgili grubun işgücüne katılım oranın düşük olmasından kaynaklanmaktadır.

Erkekler açısından bakıldığında ise, okuma yazma bilmeyenlerin işsizlik oranı genel işsizlik oranının üzerinde seyrettiği görülmektedir. Dikkat çekilen nokta erkeklerde eğitim düzeyi artıkça işsizlik oranı düşmekte, kadınlar da ise dalgalanma göstermektedir.

Yaş grubuna göre işsizlik oranları

İşsizlik oranları yaş gruplarına göre değerlendirildiğinde, İşsizlik oranın en fazla 15-19 ve 20-24 yaş gruplarında olduğu görülmektedir. 15-24 yaş grubu arasındaki bireylerin genç nüfusu oluşturduğu düşünülürse genç işsizlik oranının İstanbul'da yüksek olduğu görülmektedir.

Grafik 18. Geniş Yaş Grubuna Göre İşsizlik Oranları (%), İstanbul, 2012

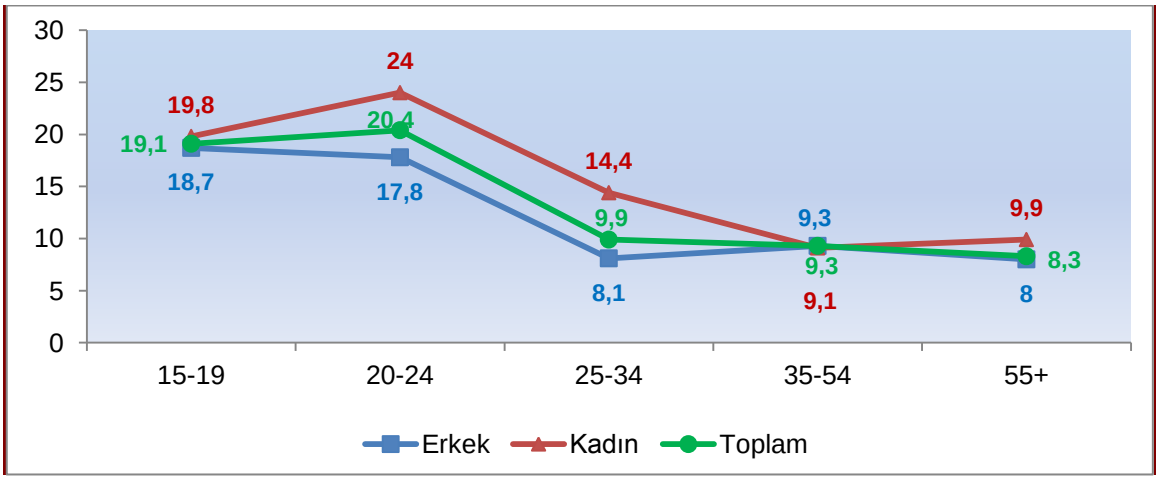

Kaynak: TÜİK

Her iki cinsiyetteki işsizlik oranlarının birbirine ve genel işsizlik oranına en yaklaştıkları yaş grubunun 35-54 olduğu görülmektedir.

En düşük işsizlik oranı toplamda ve erkeklerde 55+ yaş grubunda gerçekleşmiştir.

Kadınlarda işsizlik oranı, hem erkek hem de genel işsizlik oranlarının üstünde bir seyir izlemektedir. Kadınlarda 35-54 yaş grubunda en düşük işsizlik oranını görmekteyiz. Ayrıca, bu yaş grubunda kadın işsizlik oranı hem genel hem de erkek işsizlik oranının altında olduğu görülmektedir.

En yüksek işsizlik oranı hem toplamda, hem de kadın ve erkeklerde 20-24 yaş grubundadır. 20-24 yaş grubundaki erkeklerin işsizlik oranı %17,8, kadınların işsizlik oranı ise %24'dür. 20-24 yaş grubunda kadınların işsizlik oranı erkeklerin işsizlik oranından daha yüksek gerçekleşmiştir.

Genç işsizlik

Tablo 13. 15-24 Yaş arası Öğrenim Durumuna Göre İşsizlik Oranı (%), İstanbul, 2004-2012

Yıllar	Okuma yazma bilmeyen	Lise altı	Lise ve dengi meslek okulu	Yükseköğretim
2004	12,9	15,9	22,3	28,5
2005	28,6	15,9	18,3	25,6
2006	10,7	16,9	17,6	20,1
2007	32,2	16,2	16,5	20,4
2008	3	16,4	17,6	24,1
2009	30,7	24,9	27,9	32,2
2010	22,6	20,3	24,3	29,8
2011	30,9	16,5	20,1	25,3
2012	0	17,3	21,8	25,4

Kaynak: TÜİK

15-24 yaş grubu işsizlik oranlarına ayrıntılı olarak bakıldığında, en yüksek işsizlik oranlarının yükseköğretim mezunlarında olduğu görülmektedir. Ancak öğrenim durumlarına göre işsizlik oranları dikkate alındığında en az işsizlik oranın yükseköğretim mezunlarında olduğu göz önüne alındığında, 15-24 yaş arası işsizlerin referans yılda işgücü piyasasına dahil olan yeni mezunlar olmaları nedeniyle, genç işsizlerde yükseköğretim mezunları işsizlik oranlarının yüksek olduğu düşünülmektedir.

İşsizlerin Bekleme Süreleri

Tablo 14. İş Arama Süresine Göre İşsizler(Bin Kişi), 2012

İş Arama Süresi	İstanbul Erkek	İstanbul Kadın	Türkiye Erkek	Türkiye Kadın
1 yıl yıldan az	281	143	1267	594
1 yıl ve daha çok	81	57	343	277
İş bulmuş başlamak için bekleyen	5	3	24	11
Toplam	367	203	1634	882

Kaynak: TÜİK

İşsizlerin dağılımına bakıldığında, İstanbul'da işsizlerin %64,4'ü erkek, %35,6'sı kadın, Türkiye'de %64,9'u erkek, %35,1'i kadın olduğu görülmektedir.

İstanbul'da toplam işsizlerin %74,39'u 1 yıldan az süredir iş ararken, bu oran Türkiye'de %73,97 olarak görünmektedir.

1 yıldan daha az süreli işsizlerin, toplam içindeki oranına bakıldığında erkeklerde %76,6, kadınlarda ise %70,4 olduğu görülmektedir. Bu oranla erkeklerin daha kısa sürede iş bularak istihdama katıldığı söylenebilir.

İşgücüne dahil olmayanlar

Tablo 15. İş Gücüne Dahil Olmama Nedenleri (15+, Bin Kişi), 2012

İşgücüne Dahil Olmama Nedenleri	İstanbul			Türkiye		
	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
İş aramayıp, çalışmaya hazır olanlar	79	50	129	1052	942	1.994
Mevsimlik çalışanlar	2	0	2	51	13	64
Ev işleriyle meşgul	2125	0	2.125	11.992	0	11.992
Eğitim/Öğretim	417	432	849	2.153	2.256	4.409
Emekli	254	630	884	836	2.959	3.795
Çalışamaz halde	212	138	350	2.182	1.277	3.459
Diğer	451	63	514	1.316	358	1.674
İşgücüne dahil olmayan toplam nüfus	3.540	1.313	4.853	19.581	7.804	27.385

Kaynak: TÜİK

İstanbul'da işgücüne dahil olmayanların %73'ü kadınlardan %27'si erkeklerden oluşmaktadır. İşgücüne dahil olmama nedenlerine bakıldığında İstanbul ve Türkiye'de %43,8 oran ile "Ev işleriyle meşgul olanlar" olduğu, bunu %18 ile "Emeklilik" ve "Eğitim-Öğretim" nedenlerinin takip ettiği görülmektedir. Dahil olmama nedeni en çok "Ev işleriyle meşgul olanlar" çıkmasının nedeni, işgücüne dahil olmayanlar arasında kadın oranının çok yüksek olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Grafik 19. Son çalışılan işteki duruma göre işgücüne dahil olmayanlar (%), 2012

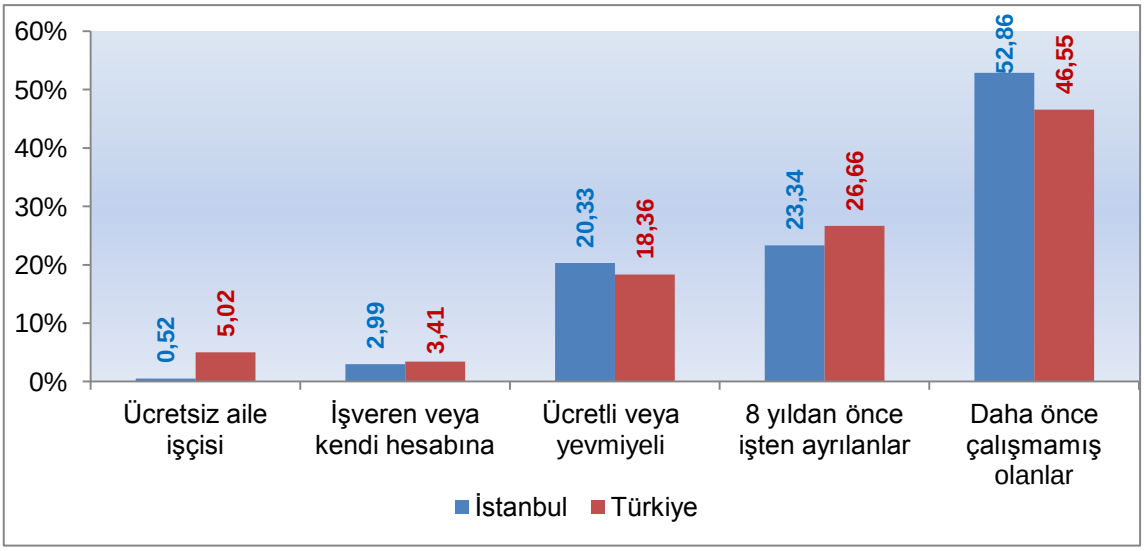

Kaynak: TÜİK

İşgücüne dahil olmayanların, önceki dönemlerdeki durumuna bakıldığında İstanbul'da; en fazla %52,9 "daha önce hiç çalışmayanlar" olduğu, bunu %23,3 ile "8 yıldan önce işten ayrılanlar" olduğu görülmektedir. İstanbul'da işgücüne dahil olmayanların eğitim durumuna göre dağılımına bakıldığında en fazla %65 lise altı eğitimliler, %18,06 ile lise mezunları, %10,64 ile Okuma yazma bilmeyenler, %6,31 ile yükseköğretim mezunları oluşturmaktadır

İstihdam Verileri

Grafik 20. İstihdamın Sektörel Dağılımı, 2012

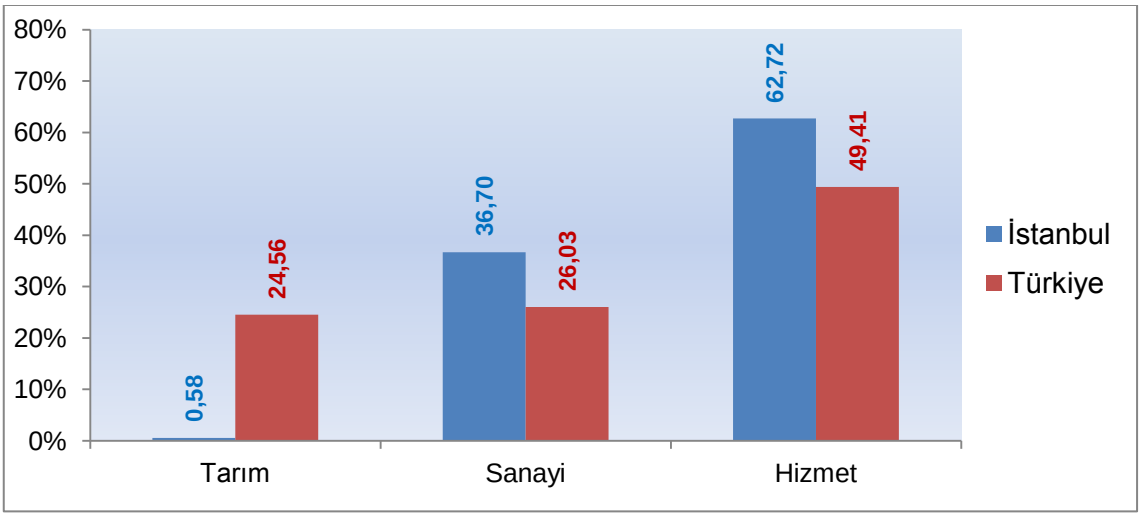

Kaynak: TÜİK

İstihdamın sektörel dağılımına bakıldığında, İstanbul'da çalışanların %62,72'si Hizmetler sektöründe, %36,7'si Sanayi sektöründe, %0,58'si Tarım sektöründe çalışmaktadır. Türkiye'de ise çalışanların önemli bir kısmı hala Tarım sektöründe çalışmakta olup, İstanbul ile Türkiye arasında istihdamın sektörel dağılımında benzerlik bulunmamaktadır.

Tablo 16. Eğitim Durumuna Göre İstihdamın Sektörel Dağılımı (Bin Kişi), İstanbul, 2012

Sektör		Eğitim Düzeyi				
		Okuma yazma bilmeyen	Lise altı	Lise ve dengi meslek okulu	Yükseköğretim	Toplam
Tarım	Sayı	1	22	1	1	**26**
	Oran*	3,85%	84,62%	3,85%	3,85%	100%
	Oran**	2,44%	0,97%	0,10%	0,09%	**0,58%**
Sanayi	Sayı	21	1.104	314	211	1.649
	Oran*	1,27%	66,95%	19,04%	12,80%	100%
	Oran**	51,22%	48,57%	29,96%	18,66%	**36,70%**
Hizmet	Sayı	19	1.147	733	919	2.818
	Oran*	0,67%	40,70%	26,01%	32,61%	100%
	Oran**	46,34%	50,46%	69,94%	81,26%	**62,72%**
Toplam		**41**	**2.273**	**1.048**	**1.131**	**4.493**
		%0,91	**%50,59**	**%23,33**	**%25,17**	**%100**

Kaynak: TÜİK

* İlgili sektörün ilgili eğitim düzeyinde istihdam edilen kişi sayısı/ilgili sektörde istihdam edilen toplam kişi sayısı

**İlgili sektörün ilgili eğitim düzeyinde istihdam edilen kişi sayısı/ilgili eğitim düzeyinde istihdam edilen toplam kişi sayısı

İstanbul'da istihdam edilenlerin eğitim durumlarına göre değerlendirme yapıldığında istihdam edilenlerin %50,59 oran ile lise altı eğitimlilerin olduğu, bunu %25,17 ile yükseköğretim, %23,33 ile lise ve dengi okul mezunları takip etmektedir. Okuma ve yazma bilmeyenlerin istihdamdaki payı sadece %0,91'dir.

Eğitim seviyesi daha yüksek olan kişilerin ağırlıklı olarak hizmet sektöründe olmak üzere hizmet ve sanayi sektöründe istihdam edildikleri görülmektedir. Yükseköğretim mezunlarının %81,26'sı Hizmet sektöründe, %18,66'sı Sanayi ve %0,09'u Tarım sektöründe çalışmaktadır.

Tarım sektörünün eğitim düzeyine göre dağılımı bakıldığında en yüksek pay %84,62 oranı ile lise altı eğitim seviyesinde görülmektedir.

Sanayi sektöründe istihdam edilenlerin %66,95'i lise altı mezunu, %19,04'ü lise ve dengi meslek okulu, %12,80'i yükseköğretim ve %1,27'si okuma yazma bilmeyenler olarak görülmektedir. Hizmetler sektöründe çalışanların %32,61'i yükseköğretim,%26,01'i Lise ve dengi okul mezunu, %40,70'i Lise altı ve %0,67'si Okuma yazma bilmeyenlerden oluşmaktadır.

İstihdam Edilenlerin İşteki Durumları

İşteki durumuna göre istihdamın cinsiyet temelli değerlendirilmesine yönelik olarak hazırlanan tablo değerlendirildiğinde;

Tablo 17. İstihdam Edilenlerin İşteki Durumları (15+ Yaş), 2012

	İstanbul			Türkiye		
İşteki Durum	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**
Ücretli, maaşlı ve yevmiyeli	3.281	1.061	4.342	17.512	3.967	21.479
İşveren ve kendi hesabına	642	117	759	5.051	882	5.933
Ücretsiz aile işçisi	18	33	51	808	2.460	3268
Toplam	**3.941**	**1.211**	**5.152**	**23.371**	**7.309**	**30.680**

Kaynak: TÜİK

Tablo 17 incelendiğinde İstanbul'da "ücretli, maaşlı ve yevmiyeli" çalışan oranı %84,28 ile %70 olan Türkiye ortalamasının üzerinde görülmektedir. İstanbul'da "ücretli, maaşlı ve yevmiyeli" çalışanlardan sonra %14,73 oranı ile "işveren ve kendi hesabına" çalışanla ve %0,99 oranı ile "ücretsiz aile işçisi" yer alırken, Türkiye'de %19,34 oranı ile "işveren ve kendi hesabına" ve %10,65 oranı ile "ücretsiz aile işçisi" yer almaktadır. İstanbul ilinde "işveren ve kendi hesabına" ve "ücretsiz aile işçisi" olarak çalışanların Türkiye ortalamasının altında kaldığı görülmektedir.

Türkiye'de özellikle ücretsiz aile işçiliğinde kadınların durumu dikkat çekmektedir. İstihdam edilen kadınların %33,66'sı ücretsiz aile işçisidir. Bu oran İstanbul'da %2,73 seviyesinde görülmektedir. Erkeklerde ise ücretsiz aile işçiliği %0,46 seviyesindedir, bu oran Türkiye genelinde %3,46 olarak görünmektedir.

Kendi hesabına çalışan veya bizzat işveren olan erkeklerin oranı %16,29 iken kadınlarda bu oran % 9,66'dır. Türkiye ile karşılaştırıldığında İstanbul ili için kendi

hesabına çalışan veya bizzat işveren olarak çalışanların oranı hem erkeklerde hem de kadınlarda Türkiye ortalamasının altında kaldığı görülmektedir. Bu oranın düşüklüğü de, kadın girişimciliği konusunda politikalar geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Bu sonuçlara karşın ücretli veya maaşlı istihdamda ise kadınların hem İstanbul'da hem de Türkiye'de oransal olarak erkek çalışanların üzerinde olduğu dikkat çekmektedir..

İstihdam edilenlerin meslek gruplarına göre dağılımı

Grafik 21: Meslek Gruplarına Göre İstihdam Edilenler (%), 2012

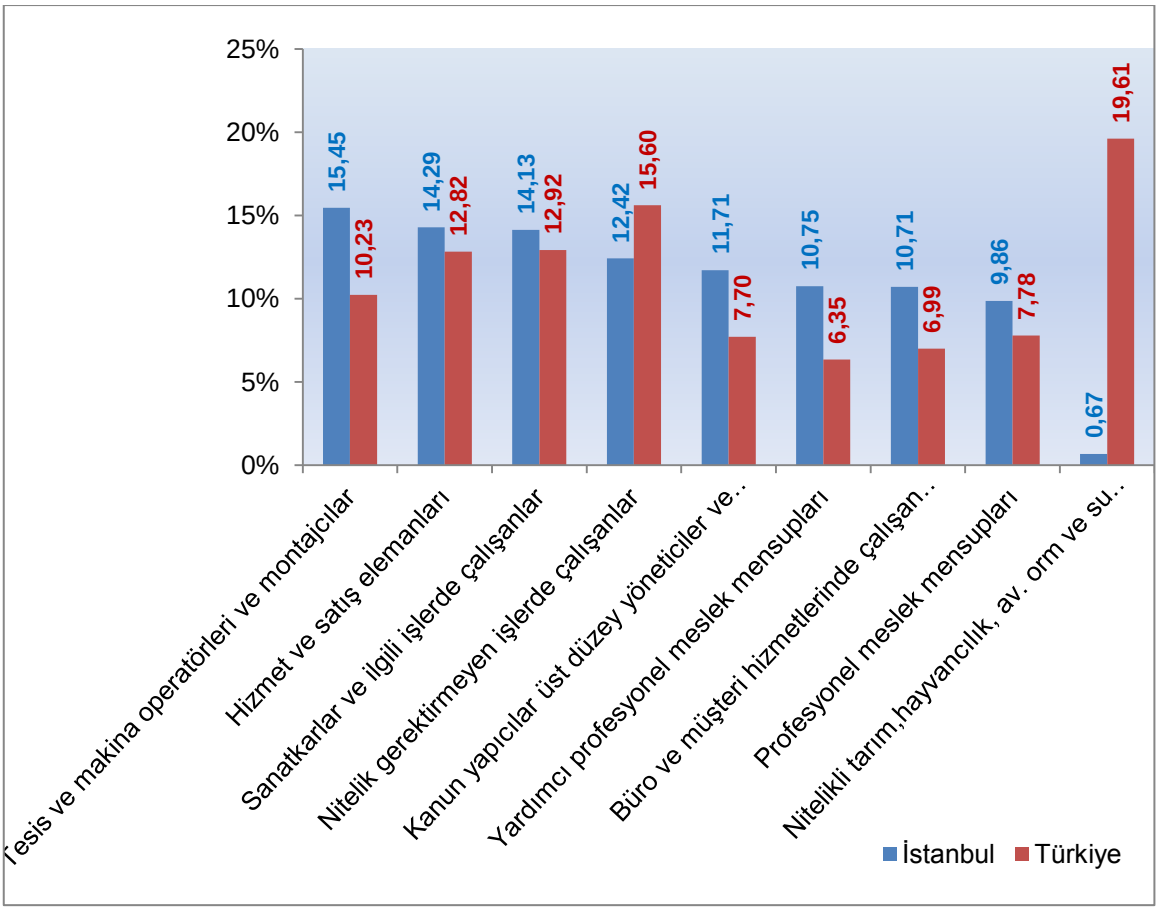

Kaynak: TÜİK

İstihdam edilenlerin meslek gruplarına göre İstanbul ve Türkiye karşılaştırmalı olarak bakıldığında; İstanbul'da en yoğun istihdam tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubunda iken, Türkiye'de ise en yoğun istihdamın %19,6 ile nitelikli tarım, hayvancılık, ormancılık ve su işlerinde çalışanlar meslek grubunda gerçekleştiği görülmektedir. İstanbul'da tesis ve makine operatörleri ve montajcıları sırasıyla %14,29 oranı ile hizmet ve satış elemanları ve%14,13 oranı ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grupları takip etmektedir.

Kayıt Dışı İstihdam

Her hangi bir sosyal güvence olmaksızın çalışmayı ifade eden kayıt dışı istihdam tüm dünyada sosyal politika alanının en önemli gündemlerinden biri durumundadır. Gelişmekte olan Türkiye için de bu konu sıkıntılı bir konudur. Her ne kadar son yıllarda önemli bir azalma gösterse de kayıt dışı istihdam ülkemizde hala yüksek düzeylerdedir.

Tablo 18. İstihdamda Kayıt Dışılık (15+ yaş-Bin), 2004-2012

Yıllar	Toplam İstihdam		Kayıtlı Değil		Kayıtlı		İstanbul Kayıt Dışı Oranı	Türkiye Kayıt Dışı Oranı
	İstihdam Sayısı	Artış-Azalış	İstihdam Sayısı	Artış-Azalış	İstihdam Sayısı	Artış-Azalış		
2004	3.521		1.138		2.382		32,32%	50,14%
2005	3.708	187	1.234	96	2.475	93	33,28%	48,17%
2006	3.808	100	1.229	-5	2.579	104	32,27%	46,97%
2007	3.847	39	1.131	-98	2.716	137	29,40%	45,44%
2008	3.923	76	937	-194	2.986	270	23,88%	43,50%
2009	3.726	-197	938	1	2.788	-198	25,17%	43,84%
2010	3.947	221	961	23	2.986	198	24,35%	43,25%
2011	4.211	264	954	-7	3.258	272	22,65%	42,05%
2012	4.493	282	870	-84	3.623	365	19,36%	39,02%

Kaynak: TÜİK

İstanbul ve Türkiye'deki kayıt dışılığın yıllar itibariyle azaldığı görülmektedir. 2004 yılında İstanbul'da %32,32 oranında gözüken kayıt dışı istihdam 12,96 puanlık bir düşüşle %19,36 seviyesine gerilerken, Türkiye'de %50,14'lük orandan 11,11 puanlık bir düşüşle 39,02 seviyesine gerilemiştir.

Grafik 22. Yıllar itibariyle Kayıt Dışı İstihdam Oranları (%), 2004-2012

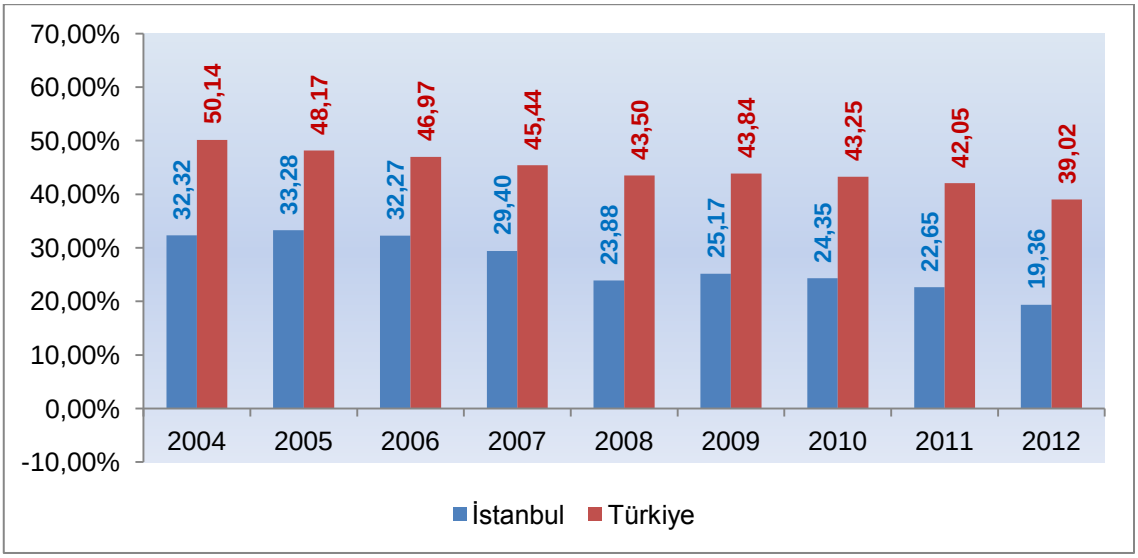

Kaynak: TÜİK

2004 yılından 2012 yılına oranlara bakıldığında gerek İstanbul ilinde gerekse Türkiye'deki toplam istihdamın artışı ve kayıt dışı istihdam oranının düşüşüne

bakıldığında ciddi bir ilerleme olduğu görülmektedir. Ancak gelişmiş ülkelerdeki kayıt dışı istihdamın tek haneli rakamlarda olduğu düşünüldüğünde söz konusu oranın ülkemiz için henüz yüksek seviyelerde olduğu görülmektedir. Bu noktada hem çalışanlara, hem ülke ekonomisine ciddi zararları bulunan kayıt dışılığın alınacak önlemlerle, geliştirilecek politikalarla daha da azaltılması gerekmektedir.

Grafik 23. Sektörlere Göre Kayıt Dışı istihdam Oranları (%), İstanbul, 2012

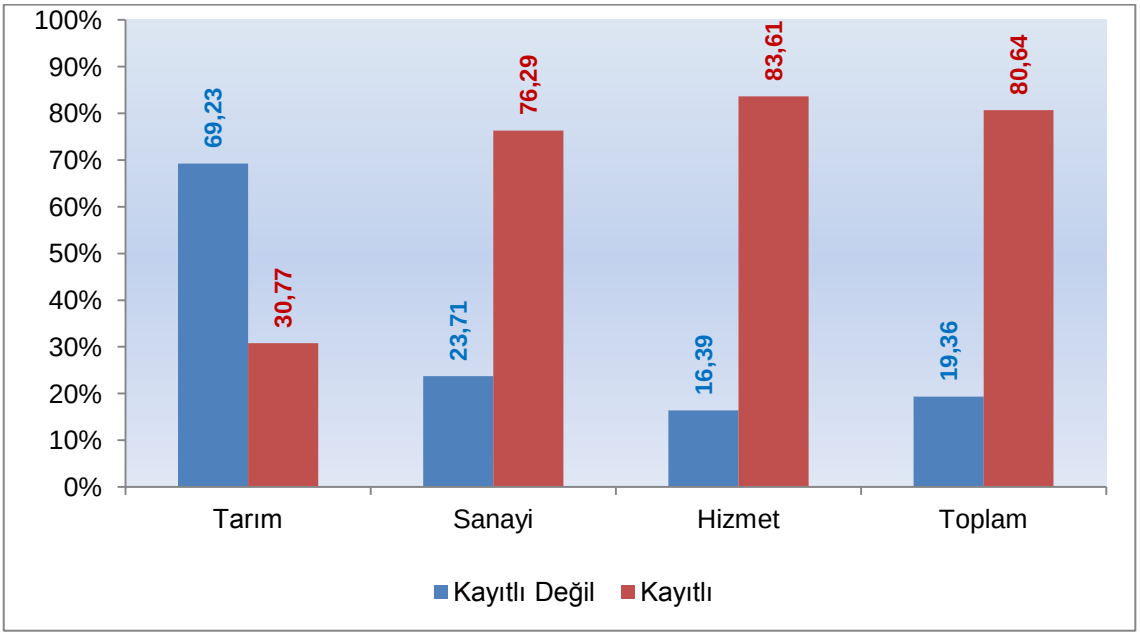

Kaynak: TÜİK

2012 yılı itibariyle İstanbul'daki kayıt dışı istihdamın sektörel dağılımına bakıldığında hizmet sektöründeki kayıt dışılık İstanbul ortalamasının altında görülmektedir. Hizmet sektörünün İstanbul'da önemli bir yer kapladığı (%62,7) düşünüldüğünde İstanbul'daki kayıt dışı istihdamın Türkiye ortalamasının altında kalmasına büyük katkı sağladığı görülmektedir. Tarım sektörünün toplam istihdama katkısı çok az olduğundan (%0,6) %69,23'lük yüksek kayıt dışı istihdam oranının etkisinin İstanbul genel ortalamasını etkilemediği görülmektedir.

Kayıt dışı istihdam oranlarını cinsiyete göre incelediğimizde İstanbul'da kayıt dışı istihdam Türkiye ortalamasının çok altında olduğu görülmektedir. Türkiye'deki kadın kayıt dışı oran İstanbul'un 2,5 katıdır. Kayıt dışı istihdamın eğitim durumuna göre değerlendirildiğinde, kayıt dışı istihdamın eğitim durumuyla negatif bir ilişki içerisinde olduğu, yani eğitim düzeyi arttıkça kayıt dışı azalmaktadır.

Grafik 24. Cinsiyete Göre Kayıt Dışı İstihdam Oranları (%), 2012

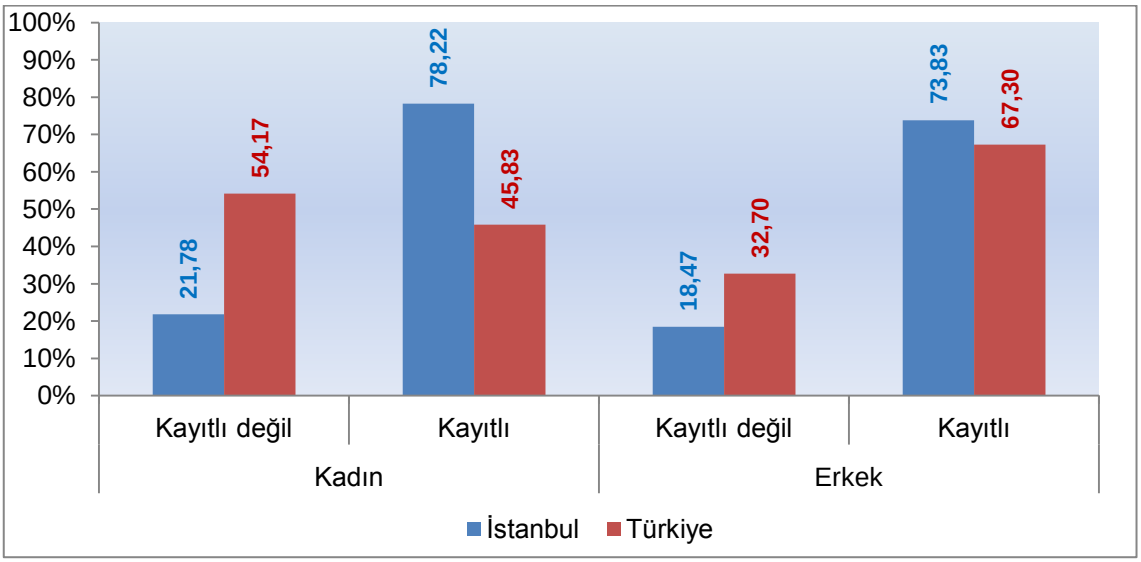

Kaynak: TÜİK

İstanbul'da kayıt dışı istihdam 2012 yılında %19,38, erkeklerde ortalamanın altında %18,47, kadınlarda ortalamanın üstünde %21,78, Türkiye'de kayıt dışı istihdam 2012 yılında %39,02, erkeklerde ortalamanın altında %32,70, kadınlarda ortalamanın üstünde %45,83 olarak görülmektedir.

Grafik 25. Eğitim Durumuna Göre Kayıtlı Dışı İstihdam Oranları(%), İstanbul, 2012

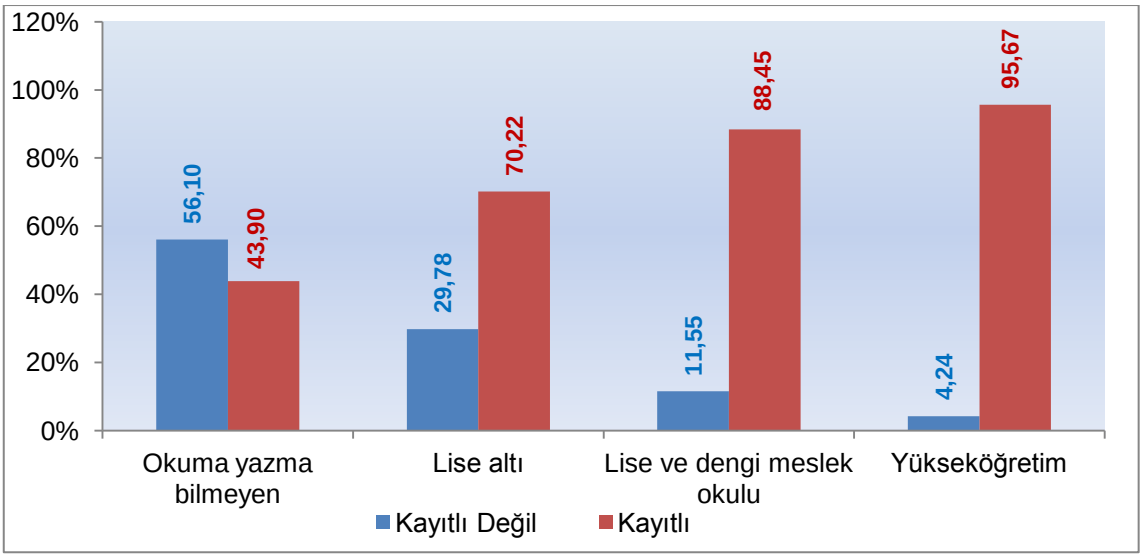

Kaynak: TÜİK

İstanbul'da, Yükseköğretim düzeyinde istihdam edilenlerin %95,67'si kayıtlı iken, %4,24 kayıt dışı istihdam edilmektedir. En fazla kayıt dışılık ise okuma yazma bilmeyenlerde görülmektedir. Bu kapsamda istihdam edilen kısmın yarsından fazlası kayıt dışı olarak çalıştırılmaktadır.

1.5. SOSYAL GÜVENLİK VERİLERİ

Tablo 19. İşyeri Sayılarının Büyüklüğüne ve Çalışsan Sayılarına Göre Dağılımı, Haziran 2013

	İşyeri Sayıları		Sigortalı Sayıları	
İşyeri Büyüklüğü	İstanbul	Türkiye	İstanbul	Türkiye
1 Kişi	147.562	557.562	147.562	557.562
2-3 Kişi	130.747	434.528	310.992	1.031.341
4-6 Kişi	79.293	250.320	381.522	1.199.510
7-9 Kişi	36.951	115.691	290.631	911.431
10-19 Kişi	35.410	121.323	475.309	1.624.578
20-29 Kişi	12.653	41.168	302.004	980.896
30-49 Kişi	10.410	33.958	395.871	1.289.871
50-99 Kişi	4.973	17.761	344.076	1.226.567
100-249 Kişi	2.825	10.446	423.668	1.581.832
250-499 Kişi	739	2.831	254.108	967.667
500-749 Kişi	193	631	114.831	378.451
750-999 Kişi	72	260	61.547	222.251
1000+ Kişi	89	305	168.992	589.296
Toplam	461.917	1.586.784	3.671.113	12.561.253

Kaynak: SGK

Tablo 20. İşyeri Sayılarının Büyüklüğüne ve Çalışsan Sayılarına Göre Özet Tablo, Haziran 2013

	İstanbul				Türkiye			
	İşyeri Sayıları	**Oran (%)**	**Çalışan Sayıları**	**Oran (%)**	**İşyeri Sayıları**	**Oran (%)**	**Çalışan Sayıları**	**Oran (%)**
1- 9 kişi	394.553	85,42	1.130.707	30,80	1.358.101	85,59	3.699.844	29,45
10-49 kişi	58.473	12,66	1.173.184	31,96	196.449	12,38	3.895.345	31,01
50+ kişi	8.891	1,92	1.367.222	37,24	32.234	2,03	4.966.064	39,53
Toplam	**461.917**		**3.671.113**		**1.586.784**		**12.561.253**	

Kaynak: SGK

Büyüklüklerine göre İstanbul'da işyeri sayıları ve sigortalı sayılarına bakıldığında,

- 0-9 istihdamlı işyerleri sayısı toplam işyerleri içindeki oranı %82,42, istihdam edilen sigortalı sayısı toplam sigortalı içindeki oranı %30,80,
- 10-49 istihdamlı işyerleri sayısı toplam işyerleri içindeki oranı %12,66, istihdam edilen sigortalı sayısı toplam sigortalı içindeki oranı %31,96,
- 50+ istihdamlı işyerleri sayısı toplam işyerleri içindeki oranı %1,92, istihdam edilen sigortalı sayısı toplam sigortalı içindeki oranı %37,24,

olduğu görülmektedir.

1.6 İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

Bu kısımda İŞKUR istatistiklerinden yararlanarak ilin işgücü piyasası değerlendirilmiştir. İŞKUR istatistikleri sadece İŞKUR'a kayıtlı kesim itibariyle mevcut olmasına rağmen bu veri seti il bazında açık işlerin, başvuruların, işe yerleştirmelerin, kayıtlı işgücü ve kayıtlı işsizlerin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek gibi özelliklerini ve açık işlerin sektörel ve mesleki dağılımları gibi özellikleri içermesi açısından önemli göstergelerdir.

2012 yılında İŞKUR'a hizmetlerinden yararlanmak amacı ile Türkiye'de 2 milyon 296 bin 325 kişi başvurmuştur. İstanbul'da 364 bin 606 kişi başvuru gerçekleşmiş olup, Türkiye içindeki payı %15,88'dir.

2012 sonu itibariyle İŞKUR'a kayıtlı toplam işsiz sayısı 2 milyon 372 bin 262 kişi olup, 331 bin 700'i İstanbul'da bulunmaktadır. İstanbul'un Türkiye içindeki payı %23,14'dür.

2012 yılında Türkiye'de 991 bin 804 açık iş alınmış olup, alınan açık işlerin %24,31'i İstanbul tarafından gerçekleştirilmiştir.

2012 yılında 556 bin 587 kişi İŞKUR aracılığı ile işe yerleştirilmiştir. İşe yerleştirmelerin %17,96'sı İstanbul tarafından yapılmıştır.

İŞKUR tarafından 2012 yılında düzenlenen toplam 27 bin 351 kursa, 464 bin 645 kursiyer katılmıştır. Düzenlenen kursların %8,58'i İstanbul'da düzenlenmiş olup kursa katılan kişi sayısı 38 bin 631 olarak gerçekleşmiştir.

2012 yılında Türkiye'de 365 bin 719 kişi işsizlik ödeneği almaya başlamış olup, bunların %29,61 'i İstanbul'da dır. İstanbul'da 2012 yılında 108 bin 301 kişi işsizlik ödeneği almaya başlamıştır.

İŞKUR' a Başvurular

Grafik 26. Yıllara Göre Başvurular, 2008-2012, İstanbul

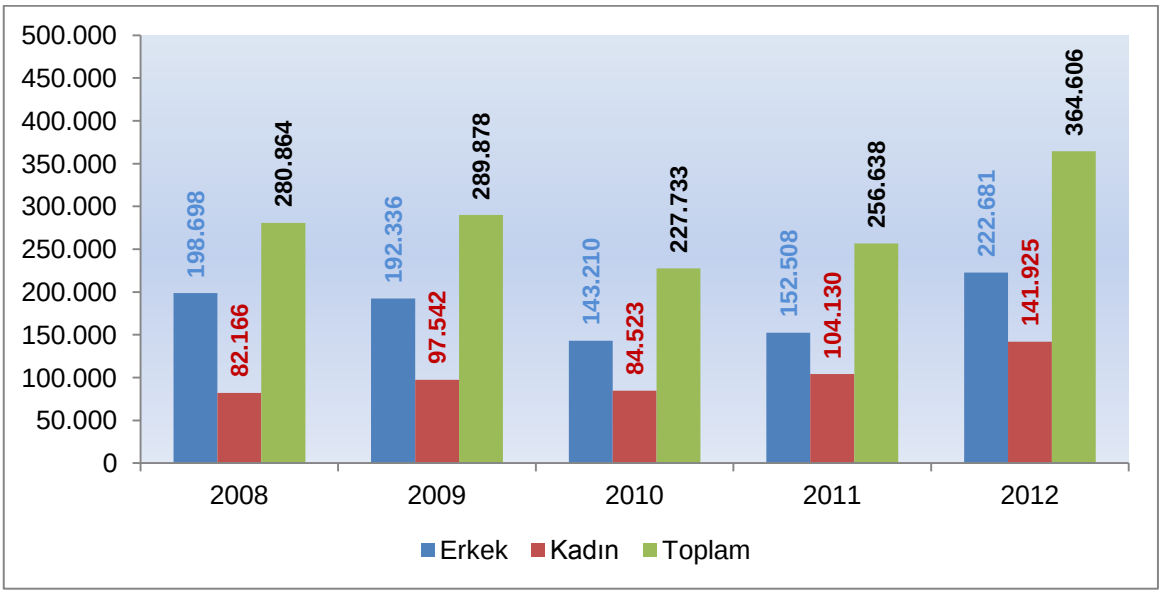

Kaynak: İŞKUR

İstanbul' da İŞKUR hizmetlerinden yararlanmak amacı ile yapılan başvurulara bakıldığında, 2008-2012 yılları arasındaki 2010 yılındaki düşüş dışarıda bırakıldığında, 2008 yılından 2012 yılına doğru başvurularda artış olduğu görülmektedir. 2008 yılında 280 bin 864 olan başvuru sayısı %29,82 oranında artış göstererek 2012 yılında 364 bin 606 başvuru gerçekleşmiştir.

2012 yılında başvuru yapanların cinsiyet dağılımı bakıldığında, erkeklerdeki başvuru oranı %61,07 iken kadınlarda bu oran %38,93 olarak görülmektedir. 2008-2012 yılları arasında kadınların en yüksek başvurusu %40,57 ile 2011 yılında görülmektedir.

Tablo 21. Eğitim Durumlarına Göre Başvurular, 2012

İller	İstanbul			Türkiye		
Eğitim Durumları	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**
Okuma-Yazma Bilmeyenler	1.875	1.779	3.654	16.726	13.878	30.604
Lise altı	119.045	57.937	176.982	798.126	375.663	1.173.789
Ortaöğretim	62.337	44.306	106.643	454.063	253.938	708.001
Yükseköğretim	39.424	37.903	77.327	207.349	176.582	383.931
Toplam	222.681	141.925	364.606	1.476.264	820.061	2.296.325

Kaynak: İŞKUR

İŞKUR' a 2012 yılında, İstanbul'da 364 bin 606 olmak üzere Türkiye'de 2 milyon 296 bin 325 başvuru yapılmıştır.

Eğitim durumlarına göre başvurulara bakıldığında İstanbul'da başvuru yapanların %48,54'ünü lise altı eğitimliler, %29,25'inin ortaöğretim mezunları, %21,21'ini yükseköğretim mezunları ve %1'ini okuma yazma bilmeyenler oluşturmaktadır. Türkiye ortalaması ile karşılaştırıldığında eğitim durumlarına göre başvurular aynı sırada görülürken, yükseköğretim öğretim mezunların başvuruları Türkiye ortalamasının üzerinde görülmektedir.

Cinsiyete göre başvurulara bakıldığında erkeklerin en fazla başvurusu hem İstanbul'da hem de Türkiye'de lise altı eğitim seviyesinde görülmektedir. Lise altı eğitim seviyesindeki kişilerin başvuru oranı İstanbul'da %53,46 iken bu oran Türkiye'de %54,06 olarak görülmektedir.

Kadınlardaki dağılıma bakıldığında en fazla başvuru erkeklerdeki gibi lise altı eğitimde görülmektedir.

Başvuruların eğitim seviyesi ve cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, İşgücüne katılım oranları (İKO) ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılım oranı arttığı gibi yükseköğretim mezunu kadınların İŞKUR'a başvuruları artmıştır. Yükseköğretim mezunu olarak başvuranların %49'u kadınlardan (Türkiye'de %45), %51'i erkeklerden oluşmaktadır.

Başvuruların mesleklere göre dağılımına bakıldığında;

İstanbul'da 3 bin 308 meslekte 364 bin 606 başvuru yapılmışken, Türkiye'de 4 bin 155 meslekte 2 milyon 296 bin 325 başvuru yapılmıştır.

Tablo 22. Mesleklere Göre Başvuruların Dağılımı, 2012

İstanbul		Türkiye	
Meslekler	Başvuru Sayısı	**Meslekler**	Başvuru Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	46.666	Beden İşçisi (Genel)	572.862
Büro Memuru (Genel)	15.157	Büro Memuru (Genel)	100.687
Temizlik Görevlisi	13.745	Beden İşçisi (Temizlik)	86.976
Satış Elemanı (Tanıtım)	10.521	Temizlik Görevlisi	53.649
Beden İşçisi (Temizlik)	7.574	Satış Elemanı (Tanıtım)	47.515
Muhasebeci	7.217	Sekreter	36.929
Sekreter	6.425	Şoför-Yük Taşıma	33.993
Ön Muhasebeci	6.318	Ön Muhasebeci	30.406
Lojistik Elemanı	5.983	Garson (Servis Elemanı)	27.132
Çağrı Merkezi Görevlisi	5.878	Muhasebeci	25.799
Çaycı	5.266	Şoför (Yolcu Taşıma)	21.000
Güvenlik Görevlisi	5.029	Aşçı	20.870
Makineci (Dikiş)	4.871	Güvenlik Görevlisi	20.686
Şoför-Yük Taşıma	4.469	Bilgisayar İşletmeni	20.649
Reyon Görevlisi	4.446	Kasiyer	19.481
……..		….....	
Toplam	**364.606**	**Toplam**	**2.296.325**

Kaynak: İŞKUR

2012 yılında başvuru yapılan mesleklerin dağılımına bakıldığında en çok başvuru yapılan ilk on beş meslekte on mesleğin hem İstanbul'da hem de Türkiye'de olduğunu görülmektedir. İlk 2 meslek tabloda aynı sırada yer almaktadır. Ortak olan meslekler; Beden İşçisi (Genel), Büro Memuru (Genel), Temizlik Görevlisi, Satış Elemanı (Tanıtım), Beden İşçisi (Temizlik), Muhasebeci, Sekreter, Ön Muhasebeci, Güvenlik Görevlisi ve Şoför-Yük Taşıma meslekleridir.

İstanbul'da 2012 yılında en çok başvuru yapılan meslek 46 bin 666 başvuru ile Beden İşçisi(Genel) mesleğinde görülmektedir. İstanbul'daki toplam başvuruların %12,80'i Beden İşçisi(Genel) mesleğinde yapılmış iken Türkiye'deki başvuruların %24,95'i bu meslekte yapılmıştır. Beden İşçisi(Genel) mesleğini sırası ile %4,16 ile Büro Memuru (Genel), %3,77 Temizlik Görevlisi ve %2,89 oranı ile Satış Elemanı (Tanıtım) mesleğinde başvuru yapılmıştır.

İstanbul'da 2013 yılı Ocak-Eylül döneminde; 113.572 kadın, 186.280 erkek olmak üzere 299.852 kişi İŞKUR' a başvurarak kayıt olmuştur. Başvuru yapanların %44,67 'si İlköğretim, %29,60'ı Ortaöğretim, %13,28'i Lisans, %9,51 'i Ön lisans mezunudur. Başvuranları mesleklerine baktığımızda en fazla Beden İşçisi (%14,23), Büro Memuru (%4,17), Satış Danışmanı (%3,37) olarak devam etmektedir.

İŞKUR' a Kayıtlı İşsizler

2008-2012 yılları arasında kayıtlı işsizlere bakıldığında 2008 yılında 160 bin 614 olan kayıtlı işsiz sayısı 2009 yılında %78,74 oranında bir artış yaşanarak 287 bin 077'ye çıkmıştır. Kayıtlı işsiz oranındaki bu artış nedeni olarak 2008 yılında etkisi başlayan ve 2009 yılın etkisini artıran küresel kriz gösterebilir.

2011 ve 2012 yılların kayıtlı işsiz oranındaki artış görülmektedir. İŞKUR' un son yıllarda işgücü piyasasında artan etkinliği sayesinde kamuoyunda adından sıkça söz ettirmeye başlamıştır. Bu etkinliğin ve tanınırlığın bir göstergesi olarak verilerdeki sayısal artış göstermiştir. Bu sayısal artış ile birlikte. 2012 yılında 331 bin 700 kişi ile son beş yıldaki kayıtlı işsiz seviyesi en yüksek düzeyde görülmektedir.

Grafik 27. İstanbul İlinde Yıllara Göre Kayıtlı İşsizler, İstanbul, 2008-2012

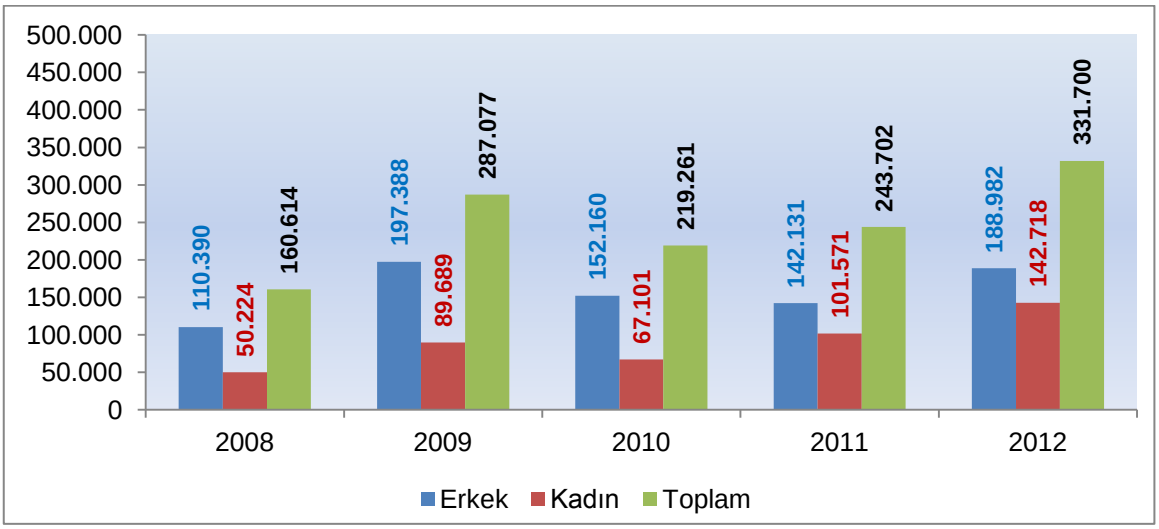

Kaynak: İŞKUR

Son beş yıldaki verilere bakıldığında, tüm yıllar için erkeklerdeki kayıtlı işsiz sayılarının kadınlardakinden daha fazla olduğu görülmektedir. İŞKUR verilerine göre kayıtlı işsizler cinsiyete göre değerlendirildiğinde erkeklerin daha fazla işgücüne katılmaya aday oldukları görülmektedir. 2008 yılındaki kayıtlı erkek işsizlerin oranı %68,73 iken 2012 yılında kayıtlı kadın işsiz sayısının erkek işsizlere göre daha fazla artmasından dolayı %56,97 oranında görülmektedir. Kayıtlı kadın işsiz oranı %31,27 oranından %43,03 oranına yükselmiştir.

Mesleklere göre kayıtlı işsizlere bakıldığında 2012 yılında 3 bin 594 meslekte toplamda 331 bin 700 kayıtlı işsiz bulunurken, Türkiye'de 4 bin 327 meslekte toplamda 2 milyon 372 bin 262 kayıtlı işsiz bulunmaktadır.

Tablo 23. Mesleklere Göre Kayıtlı İşsizlerin Dağılımı, 2012

İstanbul		Türkiye	
Meslekler	Kayıtlı İşsiz Sayısı	**Meslekler**	Kayıtlı İşsiz Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	34.306	Beden İşçisi (Genel)	580.621
Büro Memuru (Genel)	14.648	Büro Memuru (Genel)	142.007
Temizlik Görevlisi	8.963	Beden İşçisi (Temizlik)	92.007
Muhasebeci	8.574	Satış Elemanı (Tanıtım)	47.614
Sekreter	8.151	Sekreter	46.050
Satış Elemanı (Tanıtım)	8.005	Temizlik Görevlisi	45.512
Ön Muhasebeci	7.521	Ön Muhasebeci	38.206
Beden İşçisi (Temizlik)	6.882	Şoför-Yük Taşıma	35.912
Çaycı	6.364	Muhasebeci	32.002
Makineci (Dikiş)	5.557	Bilgisayar İşletmeni	26.951
Şoför-Yük Taşıma	4.737	Garson(Servis Elemanı)	25.819
Şoför (Yolcu Taşıma)	3.715	Aşçı	24.021
Pazarlamacı	3.634	Şoför (Yolcu Taşıma)	22.344
……		……	
Toplam	**331.700**	**Toplam**	**2.372.262**

Kaynak: İŞKUR

En fazla kayıtlı işsizin bulunduğu ilk on beş mesleğe bakıldığında on iki meslek hem İstanbul'da hem de Türkiye'de görülmektedir. Beden İşçisi (Genel) mesleğindeki kayıtlı işsizler İstanbul'da %10,34 ile ilk sırada yer alırken, Türkiye'deki oranı %24,48 olarak görülmektedir. İstanbul'da Beden İşçisi (Genel) mesleğini sırasıyla %4,42 oranı ile Büro Memuru (Genel), %2,70 oranı ile Temizlik Görevlisi ve %2,58 oranı ile Muhasebeci meslekleri takip etmektedir. Kayıtlı işsizlerin dağılımında İstanbul ve Türkiye'de nitelik gerektirmeyen mesleklerdeki kişiler dikkati çekmektedir.

Grafik 28. Yaş Gruplarına Göre Kayıtlı İşsizlerin Dağılımı (%), 2012

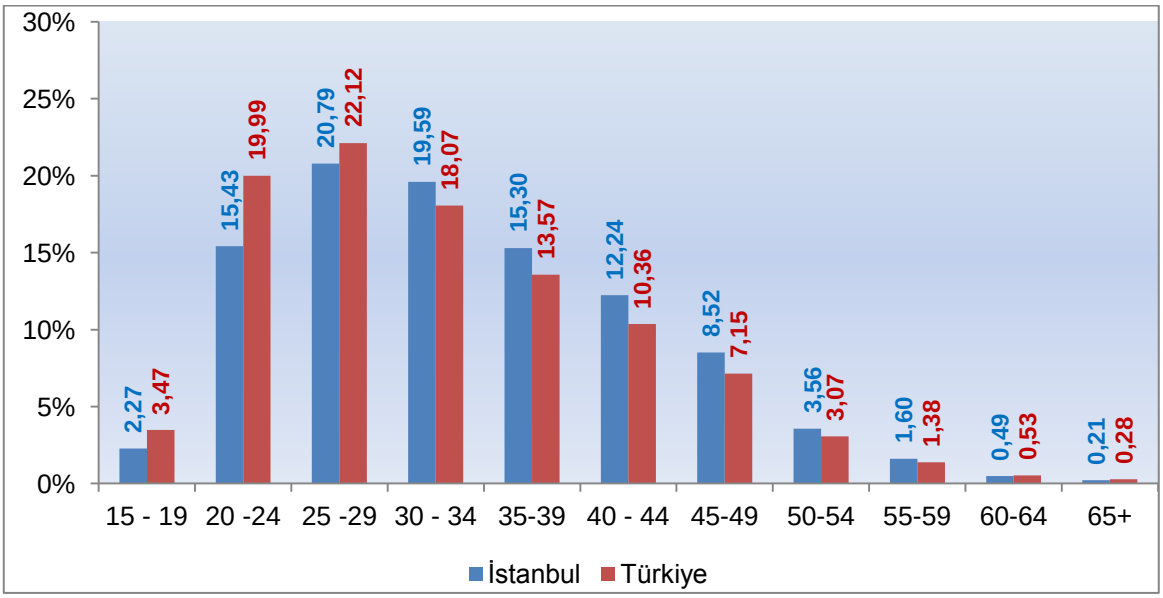

Kaynak: İŞKUR

İŞKUR' a kayıtlı işsizlerin yaşlara göre dağılımına bakıldığında, genç işsiz olarak tanımlanan 15-24 yaş grubunda İstanbul'da %17,70 dağılım oranıyla 58 bin 716, Türkiye'de ise %23,46 oranı ile 556 bin 576 kayıtlı işsiz bulunmaktadır.

İstanbul'da kayıtlı işsizlerin %55,7'si 20-34 yaş aralığındadır. En fazla kayıtlı işsiz 25-29 yaş aralığındadır. 25-29 yaş grubundan uzaklaştıkça oranlar azalmaktadır. 15-19, 20-24, 25-29 yaş gruplarında kayıtlı işsiz dağılımının oranı Türkiye ortalamasının altında görülürken, diğer yaş grupların ortalamanın üzerinde görülmektedir.

Grafik 29. Cinsiyete ve Yaş Gruplarına Göre Kayıtlı İşsizler, İstanbul, 2012

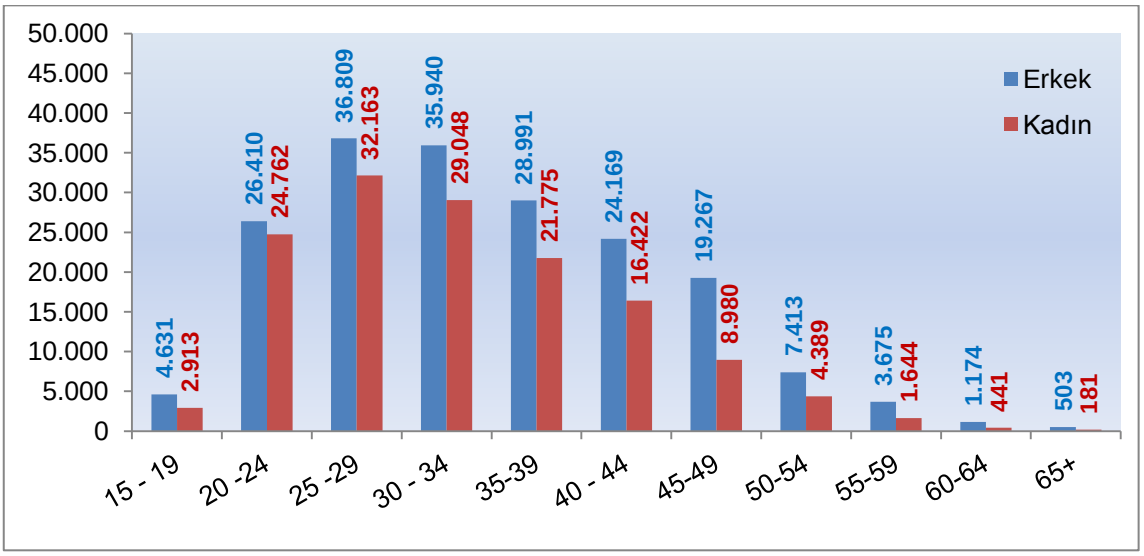

Kaynak: İŞKUR

İŞKUR' a kayıtlı işsizlerin, İstanbul'da %43,03'ü Türkiye'de ise %39,57'sini kadın işsizler oluşturmaktadır.

İstanbul'da kayıtlı kadın işsizlerin %22,54 oranı ile en fazla 25-29 yaş grubundakiler oluşturmaktadır. Daha sonra sırasıyla %20,35 oranı ile 30-34 yaş grubunda, %17,35 oranı ile 20-24 yaş grubunda, %15,26 oranı ile 35-39 yaş grubunda ve 11,51 oranı ile 40-44 yaş grubunda görülmektedir. 45 ve daha yukarı yaş grubundaki oranı ise %13 olarak görülmektedir.

İstanbul'da kayıtlı erkek işsizlerde ise en fazla kayıtlı erkek sayıları kadınlarda olduğu gibi 25-29 yaş grubunda görülürken, bu yaş grubundaki dağılım oranı %19,48'dir. Daha sonra sırasıyla %19,02 oranı ile 30-34 yaş grubunda, %15,34 oranı ile 30-39 yaş grubunda, %13,97 oranı ile 20-24 yaş grubunda ve %12,79 oranı ile 40-44 yaş grubunda görülmektedir. 45 ve daha üzeri yaş grubunda ise %19,40 olarak görülmektedir.

İŞKUR' a kayıtlı işsizlerin eğitim durumlarına bakıldığında; İstanbul'da 331 bin 700 işsizden 154 bin 527'si lise altı eğitim mezunudur. Kayıtlı işsizlerin geri kalanını 49 bin 653 kişi ile ortaöğretim mezunları, 36 bin 221 kişi ile yükseköğretim mezunları ve 2 bin 54 kişisini okuma yazma bilmeyenler oluşturmaktadır. Türkiye ortalaması ile karşılaştırıldığında dağılım aynı sırada görülmektedir. Fakat oransal dağılıma bakıldığında yükseköğretim mezunları dağılımı Türkiye ortalamasının üzerinde görülürken, diğer eğitim seviyesindekiler Türkiye ortalamasının altında görülmektedir.

Grafik 30. Eğitim Durumlarına Göre Kayıtlı İşsizlerin Dağılımı (%), İstanbul, 2012

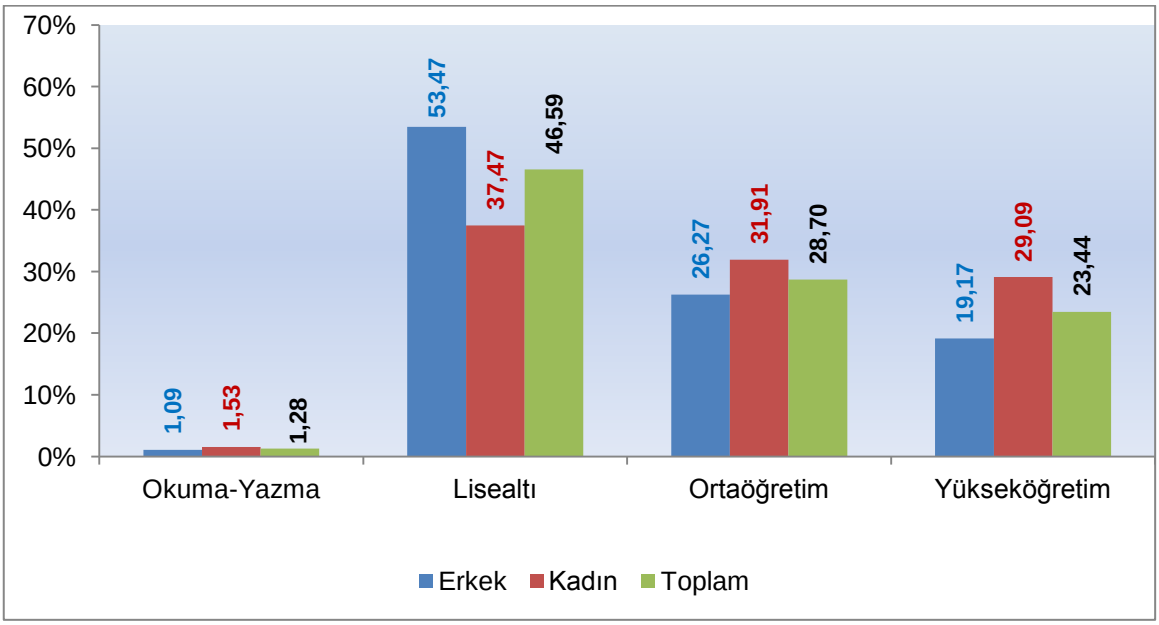

Kaynak: İŞKUR

Kayıtlı işsizlerin cinsiyet bazlı eğitim durumları dağılımına bakıldığında İstanbul'da erkeklerde ve kadınlarda en fazla kayıtlı işsiz sayısı eğitim seviyesine göre sıralama olarak aynı sırayı takip etmektedir. Kayıtlı işsiz sayısının en fazla olduğu lise altı eğitim seviyesinde erkek ve kadınlardaki en fazla işsiz sayısı görülmektedir. Bu eğitim seviyesinde 101 bin 54 kayıtlı erkek işsiz bulunurken, kayıtlı kadın işsiz sayısı 53 bin 473'tür. 2 bin 54 erkek ve 2 bin 182 kadın ile en az kayıtlı işsiz sayısı okuma yazma bilmeyen eğitim seviyesindekilerde görülmektedir.

İstanbul'da 2013 Eylül dönemine bakıldığında; İstanbul'da İŞKUR' a %57,43'ü (196.422) erkek, %42,57'si (145.583) kadın olmak üzere 342.005 kayıtlı işsiz bulunmaktadır.

Kayıtlı işsizlerin mesleklerine göre sıralandığında en fazla %9,26'sı Beden işçisi (Genel) bulunmaktadır. Bunu %4,34 ile Büro Memuru(Genel), %2,85 ile Temizlik görevlisi, %2,53 ile Satış danışmanı, %2,49 ile Muhasebeci meslekleri takip etmektedir.

Kayıtlı işsizlerin, %19,75'i 15-24 yaş aralığında, %40,05'i 25-34 yaş aralığında, %26,76'sı 35-44 yaş aralığında , %13,44'ü 45 yaş üstündedir.

Kayıtlı işsizlerin eğitim durumlarına bakıldığında, %43,79'u İlköğretim, %28,51'ı Ortaöğretim, %14,39'u Lisans, %10,14'ü Önlisans mezunudur.

Grafik 31. Bekleme Sürelerine Göre Kayıtlı İşsizler (%), İstanbul, 2012

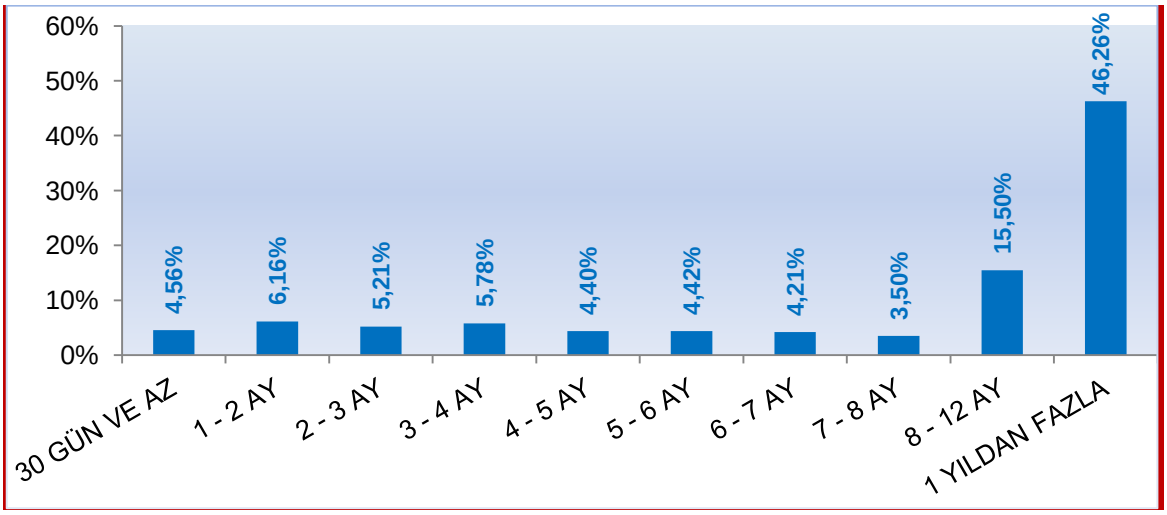

Kaynak: İŞKUR

Bekleme sürelerine göre kayıtlı işsiz istatistiklerine bakıldığında, 1 yıldan daha fazla süre ile iş arayanların oranı göze çarpmaktadır. 153 bin 431 kayıtlı işsiz 1 yıldan daha uzun süredir iş aramaktadır. Kayıtlı işsizlerde ikinci sırayı 51 bin 410 kişi 8-12 ay süre ile iş arayanlar ve 20 bin 447 kişi ile 1-2 ay süre ile iş arayanlar, 19 bin 188 kişi ile 3-4 ay süre ile iş arayanlar takip etmektedir. Grafik incelendiğinde İstanbul'da kayıtlı işsizlerin 0-6 ay arasındaki dağılım oranı %30,53 olarak görülmektedir. Bekleme süresi artıkça kayıtlı işsiz sayısının arttığı görülmektedir.

2013 yılı Eylül dönemine göre; İŞKUR' a kayıtlı işsizlerin bekleme süreleri; en fazla paya sahip %39,39 oranla 1-2 yıl arasıdır. %20,77 6 aydan daha az %22,06 6-12 ay arası, %10,36'sı 2-3 yıl arası, %7,42 3 yıldan daha fazladır.

Açık İşler

Açık işlerin yıllar itibariye sayısal artışına bakacak olursak, İŞKUR son yıllardaki değişime ve gelişime ayak uydurması, işverenlere daha iyi hizmet sunma çalışmaları, işyeri ziyaretleriyle işverenlere daha fazla hizmet ve kaliteli götürmesi ve özel sektörde eleman ihtiyacını karşılama çabası bu artışta önemli etken olmuştur. İŞKUR tarafından etkin şekilde gerçekleştirilen işgücü piyasası talep araştırmalarının sonucunda bu artışın devam edeceği görülmektedir.

2012 yılında alınan taleplerin özel sektör ve kamu sektörü olarak dağılımına bakıldığında, açık işlerin %97,79'si özel sektörden alınmıştır.

İŞKUR' un kayıtlarında bulunan açık işlerin son beş yıllık verilerine bakıldığında;

Grafik 32. Yıllar İtibariyle Açık İşler, İstanbul, 2008-2012

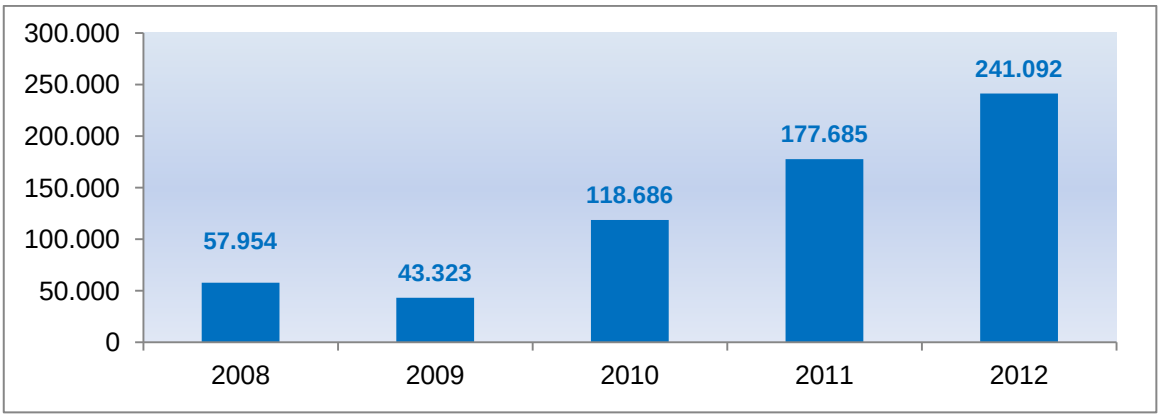

Kaynak: İŞKUR

2008 yılından 2009 yılına geçişte açık iş miktarındaki %25,25 oranındaki düşüşte yine 2008 yılında başlayan küresel krizin etkisini olduğu düşünülmektedir.

2009 yılından sonra uygulanan istihdam teşvikleri, istihdam ve aktif istihdam politikaları ve İŞKUR' un işverene daha iyi hizmet sunma çalışmaları sonucun 2009 yılından 2012 yılına açık iş sayısı 43 bin 323'den %450,50 oranında artarak 241 bin 92'ye yükselmiştir.

İstanbul'da alınan açık işlerin %78,12'si normal, %21,87'si engelli, %0,012 eski hükümlü, Türkiye'de ise %87,58 normal, %12,37 engelli, %0,05 eski hükümlü kapsamında olduğu görülmektedir.

İstanbul'da 2012 yılında bin 442 meslekte 241 bin 92 açık iş alınmış olup en fazla açık Beden İşçisi (Genel) mesleğinde olduğu görülmektedir. Türkiye'de 2 bin 542 meslekte 2524 meslekte 991 bin 804 açık iş alınmıştır. İstanbul'da olduğu gibi Türkiye'de de en fazla açık iş Beden İşçisi (Genel) mesleğinde görülmektedir.

Tablo 24: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı (%), 2012

İstanbul		Türkiye	
Meslekler	**Dağılım Oranı**	**Meslekler**	**Dağılım Oranı**
Beden İşçisi (Genel)	35,03%	Beden İşçisi (Genel)	36,97%
Temizlik Görevlisi	6,66%	Beden İşçisi (Temizlik)	4,85%
Büro Memuru (Genel)	5,09%	Temizlik Görevlisi	4,43%
Güvenlik Görevlisi	3,63%	Satış Elemanı (Tanıtım)	2,23%
Satış Elemanı (Tanıtım)	3,02%	Büro Memuru (Genel)	2,11%
Lojistik Elemanı	3,02%	Güvenlik Görevlisi	2,06%
Çağrı Merkezi Görevlisi	2,89%	Makineci (Dikiş)	1,82%
Beden İşçisi (Temizlik)	2,38%	Garson (Servis Elemanı)	1,59%
Reyon Görevlisi	2,03%	Çağrı Merkezi Görevlisi	1,33%
Makineci (Dikiş)	1,76%	Reyon Görevlisi	1,11%
Kasiyer	1,56%	Kasiyer	1,02%
Garson (Servis Elemanı)	1,43%	Gaz Altı Kaynakçısı	0,80%
Satış Temsilcisi/Plasiyer	0,79%	Ön Muhasebeci	0,79%

Kaynak: İŞKUR

Açık işlerin dağılımına bakıldığında meslek grubu olarak nitelik gerektirmeyen işler, sektör olarak ise hizmet sektöründeki mesleklerin ağırlıkları dikkat çekmektedir. İstanbul ve Türkiye'de en fazla açık iş bulunan on beş meslekte on üç meslek ortak olarak gözükmektedir. Satış Temsilci ve Büro İşçisi İstanbul Türkiye'den farklı olarak ilk on beş meslek içerisinde görülürken, Türkiye'de ise Gaz altı Kaynakçısı ve Ön Muhasebeci ilk on beş meslekte farklı olarak görülmektedir. Beden İşçisi (Genel) mesleğinden sonra İstanbul'daki açık işlere bakıldığında, 16 bin 56 kişilik açık iş sayısı ile Temizlik Görevlisi, 12 bin 261 kişilik açık iş sayısı ile Büro Memuru (Genel) ve 12 bin 261 kişilik açık iş sayısı ile Güvenlik Görevlisi meslekleri gelmektedir.

Açık işleri meslekler itibariyle inceledikten sonra bu meslekleri sahip oldukları meslek gruplarına göre değerlendirmek İstanbul ve Türkiye için daha anlamlı sonuçları elde etmemizi sağlayacaktır. Meslek gruplarına açık işlerin dağılımına bakıldığında;

Grafik 33. Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Dağılımı (%), 2012

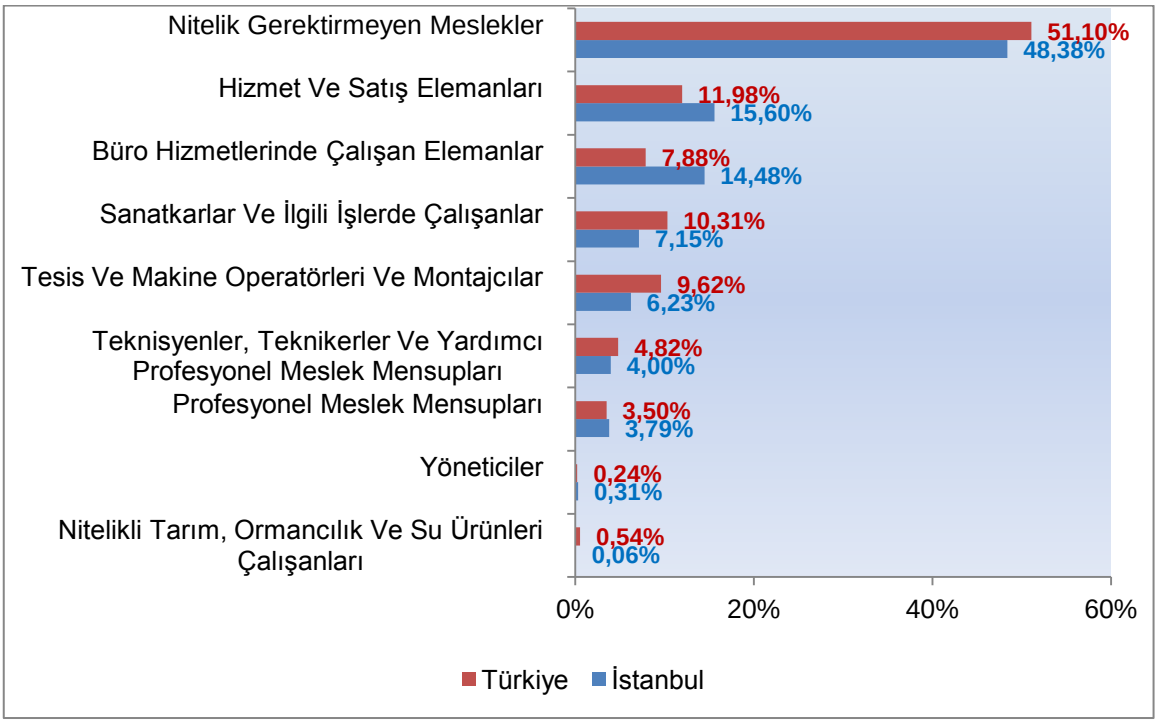

Kaynak: İŞKUR

2012 yılındaki açık işlerin büyük çoğunluğunu hem İstanbul ve hem de Türkiye için nitelik gerektirmeyen meslek grubunun oluşturduğu görülmektedir.

İstanbul'da en fazla açık işin olduğu meslek grubu 116 bin 650 açık iş sayısı ile "nitelik gerektirmeyen meslekler, daha sonra 37 bin 610 açık iş ile "hizmet ve satış elemanları", 34 bin 911 açık iş ile "büro hizmetlerinde çalışanlar", 17 bin 243 açık iş ile "sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar" ve 15 bin 25 açık iş ile "tesis ve makine operatörleri ve montajcılar" meslek grupları gelmektedir. En az açık işin bulunduğu meslek grubu olarak da 136 açık iş sayısı ile Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları meslek gruplarının olduğu görülmektedir.

2012 yılında alınan açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımından sonra sektörlere göre dağılımını incelediğimizde;

Tablo 25. Sektörlere Göre Açık İşlerin Dağılımı (%), İstanbul, 2012

Sektörler	İstanbul	Türkiye
Bilgi ve iletişim	3,93%	4,44%
Diğer hizmet faaliyetleri	6,47%	9,10%
Eğitim	2,30%	3,86%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,19%	0,74%
Finans ve sigorta faaliyetleri	1,83%	1,13%
Gayrimenkul faaliyetleri	0,13%	0,09%
Hane halklarının işverenler olarak faaliyetleri	0,03%	0,05%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	8,61%	8,63%
İmalat	**31,03%**	**33,92%**
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	1,39%	1,42%
İnşaat	3,45%	5,38%
Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik	0,19%	1,02%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	3,56%	5,37%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0,35%	0,42%
Madencilik ve taş ocakçılığı	0,04%	0,83%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	15,07%	6,68%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0,27%	1,53%
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	0,36%	1,60%
Toptan ve perakende ticaret	13,79%	9,54%
Ulaştırma ve depolama	7,00%	4,24%
Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri	0,00%	0,00%

Kaynak: İŞKUR

İŞKUR' a kayıtlı açık işlerin hem İstanbul'da hem de Türkiye'de en fazla imalat sektöründe olduğu görülmektedir. İstanbul'da imalat sektöründe 74 bin 806 açık iş alınmıştır. Türkiye'de ise bu sektörde alınan açık iş sayısı 336 bin 449'dur.

İstanbul'da imalat sektörünü sırasıyla, 36 bin 339 açık iş ile mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler 33 bin 235 açık iş ile toptan ve perakende ticaret, 20 bin 768 açık iş ile idari ve destek hizmet faaliyetleri ve 16 bin 873 açık iş ile ulaştırma ve depolama sektörleri takip etmektedir. İstanbul ve Türkiye'de en az açık iş uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri sektöründe görülmektedir. Bu sektördeki açık iş sayısı İstanbul'da 9 iken, bu sayı Türkiye'de 49 olarak görülmektedir.

2013 Ocak-Eylül döneminde İstanbul'da; 1.573 Kamu, 264.441 Özel sektör olmak üzere 266.014 açık iş talebi alınmıştır.

Açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı, %41,90 Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, %21,55 Hizmet Ve Satış Elemanları, %12,11 Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlarıdır. Alınan taleplerin, %30,18 Beden İşçisi (Genel), %5,54 Temizlik Görevlisi, %4,93 Güvenlik Görevlisi, %4,33 Satış Danışmanı, 54,31 Büro Memuru (Genel), %3,67 Çağrı Merkezi Görevlisi mesleklerindedir.

İşe Yerleştirmeler

İŞKUR' un özel sektör işgücü taleplerini, İŞKUR' a kaydetme çalışmaları sonucu Grafik 34'te gösterildiği gibi İŞKUR aracılığıyla işe yerleştirmelerin sayısına bakıldığında kayda değer artış olduğu görülmektedir.

Açık işlerdeki artış oranı işe yerleştirmede de etkisini göstermiş ve işe yerleştirme göstergelerinde de görünür bir artış olmuştur.

2008 yılından 2012 yılına ilerlediğimizde 2008 yılında 31 bin 709 olan işe yerleştirme sayısı 2012 yılında %215,31 oranında bir artış göstererek 99 bin 892 sayısına ulaşmıştır. Genel olarak 2009 yılındaki düşüşü çıkarırsak yıllar itibariyle işe yerleştirme sayısında sürekli artış görülmektedir. 2009 yılındaki düşüşün nedeni olarak açık işlerde olduğu gibi 2008 yılından başlayan ve etkisini daha çok 2009 yılında artıran küresel krizi göstermek mümkündür.

İstanbul'da yapılan işe yerleştirmelerinin %5,46 kamu sektörüne, %94,54 ise özel sektöre gerçekleşmiştir. Türkiye'de özel sektöre yapılan işe yerleştirmelerin %22,56'sı İstanbul tarafından gerçekleştirilmiştir.

İşe yerleştirmelerin işsizlerin kişisel durumuna göre dağılıma bakıldığında ise işe yerleştirmelerin %90,85'i normal, %9,12'si engelli ve %0,02'si eski hükümlü kapsamındadır. Türkiye'de ise %93,55 normal, %6,38 engelli ve %0,06 eski hükümlü olarak görülmektedir.

Grafik 34. Yıllar İtibariye İşe Yerleştirme Faaliyeti, İstanbul, 2008-2012

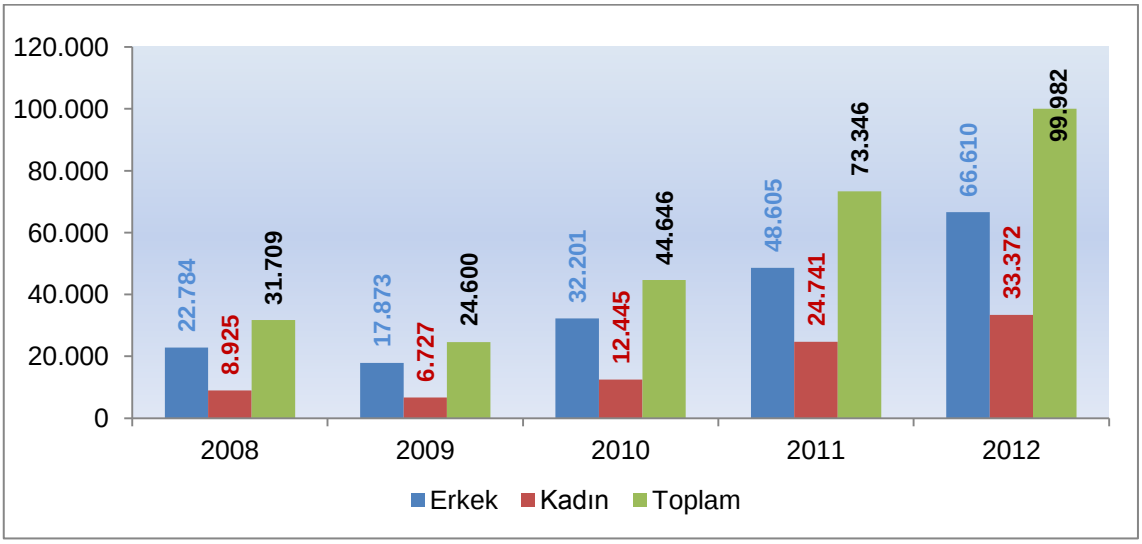

Kaynak: İŞKUR

İstanbul'da işe yerleştirmelere cinsiyete göre bakıldığında, 2008 yılında işe yerleştirmelerin %71,85'i erkek, %28,15'ini kadınlar oluşturmaktadır. Yıllar itibariyle işe yerleştirme dağılımında kadınların payı artmıştır. 2012 yılına geldiğimizde erkeklerin işe yerleştirmedeki dağılım oranı %66,62 iken, kadınların %33,38 olarak görülmektedir.

Tablo 26. Eğitim Durumlarına Göre İşe Yerleştirmeler, 2012

	İstanbul			Türkiye		
Eğitim Durumu	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Okuma-Yazma Bilmeyenler	214	192	406	1.739	863	2.602
Lise altı	42.079	19.340	61.419	244.217	95.384	339.601
Ortaöğretim	18.276	9.446	27.722	113.021	46.740	159.761
Yükseköğretim	6.041	4.394	10.435	32.002	22.621	54.623
Toplam	66.610	33.372	99.982	390.979	165.608	556.587

Kaynak: İŞKUR

2012 yılında işe yerleştirmelere bakıldığında hem İstanbul'da hem de Türkiye'de en fazla işe yerleştirme lise altı eğitim durumunda görülmektedir. Lise altı eğitim durumunda işe yerleştirilenlerin İstanbul'daki oranı %61,43, Türkiye'de %61,01 olarak görülmektedir. İstanbul'da lise altı öğrenim durumunda sonra işe yerleştirme sırasıyla %27,73 ortaöğretim, %10,44 yükseköğretim ve %0,41 okuma yazma bilmeyen eğitim durumlarındakiler gelmektedir. İstanbul'da yükseköğretim mezunlarının işe yerleştirme dağılım oranı Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir.

İşe yerleştirmelerin cinsiyete göre dağılımına bakıldığında İstanbul ve Türkiye'de her eğitim durumunda işe yerleştirilen erkeklerin sayısının kadınların sayısından fazla olduğu görülmektedir.

Grafik 35. Eğitim Durumu ve Cinsiyet Göre İşe Yerleştirmeler(%), İstanbul, 2012

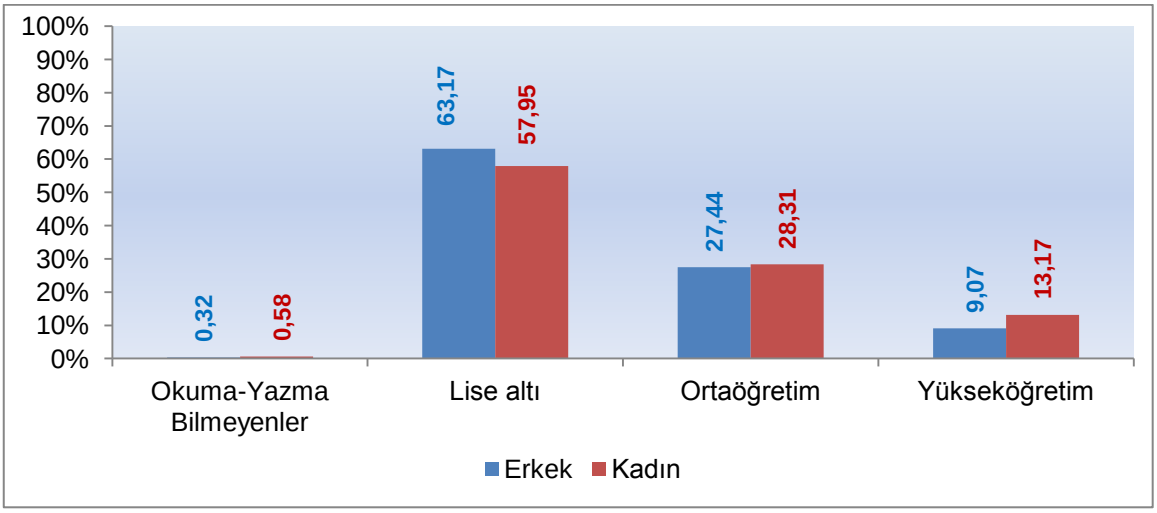

Kaynak: İŞKUR

Fakat İstanbul2 un dağılım oranlarına bakıldığından lise altı eğitim durumu hariç diğer eğitim durumların hepsin kadınların dağılım oranı erkeklerin üzerinde görülmektedir. Kadınların eğitim düzeyi artıkça işe yerleştirme oranlarının arttığı görülmektedir.

Mesleklere göre işe yerleştirmelere bakıldığından İstanbul'da 895 meslekte 99 bin 982 işe yerleştirme gerçekleşirken, Türkiye'de bin 989 meslekte 556 bin 587 işe yerleştirme gerçekleşmiştir.

Tablo 27. Mesleklere Göre İşe Yerleştirmeler, 2012

İstanbul		Türkiye	
Meslekler	**Sayı**	**Meslekler**	**Sayı**
Beden İşçisi (Genel)	28.371	Beden İşçisi (Genel)	229.943
Temizlik Görevlisi	9.503	Beden İşçisi (Temizlik)	37.294
Lojistik Elemanı	5.775	Temizlik Görevlisi	29.650
Satış Elemanı (Tanıtım)	5.119	Güvenlik Görevlisi	13.308
Güvenlik Görevlisi	4.975	Satış Elemanı (Tanıtım)	11.867
Beden İşçisi (Temizlik)	4.189	Büro Memuru (Genel)	8.597
Reyon Görevlisi	3.863	Reyon Görevlisi	8.267
Büro Memuru (Genel)	3.357	Çağrı Merkezi Görevlisi	8.152
Çağrı Merkezi Görevlisi	3.022	Makineci (Dikiş)	8.115
Kasiyer	2.657	Kasiyer	6.740
Makineci (Dikiş)	1.144	Lojistik Elemanı	6.087
Büro İşçisi	1.080	Garson (Servis Elemanı)	6.017
Usta Öğretici (Diğer)	959	Konfeksiyon İşçisi	4.940
Saat-Elektrikli Aletler Ve Elektronik Araçlar Satış Elemanı	910	İplikçi (Ring/Vater/Vargel)	4.029
Halkla İlişkiler Ve Tanıtım Elemanı	881	Şoför-Yük Taşıma	3261
……..		…….	
Toplam	**99.982**		**556.587**

Kaynak: İŞKUR

2012 yılında işe yerleştirilenlerin en fazla işe yerleştirilen ilk 15 mesleğe göre dağılımına baktığımızda; İstanbul'da en fazla işe yerleştirme 28 bin 371 ile Beden İşçisi (Genel) mesleğinde gerçekleşmiştir. Beden İşçisi mesleğinde işe yerleştirilenlerin toplam işe yerleştirme içerisindeki oranı % 28,38'dir. Daha sonra sırasıyla %9,50 oranı ile Temizlik Görevlisi ve %5,78 oranı ile Lojistik Elemanı gelmektedir.

İstanbul ve Türkiye'de en fazla işe yerleştirmenin yapıldığı ilk on beş meslekte on bir mesleği aynı olduğu görülmektedir. Büro İşçisi, Usta Öğretici (Diğer), Saat-Elektrikli Aletler ve Elektronik Araçlar Satış Elemanı ve Halkla İlişkiler ve Tanıtım Elemanı İstanbul'da ilk on beş meslekten Türkiye'den farklı meslekler olarak görülürken, Türkiye'de ise Garson (Servis Elemanı), Konfeksiyon İşçisi, İplikçi (Ring/Vater/Vargel) ve Şoför-Yük Taşıma meslekleri ilk on beş meslekte İstanbul'daki mesleklerden farklı olarak görülmektedir.

İŞKUR tarafından 2012 yılında yapılan işe yerleştirmelerin ana meslek gruplarına göre dağılımına bakıldığında;

Grafik 36. Meslek Gruplarına Göre İşe Yerleştirmelerin Dağılımı (%), 2012

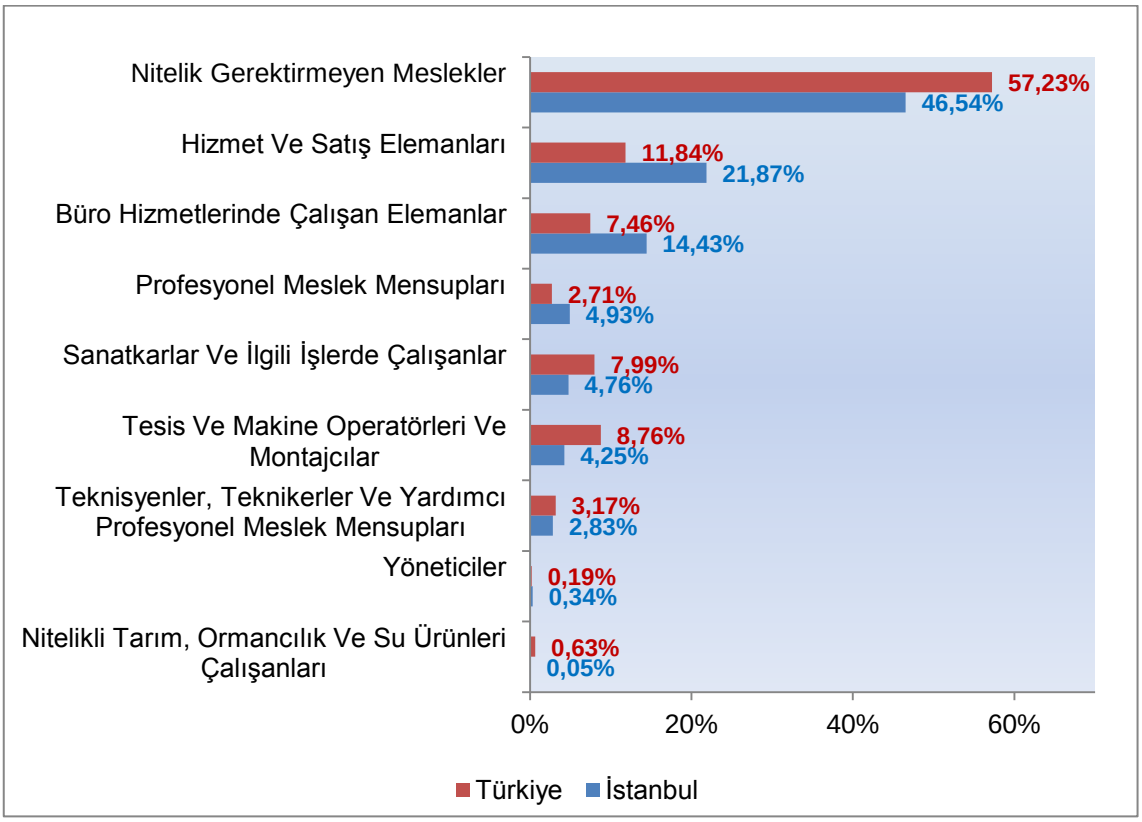

Kaynak: İŞKUR

İstanbul'da ilk sırada %46,54 oranı ile "Nitelik Gerektirmeyen Meslekler" grubu yer almaktadır ve işe yerleştirme sayısı 46 bin 534'tür. Türkiye'de işe yerleştirmelerin yarısından fazlası (%57,23) 318 bin 556 kişi bu meslek grubunda gerçekleşmiştir.

İstanbul, Nitelik Gerektirmeyen Meslekleri sırasıyla 21 bin 868 kişi ile Hizmet Ve Satış Elemanları ve 14 bin 428 kişi ile Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar takip etmektedir. İstanbul'da en az işe yerleştirme ise 49 kişi ile Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri çalışanları meslek grubunda Türkiye'de ise en az işe yerleştirme bin 78 kişi ile Yöneticiler meslek grubundadır.

İktisadi Faaliyet Kodlarına (NACE Rev.2) göre işe yerleştirmelere bakıldığında,

İktisadi faaliyet kodlarına göre değerlendirildiğinde İstanbul'da en fazla işe yerleştirme İmalat faaliyetlerine yerleştirilmiş olsa da sektörel olarak değerlendirildiğinde, en fazla işe yerleştirme Hizmetler sektörüne yapılmıştır. Hizmetler sektörünü, Sanayi sektörü ve son olarakta Tarım sektörü %0,7 ile izlemektedir.

İşe yerleştirmelerin %20,95'i (20 bin 947 kişi) İmalat sektöründe gerçekleşmiştir. Bunu sırasıyla %20,65'i (59 bin 440 kişi) Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetleri, %15,10'u (15 bin 94 kişi) Toptan Ve Perakende Ticaret, % 10'u (9 bin 998 kişi) İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri ve %7,28'si ise (7 bin 279 kişi) Ulaştırma Ve Depolama faaliyetlerinde işe yerleşenler takip etmektedir.

Tablo 28. Sektörlere Göre İşe Yerleştirme Sayıları, 2012

Sektörler	İstanbul	Türkiye
Bilgi ve iletişim	5.012	33.892
Diğer hizmet faaliyetleri	6.724	54.364
Eğitim	3.734	33.418
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	61	4.710
Finans ve sigorta faaliyetleri	1.882	6.901
Gayrimenkul faaliyetleri	31	159
Hane halklarının işverenler olarak faaliyetleri	11	169
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	9.998	59.440
İmalat	**20.947**	**155.869**
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	1.071	8.075
İnşaat	2.980	30.908
Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik	405	9.820
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	2.714	18.560
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	299	2.139
Madencilik ve taş ocakçılığı	31	4.160
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	20.644	40.497
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	368	13.446
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	694	12.966
Toptan ve perakende ticaret	15.094	44.626
Ulaştırma ve depolama	7.279	22.451
Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri	3	17
Genel Toplam	**99.982**	**556.587**

Kaynak: İŞKUR

İstanbul'da 2013 yılı Ocak-Eylül döneminde işe yerleştirmeler;

2013 yılı Ocak-Eylül döneminde 78.685 Özel Sektör, 1.244 Kamu olmak üzere 79.929 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. İşe yerleştirilenlerin %8'i engellidir.

Özel sektörde işe yerleştirilenlerin %67,91'ü (54.278) Erkek, %32,09'si (25.651) Kadındır.

İşe yerleştirilenlerin %54,18'i İlköğretim, %29,63'ü Ortaöğretim, %6,67'si Ön lisans, %5,77'si Lisans, %0,15'i Yüksek lisans ve Doktora mezunudur.

İşe yerleştirilenlerin meslek gruplarına göre dağılımına bakıldığında %45,43'ü Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, %20,94 Hizmet Ve Satış Elemanları, %14,12 Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar, %6,39 Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar olarak sıralanmıştır.

En çok işe yerleştirilen meslekler ise, %30,19 Beden İşçisi (Genel), %7,15 Temizlik Görevlisi, %5,73 Satış Danışmanı, %4,91 Güvenlik Görevlisi, %4,23 Çağrı Merkezi Görevlisi, %4,17 Büro Memuru (Genel) olarak gerçekleşmiştir.

İŞKUR' un Aktif İşgücü Hizmetleri

Aktif İşgücü Hizmetleri, istihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmak üzere yapılan faaliyetlerdir.

Bu kapsamda çeşitli projeler, programlar geliştirilerek istihdamın korunması ve artırılması ve işsizlerin meslek edinmeleri ya da geliştirmelerine yönelik mesleki eğitim kursları ve programlar düzenlenmektedir.

İŞKUR tarafından 2012 yılında;

Türkiye'de 16 değişik kurs/program türünde 27 bin 351 kurs/programda 464.645 kişinin katıldığı mesleki eğitimler düzenlenmiştir.

İstanbul'da ise 10 değişik kurs/program türünde toplam 2 bin 346 kurs düzenlenmiştir. Bu kurslara toplamda 38 bin 631 kursiyer katılmıştır.

Tablo 29. Kurs Türüne Göre Kurs ve Kursiyer Sayıları, İstanbul, 2012

	Kurs/ Kursiyer Sayısı			
İstanbul	**Kurs Sayısı**	**Erkek**	**Kadın**	**Kursiyer Sayısı**
İşgücü Yetiştirme K./ İstihdam Garantili	983	9.019	11.238	20.257
Girişimcilik	222	2.785	2.656	5.441
İşgücü Yetiştirme Kursu/TYP	105	1.966	2.676	4.642
Çalışanların Mesleki Eğitimi	122	2.539	63	2.602
İşbaşı Eğitim Programı(İEP)	649	738	947	1.685
UMEM Projesi	96	934	665	1.599
İşgücü Yetiştirme Kursu /Genel	57	242	878	1.120
UMEM Projesi/İEP	66	351	417	768
Özürlü Kursları	34	217	152	369
Hükümlülere Yönelik Kurslar	12	148	0	148
İstanbul Toplam	**2.346**	**18.939**	**19.692**	**38.631**
Türkiye Toplam	**27.351**	**276.901**	**187.744**	**464.645**

Kaynak: İŞKUR

İstanbul'da kursiyerlerin %49,03'ü (18 bin 939 kişi) erkek, % 50,97'si (19.692 kişi) ise kadındır.

Türkiye genelinde ise kursiyerlerin oranı İstanbul'dan farklılık göstermekte ve erkek katılımcıların oranı daha fazladır. Türkiye'de kursiyerlerin % 40,41'i (187 bin 744 kişi) kadın, % 59,59'u (276 bin 901 kişi) ise erkektir.

İstanbul'da 2012 yılında açılan kursların dağılımına bakıldığında İşgücü Yetiştirme Kursları / İstihdam Garantili [6] programı kapsamındaki kurslara, katılan kursiyer sayılarına göre %52,44 (20 bin 257 kişi) oranı ile en yüksek katılım sağlanmıştır. Bunu

[6] İşgücü Yetiştirme Kursları / İstihdam Garantili: Değişik oranlarda istihdam taahhüdü ile açılan kurslardır.

sırasıyla, %14,08 oranında Girişimcilik[7], %12,02 oranında Toplum Yararına Program (TYP)[8] ve %6,74 oranında Çalışanların Mesleki Eğitimi programın olarak devam etmektedir.

2013 yılı Ocak-Eylül döneminde; Türkiye genelinde 17 değişik kurs/program türünde 277 bin 29 kişinin katıldığı mesleki eğitimler düzenlenmiştir. İstanbul'da 10 değişik kurs/program türünde 16.773 kişinin katıldığı mesleki eğitimler düzenlenmiştir.

İstanbul'da düzenlenen kursların dağılımına bakıldığında kursiyerlerin %52,71'i "İşgücü Yetiştirme Kursları / İstihdam Garantili" programı kapsamında olan kurslara katılmıştır. Bu programı sırasıyla, %19,42 İşbaşı Eğitim programı (İEP)[9], %14,90 Girişimcilik, %4,02 Toplum Yararına Program (TYP) olarak devam etmektedir.

[7] Girişimcilik eğitim programı: Kuruma kayıtlı kişilerin iş kurmalarını ve işlerini devam ettirmelerini sağlamak üzere düzenlenen eğitimlerdir.

[8] Toplum yararına program (TYP): İşsizliğin yoğun olduğu dönemlerde veya yerlerde doğrudan veya yüklenici eli ile toplum yararına bir iş ya da hizmetin gerçekleştirilmesi yoluyla özellikle istihdamında zorluk çekilen işsizlerin çalışma alışkanlık ve disiplininden uzaklaşmalarını engelleyerek işgücü piyasasına uyumlarını amaçlayan ve bunlara geçici gelir desteği sağlayan programlardır.

[9] İşbaşı eğitim programı: Katılımcılara mesleki deneyim kazandırmak üzere, Kurumca belirlenen asgari şartları taşıyan işyerlerinde işbaşında verilen eğitimdir.

İşsizlik Ödeneği

4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa göre ödenen işsizlik ödeneği verilerine baktığımızda, İşsizlik Sigortasının uygulamaya başladığı Mart 2002 tarihinden 31.12.2012 tarihine kadar 3.623.887 kişi başvuruda bulunmuş 2.789.249 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. Mart 2002 tarihinden 31 Aralık 2012 tarihine kadar toplamda 5.507.626.738.-TL ödemede bulunulmuştur.

Tablo 30. Eğitim Durumlarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları, İstanbul, 2012

Eğitim Durumu	Erkek	Kadın	Toplam
Okul Bitirmeyen	714	606	1.320
Lise altı	68.523	20.926	89.449
Ortaöğretim	34.306	20.629	54.935
Yükseköğretim	19.598	18.591	38.189
Toplam	**123.141**	**60.752**	**183.893**

Kaynak: İŞKUR

İşsizlik ödeneğine başvuru yapanların eğitim durumuna göre dağılımına bakıldığında, %48,64'ü lise altı, %29,87'si ortaöğretim, %20,77'si yükseköğretim ve %0,72'sini okuma yazma bilmeyenler oluşturmaktadır. Başvuru yapanların %66,96'sını erkekler oluştururken, %33,04'ünü kadınlar oluşturmaktadır.

Tablo 31. Eğitim Durumlarına Göre İşsizlik Ödeneği Alanlar, İstanbul, 2012

	İstanbul			Türkiye		
	Erkek	**Kadın**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**
Okul Bitirmeyen	956	795	1.751	3.682	2.036	5.718
Okur Yazar Olmayan	423	392	815	1.417	1.026	2.443
Okur Yazar	533	403	936	2.265	1.010	3.275
İlköğretim	37.830	12.341	50.171	144.185	38.436	182.621
Ortaöğretim (Lise ve Dengi)	19.250	13.540	32.790	75.717	39.121	114.838
Yükseköğretim	11.399	12.190	23.589	32.039	30.503	62.542
	69.435	**38.866**	**108.301**	**255.623**	**110.096**	**365.719**

Kaynak: İŞKUR

2012 yılında yapılan İşsizlik ödemelerinin %29,61'i İstanbul'da yapılmıştır.

İstanbul'da işsizlik ödeneği alanların %35,9'u kadın, %64,1'i erkektir. Ödenek alanların yarıya yakını (%46,32) "İlköğretim", %30,28'i Ortaöğretim, %21,78'i Yükseköğretim mezunu olarak sıralanmıştır. Türkiye'de ise işsizlik ödeneği alanların %30,1'i kadın, %69,9'u erkektir. Ödenek alanların yarısı (%49,93) "İlköğretim" mezunudur.

2013 Ocak-Eylül döneminde; İstanbul'da 159 bin 620 kişi işsizlik ödeneğine başvuru yapmış olup, 93 bin 134'ü işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. Türkiye genelinde ise işsizlik ödeneği almak için 536 bin 138 kişi başvuru yapmış olup, 311 bin 971 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. Türkiye genelinde 2013 Eylül ayında 224.180 kişiye 103.697.967.-TL ödeme yapılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

AMAÇ VE YÖNTEM

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanamaya bilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle zamanında doldurulamamaktadır. İşgücü piyasasının talep boyutuyla ele alınıp mevcut durumda işgücü, mevcut açık iş ve gelecek dönemde işgücünün eğilimlerinin bilinmesi kısa dönemli işgücü yetiştirilmesi için temel verileri sağlamaktadır.

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasası bilgileri oldukça önemlidir. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik pek fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da Türkiye İş Kurumu İşgücü Piyasası Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır. Arz tarafı ile ilgili verilerde il düzeyinde yeterli veri bulunmamaktadır. Talep tarafı ile ilgili yapılan araştırmalar ise henüz istenen düzeyde değildir. Örneğin EUROSTAT nezdinde hala ülkemiz için açık iş oranı açıklanamamaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasası araştırmalarını daha da geliştirerek yapmamız büyük önem arz etmektedir.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri işgücü piyasası araştırmaları (İPA) sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmalarının EUROSTAT normlarına uygun şekilde yürütülmesi ve Resmi İstatistik Programı kapsamına alınmasına yönelik çalışmalar 2011 yılı ikinci yarısından itibaren Türkiye İstatistik Kurumu işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmalar sayesinde Türkiye için bir açık iş sayısına erişebilir olunacak ve EUROSTAT'ın talep ettiği açık işler istatistikleri için veri toplanabilmiş olacaktır. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Tablo 32. İŞKUR İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2012)

İŞKUR'UN UYGULADIĞI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI YÖNTEM VERİLERİ							
Dönem	**Kapsamı**	**Periyot**	**Sınıflamalar**		**Yöntem**	**GÖRÜŞME YAPILAN İŞYERİ SAYISI[10]**	
2007	50+ TÜM İŞYERLERİ	15 Ekim - 30 Kasım	İSCO 88-REV.1.1	NACE	Yüz yüze	Toplam	**12.712**
2008	TÜM İŞYERLERİ	15 Ekim - 5 Aralık	İSCO 88-REV.1.1	NACE	Elektronik	Toplam	**71.001**
						10+ işyeri	26.409
						50+işyeri	7.224
2009/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	17 Nisan - 30 Mayıs	İSCO 88-REV.1.1	NACE	Elektronik	Toplam	**275.099**
						10+ işyeri	83.404
						50+işyeri	15.273
2009/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	4 Kasım-13 Aralık	İSCO 88-REV.1.1	NACE	Elektronik	Toplam	**255.938**
						10+ işyeri	80.638
						50+işyeri	15.985
2010/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan-1 Haziran	İSCO 88-REV.1.1	NACE	Elektronik	Toplam	**218.068**
						10+ işyeri	73.418
						50+işyeri	14.476
2010/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan-1 Haziran	İSCO 88-REV.1.1	NACE	Elektronik	Toplam	**198.479**
						10+ işyeri	69.442
						50+işyeri	14.688
2011/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan-1 Haziran	İSCO 88-REV.1.1	NACE	Elektronik	Toplam	**159.862**
						10+ işyeri	60.501
						50+işyeri	13.393
2011/II	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	19 Aralık-19 Ocak	İSCO 88-REV.2	NACE	Yüz yüze	Toplam	**5.941**
						10+ işyeri	3.283
						50+işyeri	1.606
2012/I	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	2 Mayıs-15 Haziran	İSCO 88-REV.2	NACE	Yüz yüze	Toplam Girişim	**5.225**
2012/II	10 + İŞYERLERİ (TÜİK)	10 Eylül-31 Ekim	İSCO 88-REV.2	NACE	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**53.164**
2013/I	10 + İŞYERLERİ (TÜİK)	15 Mayıs-30 Haziran	İSCO 88-REV.2	NACE	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**87.719**

Kaynak: İŞKUR

Türkiye İş Kurumu, 2013 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Analizi Talep Araştırması kapsamında 15 Mayıs-30 Haziran 2013 tarihleri arasında Türkiye genelinde 87.719 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. Türkiye İşyeri Kayıtları Sistemi

[10] Genelleme yapılmamış işyeri sayısıdır.

altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev 2.0 sınıflandırmasına göre, tarım, kamu, hane halklarında işverenler ve uluslar arası kurum/kuruluşlar dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında il ve Türkiye tahmini verilmiştir.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir.) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş, (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Karşılanma Yolları)
- Temininde güçlük çekilen meslekler, (Meslek, Güçlük Nedeni)
- 31 Aralık 2013 ve 30 Haziran 2014 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

Talep Araştırması, bahsi geçen 17 sektörde işyeri bazında il ve Türkiye tahmini vermek üzere planlandığından mesleklere göre yapılan genellemelerin ihtiyatla karşılanması gerekir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için örneklem çekimine mesleki kırılımı dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuştur.

Talep araştırması için örnek hacmi, örnek seçimi, tahmin ve notasyon yöntemleri hakkında Ek 2'de ayrıntılı açıklama yapılmıştır.

2.1 İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

İstanbul genelinde yapılan İşgücü Piyasası (Talep) Araştırması kapsamında örneklem yöntemi ile seçilen 5 bin 985 işyeri Referans Dönemi içerisinde (15 Mayıs-30 Haziran 2013) ziyaret edilerek yüz yüze görüşülmüş ve işyeri bilgi formu[11] uygulanmıştır. Bu çalışma ile elde edilen bilgiler İstanbul için derlenmiştir.

Araştırma neticesinde, İstanbul'da 59 bin 619, Türkiye genelinde 183 bin 667 işyerine ilişkin bilgi derlenmiştir. Araştırmaya dahil olan işyerlerin %32,46'sı İstanbul ilinde bulunmaktadır.

İstanbul'da ki işyerlerinin; %20,97'si 1-9 kişi, %67,17'si 10-49 kişi, %11,86'sı işyeri 50+ kişi, çalıştıran işyerlerinden oluşmaktadır.

Türkiye'de ise, %25,79'u 1-9 kişi, %62,90'ı 10-49 kişi, %11,31'i işyeri 50+ kişi, çalıştıran işyerlerinden oluşmaktadır.

Araştırma kapsamında ki işyerlerinde çalışan sayılarına bakıldığında; çalışanların %33,90'ı İstanbul'da istihdam edilmektedir.

İstanbul'da 59 bin 619 işyerinde %27,04 oranla 512 bin 932 kadın, %72,96 oranla 1 milyon 384 bin 2 erkek olmak üzere 1 milyon 896 bin 934 kişi istihdam edilmektedir.

Türkiye genelinde ise 183 bin 667 işyerinde %23,10 oranla 1 milyon 292 bin 336 kadın, %76,90 oranla 4 milyon 303 bin 18 erkek olmak üzere 5 milyon 595 bin 354 kişi istihdam edilmektedir.

Raporun bu bölümünde, İstanbul İşgücü Piyasası (Talep) Araştırması kapsamında referans dönem içerisinde görüşülen işyerlerinin, büyüklüklerine göre, faaliyet gösterdiği sektörlere göre dağılımı, istihdam edilenlerin sektörlere göre, meslek gruplarına ve mesleklere göre dağılımı, işyerlerindeki mevcut açık işler, açık işlerin sektörlere, meslek gruplarına ve mesleklere göre dağılımı, açık işlerde istenen beceri ve eğitim düzeyleri, temininde güçlük çekilen meslekler, mesleklerin dağılımları ve temininde güçlük çekilme nedenleri, kısa ve orta vadedeki istihdam beklentileri gibi araştırma sonucu elde edilen veriler tablo ve grafikler ile ayrıntılı olarak incelenecektir.

[11] Ek: 1 İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu

Tablo 33. Araştırmaya Katılan İşyerlerinin Büyüklüklerine Göre Sektörel Dağılımı, İstanbul

Sektör	İşyeri Sayısı (1-9)	İşyeri Sayısı (10-49)	İşyeri Sayısı (50+)	TOPLAM
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	60	110	24	194
İmalat	2.649	12.925	2.755	18.328
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Ürt. Ve Dağ.	70	57	15	142
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön.Ve İyileş. Faal.	46	38	35	119
İnşaat	3.061	2.901	1.042	7.004
Toptan Ve Perakende Ticaret	2.990	10.750	638	14.377
Ulaştırma Ve Depolama	486	2.496	294	3.275
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	745	2.541	318	3.603
Bilgi Ve İletişim	207	894	179	1.280
Finans Ve Sigorta Faaliyetleri	259	823	204	1.286
Gayrimenkul Faaliyetleri	115	444	57	616
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	867	2.163	337	3.367
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	357	1.249	704	2.310
Eğitim	133	788	164	1.085
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	85	825	198	1.107
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence Ve Spor	71	167	35	272
Diğer Hizmet Faaliyetleri	303	875	74	1.253
Genel Toplam:	12.504	40.045	7.070	59.619

Kaynak: İİPA/2013

İstanbul'da araştırmaya katılan işyeri sayıları en fazla sırasıyla İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret, İnşaat ve Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörlerinde bulunmaktadır.

İşyerlerinin büyüklüklerine göre incelendiğinde, 1-9 yaş arası istihdam edilen işyerlerinde en fazla %24,48 oranla İnşaat, %23,91 oranla Toptan Perakende ve Ticaret ve %21,18 oranla İmalat sektörlerinde faaliyet gösteren işyerleri görülmektedir.

10-49 istihdamlı işyerlerinde en fazla %32,28 oranla İmalat, %26,84 oranla Toptan Perakende ve Ticaret ve %7,24 oranla İnşaat sektörlerinde faaliyet gösteren işyerleri görülmektedir.

50 ve daha yukarı istihdamlı işyerlerin de en fazla %38,96 oranla İmalat, %14,73 oranla İnşaat ve %9,96 oranla İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde faaliyet gösteren işyerleri görülmektedir.

"Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı", "Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri", "Madencilik ve Taş Ocakçılığı" ve "Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor" sektörlerinde işyerleri sayısın diğer işyeri sayılarına göre daha az olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan işyerlerinin sektörel olarak dağılımına bakıldığında;

Grafik 37. Araştırmaya Katılan İşyerlerinin Sektörel Dağılımı (%)

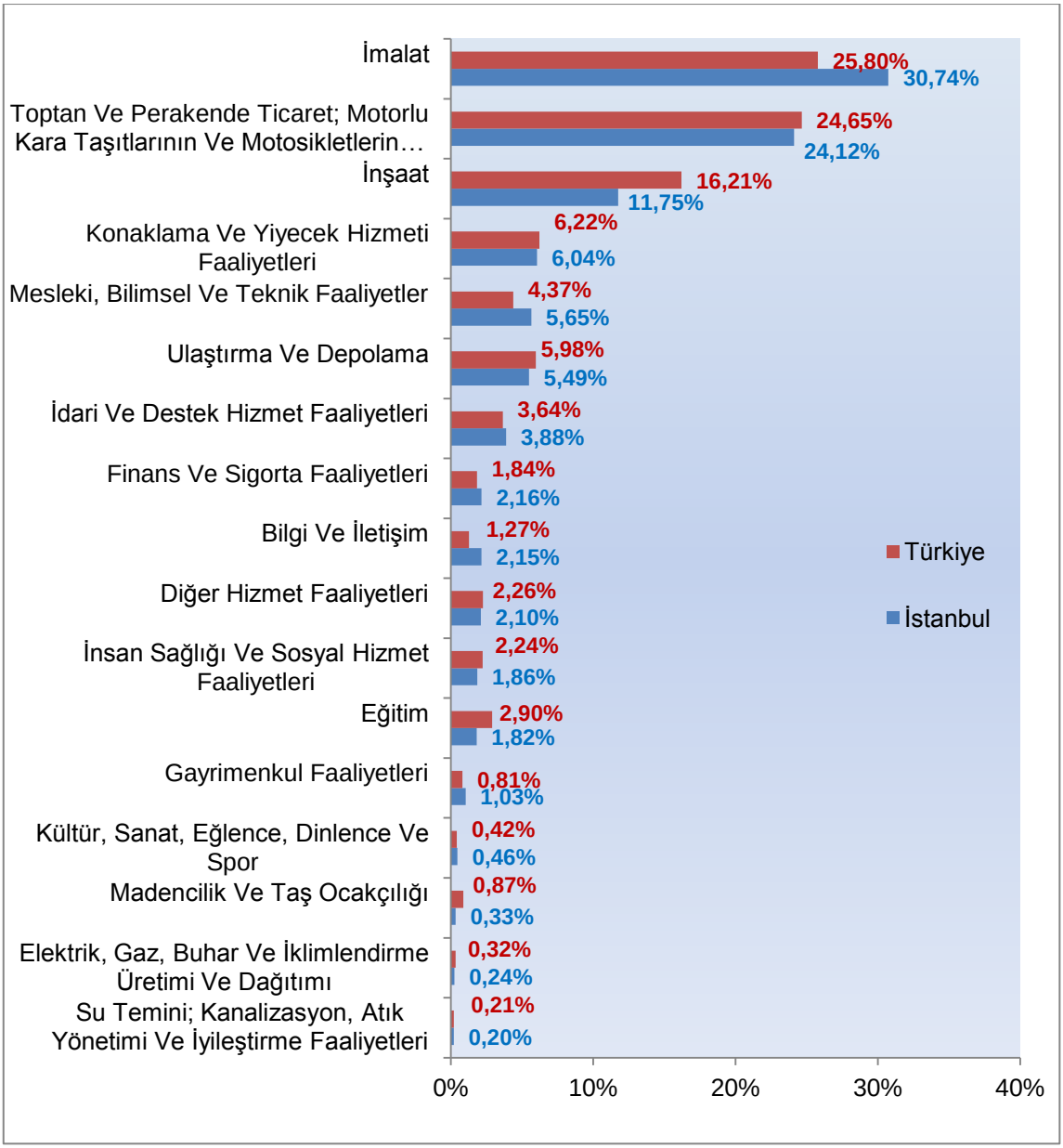

Kaynak: İİPA/2013

İstanbul ve Türkiye'de sektörler arasındaki dağılımda ilk dört sırayı "İmalat", "Toptan ve Perakende Ticaret", "İnşaat" ve "Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri" olmak üzere aynı sektördeki işyerleri almıştır. Bu ilk dört sektördeki işyerleri toplam işyerleri arasında İstanbul için %72,65, Türkiye için ise %72,88 oran ile büyük paya sahiptirler.

İstanbul "İmalat" sektöründeki iş yeri sayısının oranı Türkiye ortalamasının üzerinde, "Toptan ve Perakende Ticaret", "İnşaat" ve "Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri" sektörlerindeki işyeri oranlarında ise Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Araştırma kapsamındaki işyerlerinin sektörel dağılımını incelendikten sonra bu sektörlerde çalışanlara bakıldığında;

Grafik 38. Sektörlere Göre Çalışan Sayılarının Dağılımı (%)

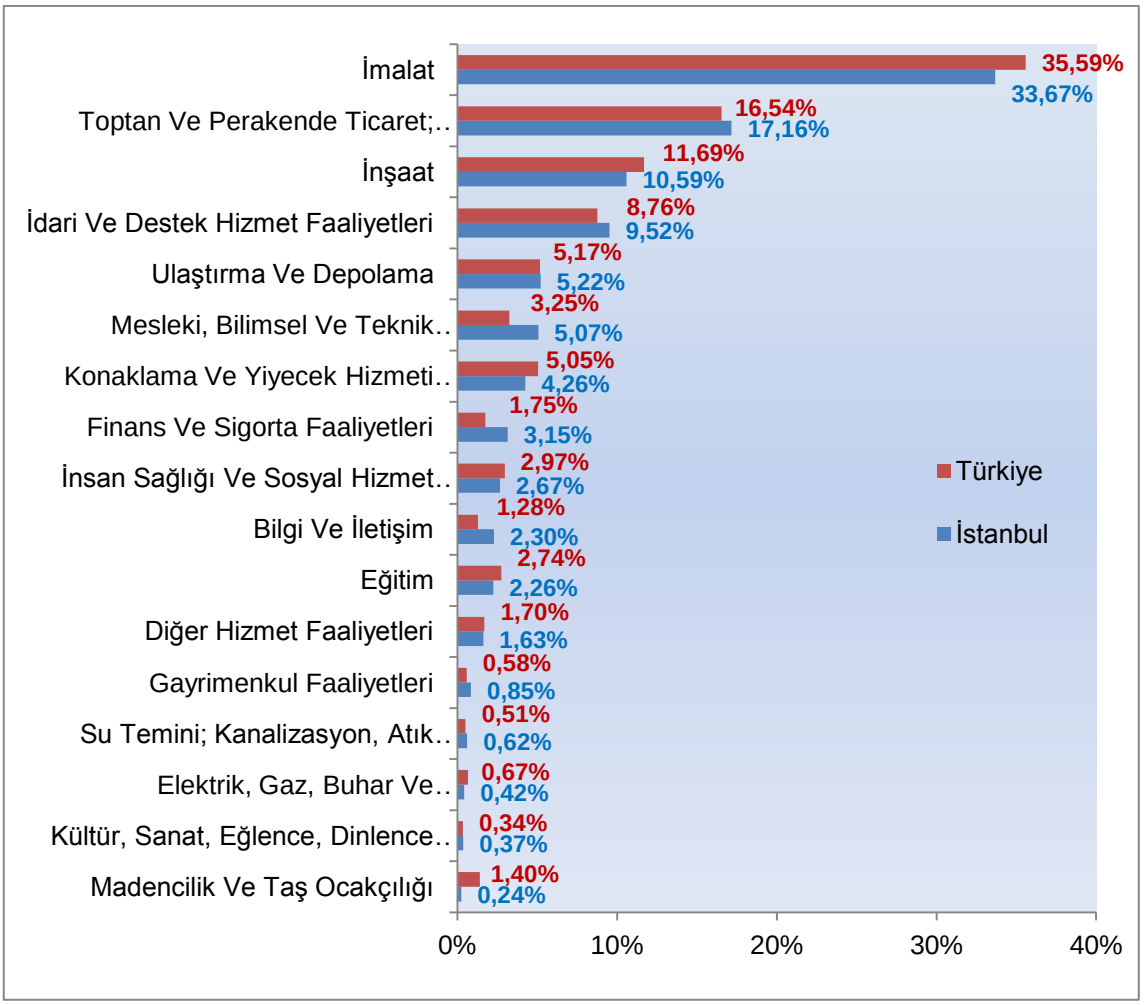

Kaynak: İİPA/2013

Çalışanların sektörlere göre dağılımına bakıldığında, çalışanların dağılımın işyeri büyüklük sayıları ile doğru orantılı olarak dağılım gösterdiği, çalışan sayılarının en fazla işyerinin bulunduğu ilk üç sektöre paralel olarak dağıldığı görülmektedir.

İstanbul'da en fazla istihdam sağlayan sektör %33,67 payla "İmalat" sektörü ilk sırada yer almaktadır. Ancak işyeri dağılımında İstanbul'da "İmalat" sektöründe Türkiye ortalamasından daha fazla işyeri bulunmasına rağmen bu sektörde çalışan sayısının ortalaması Türkiye ortalamasının altında görülmektedir.

En fazla çalışanın bulunduğu "İmalat" sektöründen sonra sırasıyla "Toptan ve Perakende Ticaret" sektöründe çalışan dağılımında İstanbul'da %17,16 oranı ile %16,54 olan Türkiye ortalamasının üzerine çıkıldığı, "İnşaat sektöründe ise İstanbul'da %10,59 oranı ile %11,69 olan Türkiye ortalamasının altında kaldığı görülmektedir.

"Madencilik **v**e Taş Ocakçılığı**"** sektörü dağılımda %0,24 oranı ile İstanbul'da en az çalışana sahip iken bu sektör Türkiye'de %1,40 oranı ile sondan 6. sırada bulunmaktadır. "Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor" sektörü %0,34 oranı ile Türkiye'de son sırada yer alırken, İstanbul'da %0,37 oranı ile sondan 2. Sırada yer almaktadır.

Tablo 34. Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları, İstanbul,

Sektör	Erkek	Kadın	Toplam
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	4.043	576	4.619
İmalat	481.091	157.574	638.665
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağ.	6.321	1.679	8.000
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön.ve İyileş.Faal.	11.220	470	11.689
İnşaat	183.652	17.261	200.913
Toptan Ve Perakende Ticaret	233.027	92.507	325.535
Ulaştırma Ve Depolama	81.847	17.131	98.978
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	61.599	19.202	80.801
Bilgi Ve İletişim	2.7804	15.808	43.612
Finans Ve Sigorta Faaliyetleri	37.810	21.978	59.789
Gayrimenkul Faaliyetleri	12.923	3.274	16.197
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	59.006	37.181	96.187
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	124.437	56.152	180.589
Eğitim	18.094	24.700	42.794
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	18.144	32.435	50.579
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence Ve Spor	5.141	1.956	7.097
Diğer Hizmet Faaliyetleri	17.842	13.048	30.891
Genel Toplam	**1.384.002**	**512.932**	**1.896.934**

Kaynak: İİPA/2013

İstanbul'da çalışan sayılarının sektörlere ve cinsiyete göre dağılımına bakıldığında; Çalışanların %72,96'sı erkeklerden, %27,04'ü kadınlardan oluşmaktadır.

Kadınlarda da erkeklerde de en fazla "İmalat" sektöründe çalışılmaktadır. Daha sonra kadın ve erkeklerde en fazla çalışma "Toptan ve Perakende Ticaret" sektöründe görülmektedir.

Kadın çalışanların, "İmalat" ve "Toptan ve Perakende Ticaret" sektörlerinden sonra en çok "İdari ve Destek Hizmetleri Faaliyetleri", "İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler" sektörlerinde çalışmaktadır. Kadınların en az çalıştığı sektörler "Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri" ve "Madencilik ve Taş Ocakçılığı" olarak görülmektedir. Bu sektörlerin ağır tehlikeli işler sınıfında olması ve işyerlerinin toplam içindeki payının çok az nedeniyle çalışan kadın sayısının az olduğu düşünülmektedir.

Erkeklerde ise "İmalat" ve "Toptan ve Perakende Ticaret" sektörlerinden sonra en çok "İnşaat" ve "İdari ve Destek Hizmetleri Faaliyetleri" sektörleri takip etmektedir. "Madencilik ve Taş Ocakçılığı", "Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor" ve "Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı" sektörlerinde en az çalışanın olduğu sektörlerdir

Grafik 39. Sektörlere Göre Çalışanın Cinsiyet Ağırlıkları (%)

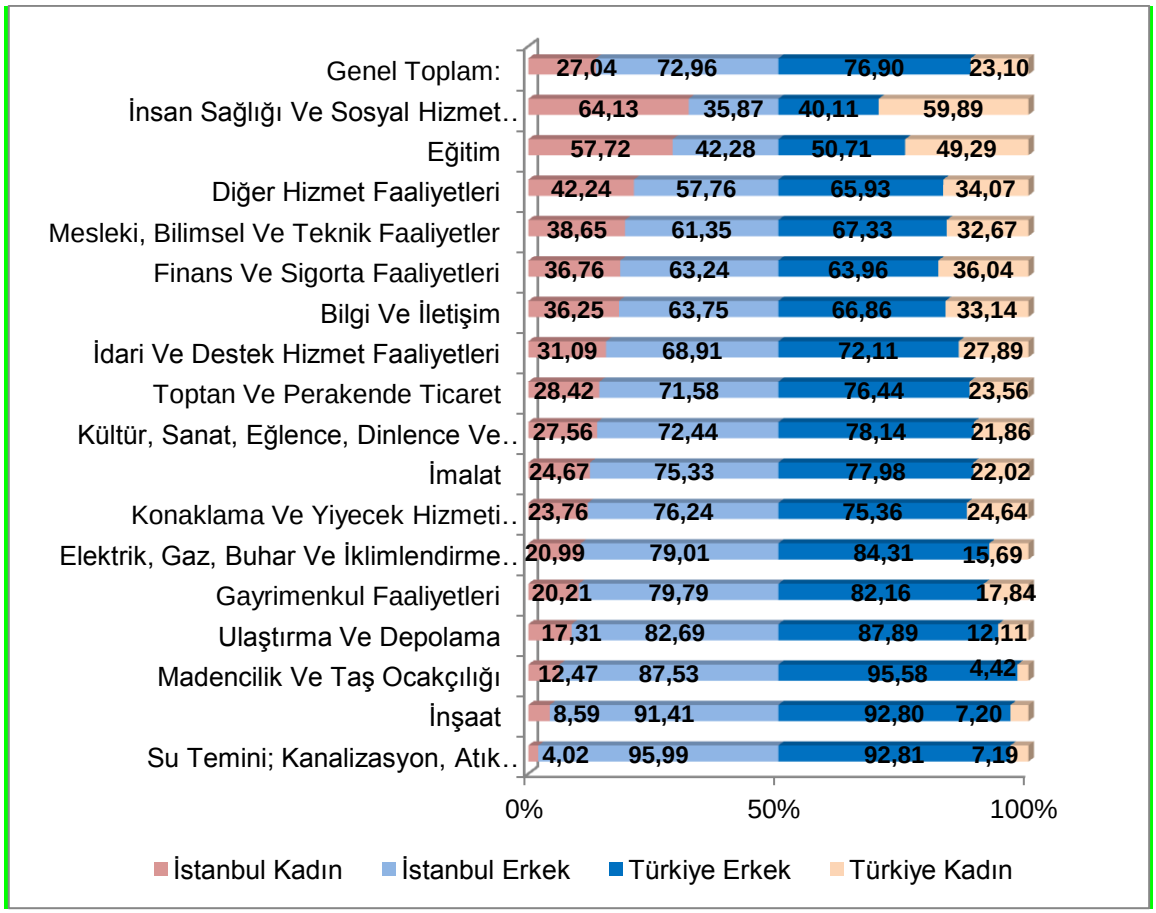

Kaynak: İİPA/2013

Sektörlere göre çalışanların cinsiyet ağırlıklarına bakıldığında İstanbul'da kadın çalışanlar %27,04 oranı ile %23,10'luk Türkiye ortalamasının üzerinde yer alırken, İstanbul'da erkeklerin %72,96'lık oranı %76,90'lık Türkiye ortalamasının altında yer aldığı görülmektedir.

Kadın çalışanların oranının "İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri" sektöründe erkek çalışanların oranından fazla olduğu görülmektedir. İstanbul'da bu sektörde çalışan her 100 kişiden 64'ü kadın iken Türkiye'de bu sektörde çalışan her 100 kişiden 60'ı kadın olarak görülmektedir.

İstanbul'da "Eğitim" sektöründe de kadın çalışan ağırlığının %57,72 oranı ile erkek çalışanlardan fazla iken, Türkiye genelinde birbirine çok yakın olduğu görülmektedir.

Bu iki sektör dışındaki diğer sektörlerde İstanbul ve Türkiye'de erkek çalışan ağırlığının daha fazla olduğu açıkça görülmektedir.

İstanbul'da erkek çalışan ağırlığının en fazla olduğu sektör %95,99 oranı ile "Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi Ve İyileştirme Faaliyetleri" sektöründedir. Daha sonra sırasıyla %91,41 oranı ile "İnşaat", %87,53 oranı ile "Madencilik ve Taş Ocakçılığı" Türkiye'de ise erkek çalışan ağırlığının en fazla olduğu sektör %95,58'lik oranı ile "Madencilik ve Taş Ocakçılığı" sektörü olduğu görülmektedir.

Meslek gruplarına göre çalışan sayılarına bakıldığında, en fazla çalışan %16,93 oranı ile "Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar", %16,73 oranı ile "Nitelik Gerektirmeyen Meslekler", gruplarında olduğu görülmektedir. En az çalışan sayısın %0,53 oranı ile "Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları" meslek grubunda görülmektedir.

Tablo 35. Meslek Gruplarına göre Çalışan Sayıları, İstanbul,

Meslek Grup	Erkek	Kadın	Toplam
Yöneticiler	57.690	17.627	75.317
Profesyonel Meslek Mensupları	126.614	99.912	226.526
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	167.812	49.700	217.513
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	94.971	102.989	197.959
Hizmet Ve Satış Elemanları	174.618	56.643	231.261
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	8.545	599	9.144
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	266.103	34.458	300.561
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	256.085	65.083	321.168
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	231.563	85.921	317.485
Genel Toplam:	**1.384.002**	**512.932**	**1.896.934**

Kaynak: İİPA/2013

İstanbul'da "Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar" meslek grubunda kadın ağırlığının %52,03 oranı ile erkek ağırlığından daha fazla olduğu tek meslek grubu olarak görülmektedir. İstanbul'da diğer meslek gruplarında ve Türkiye'deki bütün meslek gruplarında kadın çalışanların ağırlığının erkek çalışanların ağırlığından az olduğu görülmektedir. İstanbul'da erkek çalışan ağırlığın en fazla olduğu meslek grubu olarak %93,45 oranı ile "Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları" görülmektedir. Türkiye'de ise %89,29 oranı ile "Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar" en fazla erkek ağırlığına sahip meslek grubu olarak görülmektedir.

Grafik 40. Meslek Gruplarına Göre Çalışanın Cinsiyet Ağırlıkları (%)

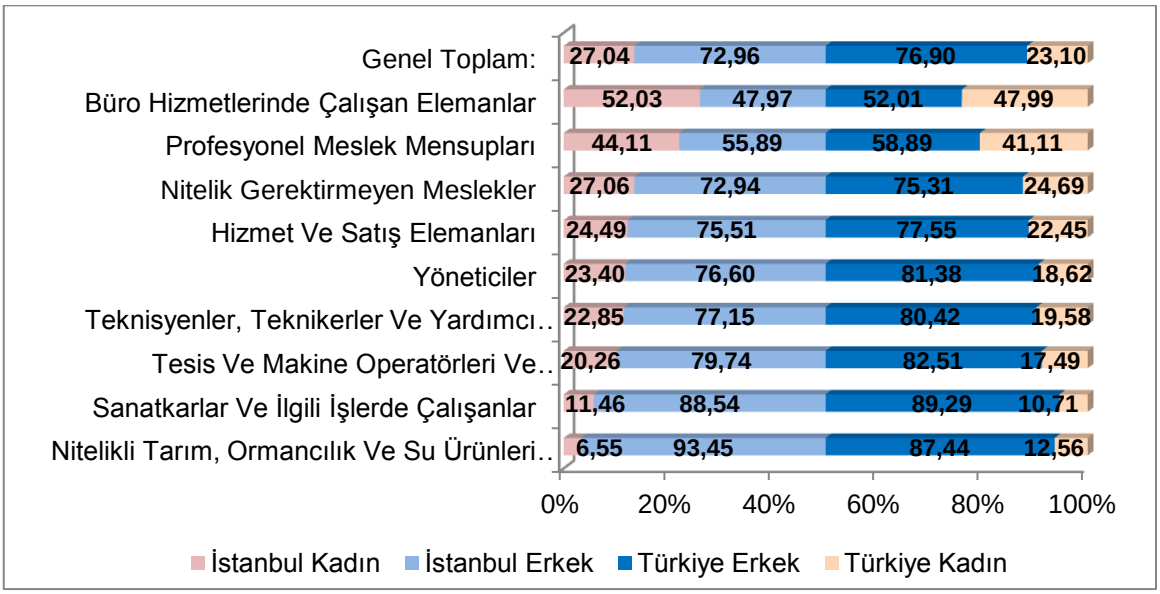

Kaynak: İİPA/2013

Tablo 36. Çalışanların Mesleklere Ve Cinsiyete Göre Dağılımı (%),İstanbul,

Genel	Oran (%)	Erkek	Oran (%)	Kadın	Oran (%)
Güvenlik Görevlisi	3,64	Beden İşçisi (İnşaat)	4,59	Temizlik Görevlisi	5,95
Makineci (Dikiş)	3,48	Güvenlik Görevlisi	4,36	Makineci (Dikiş)	4,92
Temizlik Görevlisi	3,48	Makineci (Dikiş)	2,95	Muhasebeci	4,61
Beden İşçisi (İnşaat)	3,35	Temizlik Görevlisi	2,56	Sekreter	3,79
Muhasebeci	2,18	Şoför-Yük Taşıma	2,2	Büro Memuru (Genel)	3,04
Beden İşçisi (Genel)	1,86	Beden İşçisi (Genel)	2,06	Çağrı Merkezi Görevlisi	2,4
Büro Memuru (Genel)	1,75	Depo Hamalı	1,56	Müşteri Temsilcisi	2,07
Şoför-Yük Taşıma	1,61	Satış Danışmanı	1,46	Satış Danışmanı	1,96
Satış Danışmanı	1,6	Muhasebeci	1,28	Güzellik Uzmanı	1,73
Depo Hamalı	1,18	Büro Memuru (Genel)	1,27	Güvenlik Görevlisi	1,67
Pazarlamacı	1,17	Garson (Servis Elemanı)	1,2	Ortacı	1,59
Sekreter	1,1	Pazarlamacı	1,12	Çaycı	1,46
Garson (Servis Elemanı)	1,02	İmal İşçisi	1	Beden İşçisi (Genel)	1,32
Çağrı Merkezi Görevlisi	1,01	Satış Temsilcisi / Plasiyer	0,96	Pazarlamacı	1,31
Ortacı	0,94	Şoför (Yolcu Taşıma)	0,79	Kalite Kontrolcü-Tekstil	1,31

Kaynak: İİPA/2013

Araştırma kapsamına giren işyerlerinde yapılan çalışmada 2 bin 386 meslekte çalışan olduğu tespit edilmiştir. Bu mesleklerin 163 tanesinde tamamen kadın çalışan bulunduğu, bin 102 meslekte ise tamamen erkek çalışanın bulunduğu tespit edilmiştir. Tamamen kadın çalışanın olduğu mesleklerin bazıları Ebe, Usta Öğretici(Anaokulu), Manken, Diyetisyen, Çocuk Gelişim Uzmanı ve Hemşire vb. mesleklerdir. Erkeklerin tamamen çalıştığı meslekler ise Beden İşçisi (İnşaat), Ağır Kamyon Şoförü, İnşaat Kalfası (Genel), Tır-Çekici Operatörü vb. mesleklerdir.

Çalışanların mesleklere göre dağılımında ilk on beş sıraya bakıldığında, araştırma kapsamına giren işyerlerinden derlenen bilgilere göre İstanbul'da en fazla çalışılan meslekler sırasıyla; Güvenlik Görevlisi, Makineci (Dikiş), Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (İnşaat) ve Muhasebeci meslekleri olarak görülmektedir.

Çalışılan Mesleklerde cinsiyet dağılımına bakılacak olursa; En fazla erkek çalışanın olduğu meslekler; Beden İşçisi (İnşaat), Güvenlik Görevlisi, Makineci (Dikiş), Temizlik Görevlisi ve Şoför-Yük Taşıma olarak görülmektedir. Kadınlarda ise en fazla çalışılan meslekler; Temizlik Görevlisi, Makineci (Dikiş), Muhasebeci, Sekreter ve Büro Memuru (Genel) olarak görülmektedir.

2.2 AÇIK İŞLER

Açık iş yeni yaratılmış, dolu olmayan veya yakında boşalacak bir pozisyon olarak tanımlanır. İşveren, bu pozisyon için, kurum dışından uygun bir aday bulmak amacıyla aktif olarak adım atmaktadır ve daha fazla adım atmaya da hazırdır ve bu pozisyonu ya hemen ya da yakın bir gelecekte doldurmayı planlamaktadır.

İstanbul İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında Referans Dönem içerisinde (15 Mayıs-30 Haziran 2013) görüşülen işyerlerinde, işyerinin ihtiyaç duydukları açık işler ile ilgili bilgiler toplanmıştır.

İşyerlerinin eleman ihtiyacı duyduğu (açık işler) meslekler, genel işgücü talebi hakkında değerlendirme yapılmasına imkân sunan önemli göstergelerden biridir. Bu mesleklerin hangi sektörlerden talep edildiği, bu meslekler için hangi eğitim düzeyi ve becerilerin talep edildiği ve genellikle açık işlerin nasıl karşılandığına ilişkin araştırma kapsamına giren işyerlerinden alınan bilgileri içermektedir.

Araştırma sonucunda (referans dönemde), İstanbul'da 59.619 işyerinde 97.983 açık iş olduğu, Türkiye genelinde ise 183.667 işyerinde 258.082 açık iş olduğu tespit edilmiştir.

Açık işi olan işyerlerini, büyüklüğüne göre değerlendirdiğimizde,

Tablo 37. Sektörlere Göre Açık İşlerin Dağılımı (%)

Sektör	İstanbul Açık İş Veren İşyeri Sayısı	İstanbul Toplam İşyeri Sayısı	İstanbul Açık İş Veren işyeri (%)	Türkiye Açık iş Veren İşyeri (%)
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	26	194	13,51	19,93
İmalat	7.699	18.328	42,00	40,62
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi	15	142	10,53	12,99
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön. Ve İyileş.	25	119	20,97	23,39
İnşaat	1.362	7.004	19,45	17,25
Toptan Ve Perakende Ticaret	4.067	14.377	28,29	27,78
Ulaştırma Ve Depolama	576	3.275	17,59	18,08
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	1.283	3.603	35,59	35,84
Bilgi Ve İletişim	363	1.280	28,38	29,14
Finans Ve Sigorta Faaliyetleri	259	1.286	20,16	17,18
Gayrimenkul Faaliyetleri	140	616	22,67	21,61
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	755	3.367	22,42	24,11
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	714	2.310	30,89	24,78
Eğitim	306	1.085	28,17	21,83
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	453	1.107	40,88	36,95
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence Ve Spor	52	272	19,01	19,94
Diğer Hizmet Faaliyetleri	406	1253	32,42	27,38
Genel Toplam:	**18.500**	**59.619**	**31,03**	**28,68**

Kaynak: İİPA/2013

Sektörlere göre açık işlerin dağılımına bakıldığından İstanbul'da bulunan 59 bin 619 işyerinin %31,03'ünün eleman ihtiyacı duyduğu bilgisi alınmıştır. Yani İstanbul'da her 100 işverenden 31'inin eleman ihtiyacı olduğu görülmektedir. Türkiye'de ise her 100 işyerinden 28,7'sinin eleman ihtiyacı bulunmaktadır. İstanbul'da "İmalat" sektöründe her 100 işverenden 42'sinin elemana ihtiyacı olduğu görülmektedir. İmalat sektörünü sırasıyla %40,88 oranla İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, %35,59 oran ile Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri takip etmektedir.

Tablo 38. Sektörler göre Açık İşlerin Dağılımı ve Açık İş Oranları, İstanbul,

Sektör	Açık İş Sayısı	Sektörün toplam içindeki oranı (%)	Açık İş Oranı (%)
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	84	0,09	1,78
İmalat	**46.562**	**47,52**	**6,80**
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı	57	0,06	0,71
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön.Ve İyileş.Faaliyetleri	98	0,10	0,83
İnşaat	4.776	4,87	2,32
Toptan Ve Perakende Ticaret	15.608	15,93	4,58
Ulaştırma Ve Depolama	3.749	3,83	3,65
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	5.216	5,32	6,06
Bilgi Ve İletişim	1.715	1,75	3,78
Finans Ve Sigorta Faaliyetleri	1.196	1,22	1,96
Gayrimenkul Faaliyetleri	698	0,71	4,13
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	3.367	3,44	3,38
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	9.241	9,43	4,87
Eğitim	1.231	1,26	2,80
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	2.255	2,30	4,27
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence Ve Spor	194	0,20	2,66
Diğer Hizmet Faaliyetleri	1.934	1,97	5,89
Toplam	**97.983**	**100**	**4,91**

Kaynak: İİPA/2013

Sektörlere göre açık işlerin dağılımına bakıldığında tüm sektörlerde açık iş olduğu görülmektedir. En fazla açık iş %47,52 oranı ile "İmalat" sektöründe görülmektedir. "İmalat" sektörünü sırasıyla %15,93 oranı ile "Toptan ve Perakende Ticaret", %9,43 oranı ile "İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri" ve %5,32 oranı ile "Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri" sektörleri takip etmektedir. "Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı" sektörü %0,06, "Madencilik Ve Taş Ocakçılığı" sektörü %0,09 ve "Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi Ve İyileştirme Faaliyetleri" sektörü %0,10 oranı ile açık iş dağılımın en az olduğu sektörler olarak görülmektedir.

Grafik 41. Sektörlere Göre Açık İş Oranları İstanbul-Türkiye (%)

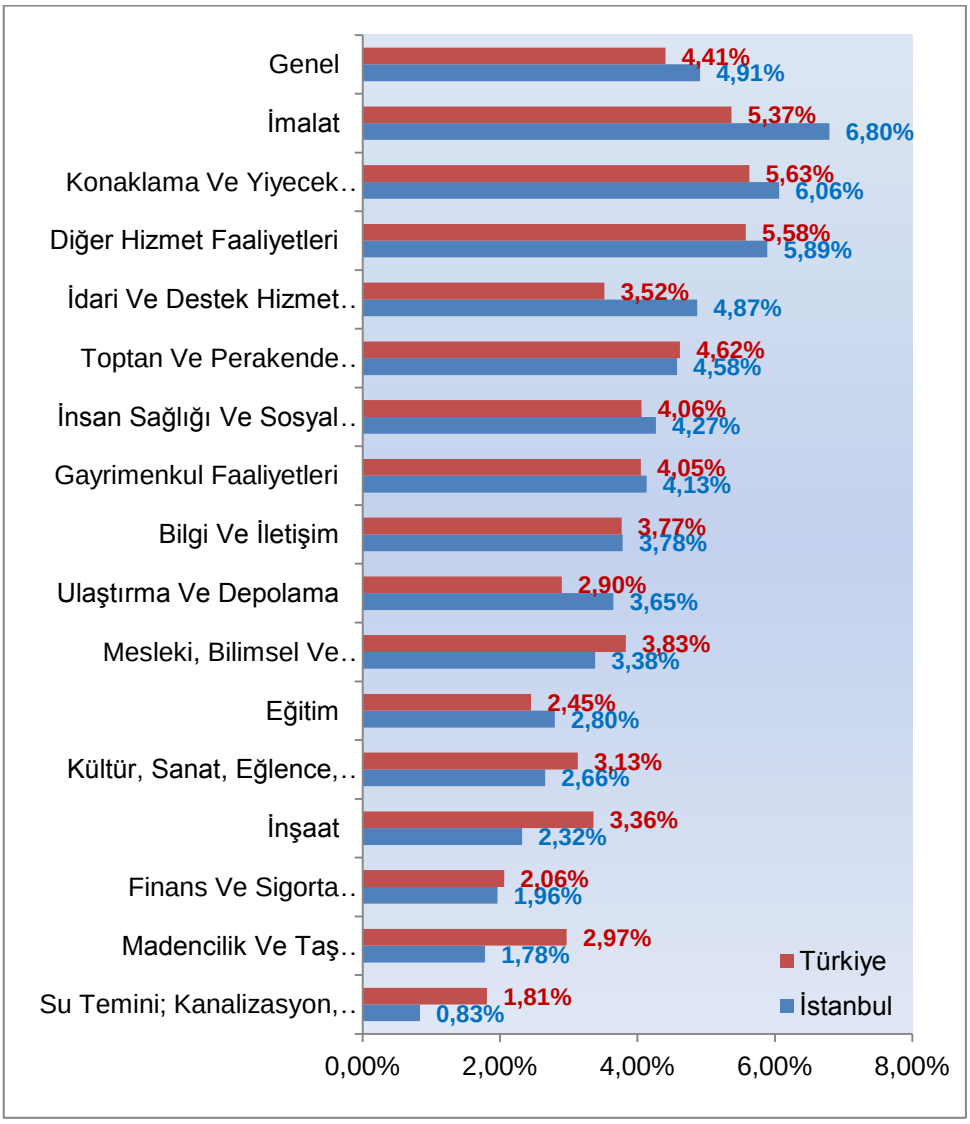

Kaynak: İİPA/2013

Açık iş oranı [12] bir anlamda bize ilgili sektördeki talep (işe alma) potansiyelini göstermektedir. İstanbul genelinde 97 bin 983 açık bulunmakta olup, açık iş oranı %4,91 olarak görülmektedir. Bir başka deyişle her 100 kadronun 95'i dolu durumdadır ve 5 kişilik doldurulmayı bekleyen kadro bulunmaktadır.

Sektörler itibari ile açık iş oranlarında açık iş oranı en fazla sırasıyla %6,80 oranı ile "İmalat", %6,06 oranı ile "Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri", %5,89 oranı ile "Diğer Hizmet Faaliyetleri" ve %4,58 oranı ile "Toptan ve Perakende Ticaret" sektörlerinde görülmektedir. "Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı" sektörü %0,71 oranı ile en az açık iş oranının olduğu sektör olarak görülmektedir

[12] Açık İş Oranı (AİO)= Açık İşlerin Sayısı/ (Mevcut İstihdam + Açık İş Sayısı)

Açık iş oranlarının dağılımına bakıldığında Türkiye geneli açık iş oranı %4,41 olup, İstanbul'un açık iş oranının Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir.

İstanbul'da "İmalat", "İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri", "Ulaştırma Ve Depolama", "Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri", "Eğitim", "Diğer Hizmet Faaliyetleri" ve "İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri" sektörlerinde Açık iş oranı Türkiye ortalamasının üzerinde görülürken, "Gayrimenkul Faaliyetleri", "Bilgi Ve İletişim" ve "Toptan Ve Perakende Ticaret" sektörlerin İstanbul ve Türkiye açık iş oranları birbirine paralel görülmekte ve diğer sektörlerde ise Türkiye'de açık iş oranlarının İstanbul'dan fazla olduğu görülmektedir.

Meslek gruplarına göre açık işlerin dağılımına bakıldığında;

Tablo 39. Meslek Gruplarına Göre Açık İşler, İstanbul

Meslek Grup	Toplam Çalışan Sayısı	Açık İş Sayısı	Açık İş Dağılımı (%)	Açık İş Oranı (%)
Yöneticiler	75.317	442	0,45	0,58
Profesyonel Meslek Mensupları	226.526	7.574	7,73	3,24
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yard. Profesyonel Meslek Mensupları	217.513	8.148	8,32	3,61
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	197.959	8.163	8,33	3,96
Hizmet Ve Satış Elemanları	231.261	12.810	13,07	5,25
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	9.144	117	0,12	1,27
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	300.561	16.331	16,67	5,15
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	321.168	28.112	28,69	8,05
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	317.485	16.285	16,62	4,88
Toplam	**1.896.934**	**97.983**	**100**	**4,91**

Kaynak: İİPA/2013

En fazla çalışan sayısına sahip ilk dört sektörde açık işlerin dağılımının paralellik gösterdiği görülmektedir. Açık işlerin dağılımın en fazla görüldüğü ilk dört sıradaki "Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar", "Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar", "Nitelik Gerektirmeyen Meslekler" ve "Hizmet Ve Satış Elemanları" meslek grupları açık işlerin %75'ini oluşturmaktadır.

"Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları" meslek grupları açık işlerin dağılımında %0,12 oranı ile en az dağılım oranına sahiptir. Bu meslek grubundaki çalışanlar sektör olarak tarım sektöründe görülmektedir. Tarım sektörünün de İstanbul'daki payı düşünüldüğünde açık iş oranın dağılımda en az orana sahip olması sektörel olarak payıyla paralellik göstermektedir. "Yöneticiler" meslek grubunun "Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları" meslek grubundan dağılımında sonra en az paya sahip olduğu görülmektedir. Açık iş sayısının düşük olmasının nedeni olarak referans dönemde işyeri bilgi formu uygulanan işyerlerinde yönetici pozisyonunda eleman ihtiyacının bulunmaması ve bu pozisyonlarda çok fazla sirkülasyon olmadığı gösterilebilir.

Meslek gruplarına göre açık işlerin dağılımına bakıldığında;

"Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar" meslek grubunun açık iş dağılımında ilk sırada yer aldığı gibi açık iş oranı sıralamasında da ilk sırada yer almaktadır. "Hizmet Ve Satış Elemanları" meslek grubu açık iş dağılımında 4. Sırada yer alırken, açık iş sıralamasından "Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar" meslek grubundan sonra 2. Sırada yer aldığı görülmektedir. "Hizmet Ve Satış Elemanları" meslek grubundaki çalışan sayısının "Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar" ve "Nitelik Gerektirmeyen Meslekler" meslek gruplarındaki çalışan sayısından az olması nedeniyle açık iş oranı bu meslek gruplarına göre daha yüksek görülmektedir.

Grafik 42. Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları İstanbul-Türkiye (%)

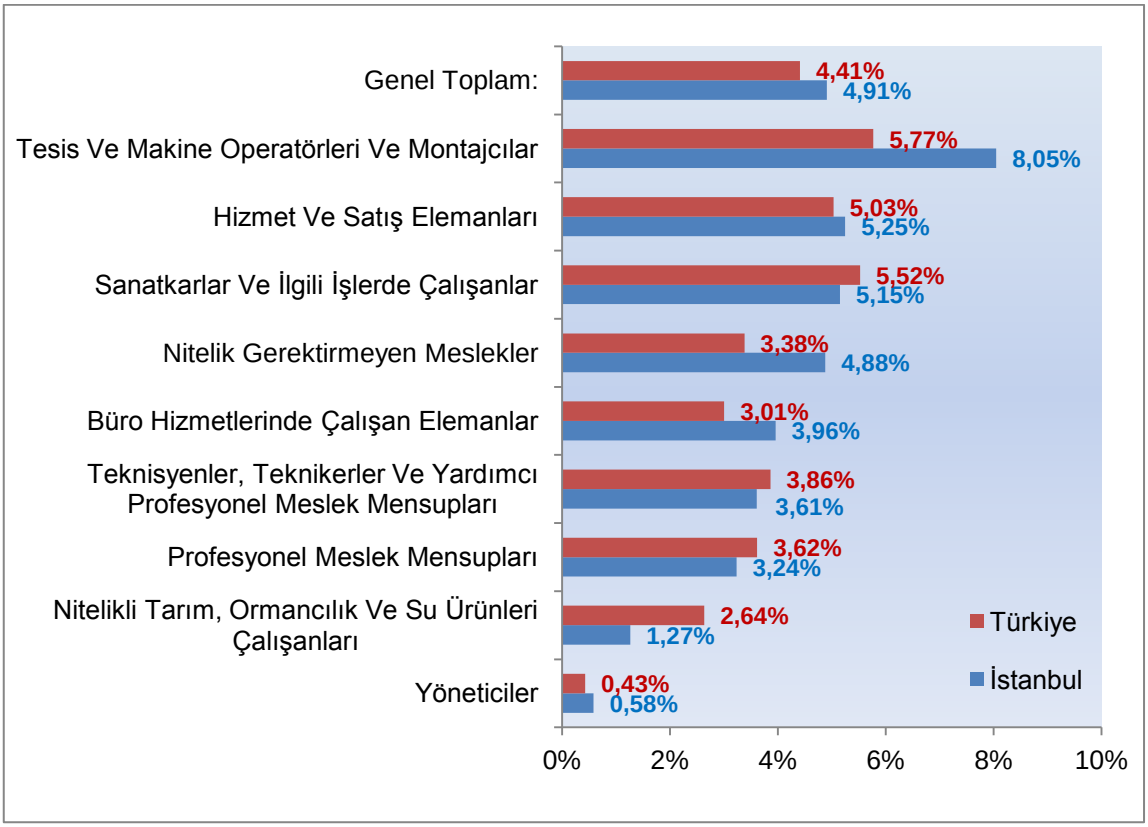

Kaynak: İİPA/2013

Türkiye'de de en fazla açık iş oranına bakıldığında ise İstanbul'da olduğu gibi %5,77 oranı "Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar" meslek grubunda olduğu görülmektedir. İstanbul'da bu sektördeki açık iş oranın Türkiye ortalamasının üzerinde görülmektedir. İstanbul'da ikinci sırada yer alan "Hizmet ve Satış Elemanları" meslek grubu Türkiye'de 3. Sırada görülmektedir. İstanbul'da olduğu gibi Türkiye'de de "Yöneticiler" meslek grubundaki açık iş oranın en az paya sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 40. Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı

İSTANBUL		TÜRKİYE	
Meslek	**Açık İş Sayısı**	**Meslek**	**Açık İş Sayısı**
Makineci (Dikiş)	11.736	Makineci (Dikiş)	20.358
Güvenlik Görevlisi	4.985	Beden İşçisi (Genel)	8.544
Ortacı	4.156	Güvenlik Görevlisi	8.331
Temizlik Görevlisi	3.635	Garson (Servis Elemanı)	6.168
Çağrı Merkezi Görevlisi	3.238	Temizlik Görevlisi	5.775
Beden İşçisi (Genel)	2.909	Ortacı	4.511
Pazarlamacı	1.727	Gaz Altı Kaynakçısı	4.263
Satış Danışmanı	1.656	Satış Danışmanı	4.107
Overlok Makinesi Operatörü	1.579	Pazarlamacı	3.516
Ütücü	1.561	Çağrı Merkezi Görevlisi	3.444
Depo Hamalı	1.352	Komi (Garson Yardımcısı)	2.863
Garson (Servis Elemanı)	1.262	Şoför-Yük Taşıma	2.843
Kalıpçı-Pres	1.201	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	2.573
CNC Torna Tezgahı Operatörü	1.099	Ütücü	2.501
Beden İşçisi (İnşaat)	1.036	Depo Hamalı	2.385
Kalite Kontrolcü-Tekstil	1.022	CNC Torna Tezgahı Operatörü	2.293
Müşteri Temsilcisi	972	Overlok Makinesi Operatörü	2.224
İmal İşçisi	961	Beden İşçisi (İnşaat)	2.003
Şoför-Yük Taşıma	961	Ön Muhasebeci	1.994
İplik Temizleme İşçisi	907	Muhasebeci	1.914
Toplam	97.983	Toplam	258.082

Kaynak: İİPA/2013

Açık işlerin mesleklere göre dağılımına bakıldığında;

İstanbul'da 727 meslekte 97 bin 983 açık iş bulunurken, Türkiye'de 2 bin 368 meslekte 258 bin 82 açık iş bulunmaktadır. Açık işlerin %37,97'si İstanbul'da görülmektedir.

İstanbul'da 11 bin 736 kişi ve Türkiye'de 20 bin 358 kişi ile en fazla açık işin Makineci (Dikiş) mesleğinde olduğu görülmektedir. İstanbul'da Makineci (Dikiş) mesleğinde sonra en fazla açık iş Güvenlik Görevlisi, Ortacı, Temizlik Görevlisi ve Çağrı Merkezi Görevlisi mesleklerinde görülmektedir.

En fazla açık işin bulunduğu ilk yirmi mesleği on üç tanesi hem İstanbul'da hem de Türkiye'de görülmektedir. İstanbul'da Ütücü, Depo Hamalı, Kalıpçı-Pres, Kalite Kontrolcü-Tekstil, Müşteri Temsilcisi, İmal İşçisi ve İplik Temizleme İşçisi meslekleri ilk yirmi meslekte Türkiye'den farklı olarak açık işin fazla olduğu meslekler olarak görülmektedir.

Yapılan İşgücü Piyasası (Talep) Araştırması ile işverenlere, açık işler ile birlikte bu açık işler için istenen eğitim düzeyi ile ilgili sorular sorulmak suretiyle bilgiler elde edilerek derlenmiştir. Buna göre;

Grafik 43. Açık İşlerin Talep Edilen Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı (%),İstanbul

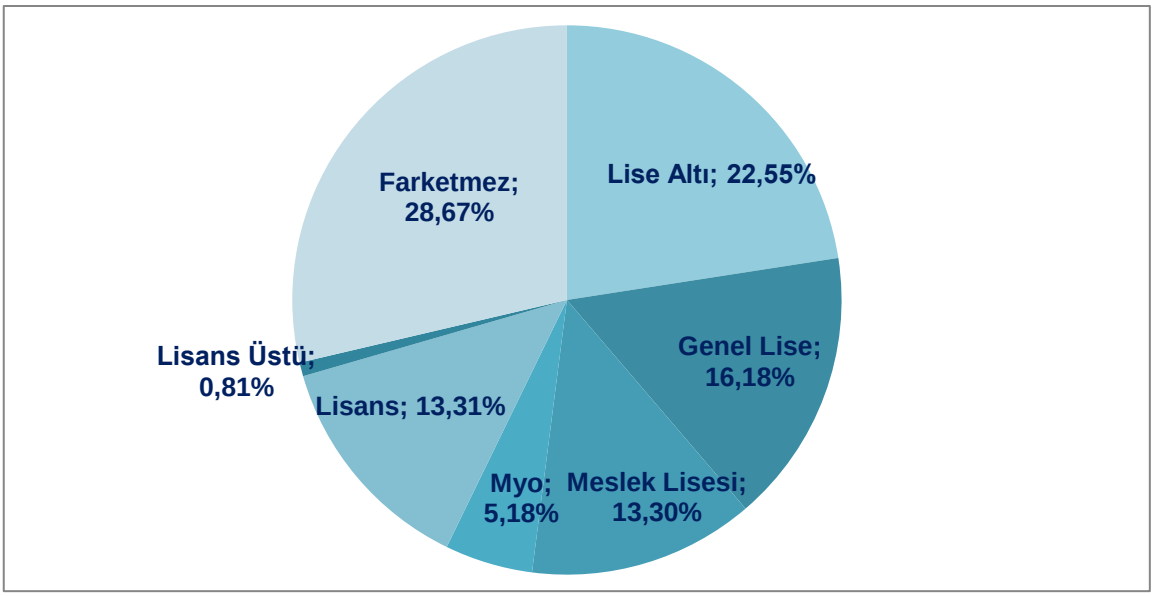

Kaynak: İİPA/2013

Açık işlerin %28,67'sinde işverenler istihdam etmeyi düşündükleri kişiler de herhangi bir eğitim düzeyinin önemli olmadığını belirterek "Fark etmez" seçeneğini seçmişlerdir. İşgücü piyasası talep araştırmasına katılan işyeri sahiplerinin en fazla tercih ettiği bir diğer seçenek ise %22,55 oranı ile "Lise altı" eğitim düzeyidir. En fazla açık iş olduğu belirtilen meslekler dikkate alındığında eğitim düzeyi tercihinin gerekçesi anlaşılmaktadır. En fazla açık iş verilen mesleklerin Makineci (Dikiş), Güvenlik Görevlisi, Ortacı, Temizlik Görevlisi gibi spesifik bir eğitim düzeyini gerektirmediklerinden açık işlerde çoğunlukla "Fark etmez" veya "Lise altı" eğitim düzeyinin tercih edilmesi son derece doğaldır.

Bununla beraber, açık işlerde istenen diğer eğitim düzeylerine bakıldığında işverenlerin %16,18'i "Genel Lise" mezunu %13,30 ise "Meslek Lisesi" mezunu eleman istemektedir. Lise mezunlarının toplamdaki oranına bakıldığından %29,48 ile gerçekte "Fark etmez" olarak işaretlenen eğitim düzeyinin üzerinde olduğu ve işverenlerin nitelikli eleman istediği görülmektedir.

Ayrıca, "Meslek Liseleri" ve "Meslek Yüksek Okulu" okulu mezunlarının toplam %18,48 oranına bakıldığında işerinde açık iş olduğunu bildiren her 100 işverenden 18'inin teknik eleman istediği görülmektedir.

Lise ve üstü eğitim düzeyinin toplam oranına bakıldığında oranın %48,78 olduğu görülmektedir.

Aşağıdaki grafikte açık iş bulunan bazı mesleklerde İşgücü Piyasası Talep Araştırmasına katılan işyerlerinin talep ettikleri beceri düzeyleri yer almaktadır. Açık iş bulunan meslek için birden fazla beceri düzeyi talep edilebilmektedir[13].

Grafik 44. Açık İşlerde Talep Edilen Beceriler

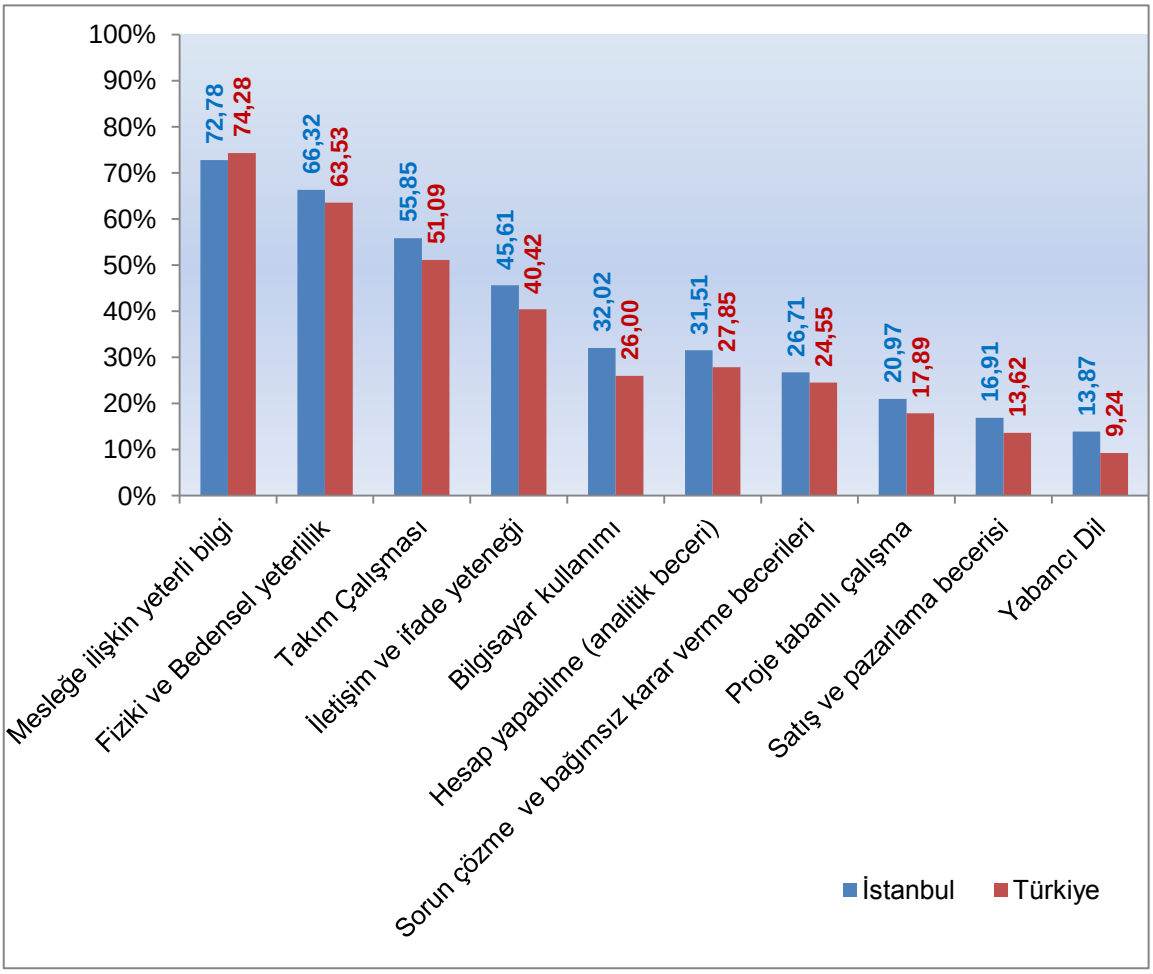

Kaynak: İİPA/2013

Açık iş bulunan mesleklerde istenen becerilerin genel oranlarına bakıldığında İstanbul'da ki işverenlerin Türkiye geneline göre daha fazla beceri istedikleri görülmektedir.

İstanbul'da işverenlerin açık işlerde talep edilen becerilerde %72,78'inde Mesleğe İlişkin Yeterli Bilgi, %66,32'sinde Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, %55,85'inde Takım Çalışması ve % 45,61'inde İletişim ve İfade Yeteneği becerileri talep etmektedir. Buna ek olarak açık işlerde toplamda en az tercih edilen beceriler ise %13,87 ile Yabancı Dil Yeteneği ve Satış ve Pazarlama ve becerileridir. Ancak Fiziki ve Bedensel Yeterlilikte

[13] Açık iş bulunan meslek için birden fazla beceri düzeyi talep edilebilmektedir, Bu nedenle grafikte meslekler itibariyle yer beceri düzeylerinin toplamı yüzde yüzün üzerinde olması doğaldır.

yüksek oranın, Beden İşçisi, Temizlik Görevlisi ve Beden İşçisi (İnşaat) gibi nitelik gerektirmeyen mesleklerde aranan özellik olduğu düşünülmektedir.

İşgücü Piyasası Talep Araştırmasına katılan işyerlerinin talep ettiği elemanları karşılama yollarına bakıldığında [14];

Grafik 45. Açık İşlerin Karşılama Yollarına Göre Dağılımı (%), İstanbul

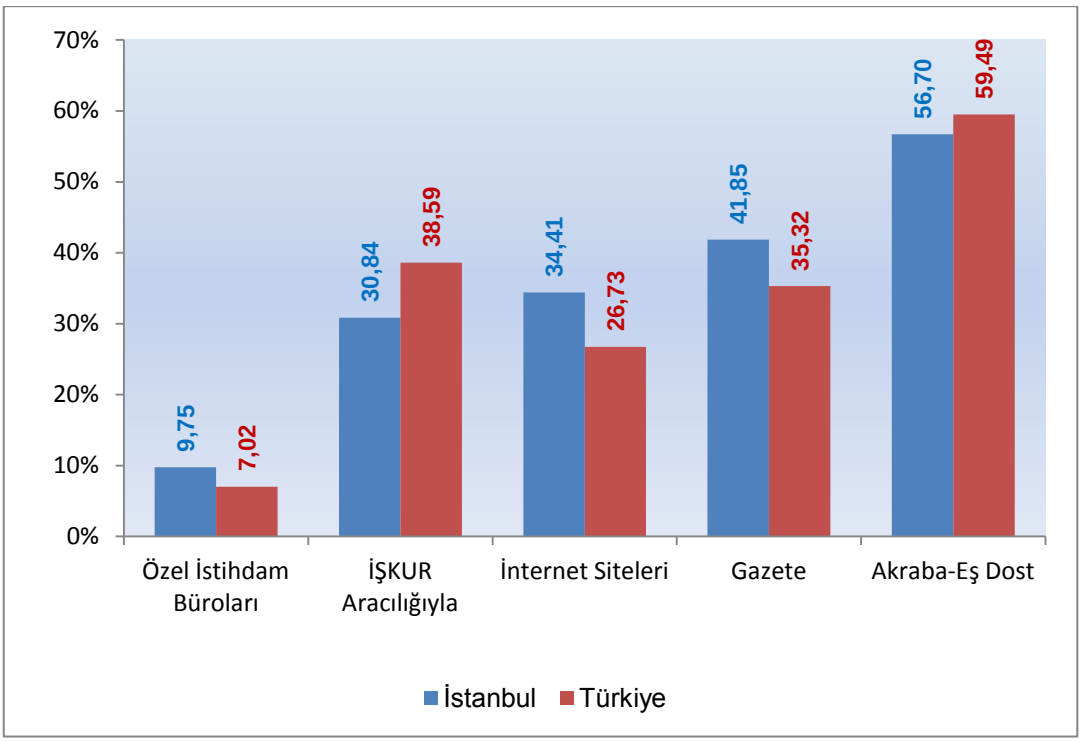

Kaynak: İİPA/2013

Açık işlerin tamamı için işyerlerinin açık iş arama kanallarından hangi düzeylerde yararlandıklarına bakılacak olursa, İstanbul ve Türkiye'de Akraba-Eş Dost aracılığıyla eleman ihtiyacını karşılamanın en önemli arama kanalı olduğu görülmektedir.

İşverenlerin açık işleri "Akraba-Eş Dost aracılığı ile" karşılama yolu tercihinden sonra İstanbul'da tercih edilen arama kanalı %41,85 oranı ile Gazete ilanları, %34,41 oranı ile İnternet ilanları ve %30,84 oranı ile İŞKUR, %9,75 oranı ile Özel İstihdam Büroları olarak, Türkiye'de ise %38,59 ile İŞKUR, %35,52 Gazete ilanları, %26,73 İnternet ilanları, %7,02 Özel İstihdam Büroları olduğu görülmektedir.

Araştırma kapsamındaki işyerlerinin %79,03'ünün 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri olmasına rağmen açık iş taleplerini karşılama konusunda fazla kurumsal olmayan ve geleneksel yöntemleri tercih ettikleri görülmektedir.

[14] İşverenler açık iş bulunan meslek için birden arama kanalını kullanarak eleman ihtiyacını karşılayabilmektedirler. Bu nedenle tabloda açık işlerin karşılanma yollarının toplamı yüzde yüzün üzerinde olması doğaldır.

2.3. TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

İşgücü Piyasası (Talep) Araştırması kapsamındaki görüşülen işyerlerine, 2013 yılı içerisinde hangi mesleklerde eleman temin ederken güçlük çektikleri sorulmuştur.

İstanbul'da 59 bin 619 işyerinden %43,36'sı (25.852 işyeri) eleman temininde güçlük çektiklerini belirtmiştir. Yani İstanbul'daki her 100 işyerinden 43'ü eleman teminin zorluk çekmektedir.

İstanbul'da temininde güçlük çekilen 727 meslekte toplam 119 bin 568 kişiye ihtiyaç varken, Türkiye'de 2 bin 714 meslekte 340 bin 950 kişiye ihtiyaç duyulmaktadır.

İstanbul'da elaman temininde en fazla güçlük İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe yaşanmaktadır. Bu sektörde her 100 işverenden 65'i eleman temin ederken güçlük çektiğini bildirmiştir. Bu sektörden sonra en fazla güçlük İmalat sektöründe yaşanmaktadır. İmalat sektöründeki her 100 işverenden 56'sından eleman temin ederken güçlük çektiği bilgisi alınmıştır. Eleman temininde en az güçlüğün ise Gayrimenkul Faaliyetleri sektöründe görülmektedir. Bu sektördeki her 100 işverenden 24'ünün güçlük çektiği görülmektedir.

İşyerlerinin işgücü piyasasında bulmada güçlük çektikleri meslekler, işgücü piyasasının talep yapısı ile ilgili değerli bilgiler sunmaktadır. Bu mesleklerin, meslek gruplarına ve sektörlere göre dağılımı ve teminde güçlük çekilme nedenlerine ilişkin araştırma kapsamına giren işyerlerinden alınan bilgiler aşağıdaki tablolar ve grafiklerde görülmektedir.

Tablo 41. Temininde Güçlük Bildiren İşyerlerinin Sektörel Dağılımı, İstanbul

Sektör	İşyeri Sayısı	Güçlük Bildiren İşyeri Sayısı	Oran (%)
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	194	60	31,08
İmalat	18.328	10.294	56,17
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı	142	35	24,56
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön. ve İyileştirme Faal.	119	33	27,42
İnşaat	7.004	2.164	30,89
Toptan Ve Perakende Ticaret	14.377	5.782	40,21
Ulaştırma Ve Depolama	3.275	1.050	32,07
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	3.603	1.808	50,17
Bilgi Ve İletişim	1.280	369	28,82
Finans Ve Sigorta Faaliyetleri	1.286	304	23,64
Gayrimenkul Faaliyetleri	616	209	34,01
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	3.367	1.041	30,91
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	2.310	920	39,84
Eğitim	1.085	443	40,87
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	1.107	715	64,6
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence Ve Spor	272	69	25,35
Diğer Hizmet Faaliyetleri	1.253	555	44,29
Toplam	**59.619**	**25.852**	**43,36**

Kaynak: İİPA/2013

İstanbul'da eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin sektörel dağılımına bakıldığında, en fazla %39,82 oranı ile İmalat sektöründeki işyerlerinde görülmektedir. İmalat sektörünü %22,37 oranı ile Toptan ve Perakende Ticaret, %8,37 oranı ile İnşaat ve %6,99 oranı ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyeti sektörlerindeki işyerlerinin takip ettiği görülmektedir. Temininde güçlük çeken işyerlerinin sektörel sıralaması, sektörlere göre işyerleri ve sektörlere göre açık işlerin dağılımı ile paralellik göstermektedir.

Temininde en az güçlük çekilen sektördeki işyerlerinde de benzer durum mevcuttur. %0,13 oranı ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri, %0,14 oranı ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ve %0,23 oranı ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörler temininde en az güçlük çeken işyerlerinin bulunduğu sektörlerdir.

Tablo 42. Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı

Sektör	Toplam Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	İstanbul Dağılım Oranı (%)	Türkiye Dağılım Oranı (%)
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	189	0,16	0,83
İmalat	54.155	45,29	39,42
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üre. Ve Dağ.	57	0,05	0,15
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön. ve İyileştirme	98	0,08	0,16
İnşaat	10.498	8,78	13,38
Toptan Ve Perakende Ticaret	19.214	16,07	18,14
Ulaştırma Ve Depolama	4.596	3,84	3,84
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	5.997	5,02	6,51
Bilgi Ve İletişim	1.442	1,21	0,81
Finans Ve Sigorta Faaliyetleri	872	0,73	0,69
Gayrimenkul Faaliyetleri	990	0,83	0,55
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	4.112	3,44	3,11
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	11.016	9,21	5,83
Eğitim	1.287	1,08	1,67
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	2.506	2,10	2,9
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence Ve Spor	269	0,22	0,25
Diğer Hizmet Faaliyetleri	2.271	1,90	1,76
Toplam	**119.568**	**100**	**100**

Kaynak: İİPA/2013

İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamındaki işyerlerine 2012 yılı başından işyeri bilgi formu doldurulduğu referans döneme kadar hangi mesleklerde eleman temin ederken güçlük çektikleri sorulmuştur. İşyerlerinin işgücü piyasasında eleman bulmada güçlük çektikleri meslekler bize işgücü piyasasının talep yapısı ile ilgili değerli bilgiler sunmaktadır. İşyerlerine yapılan İşgücü Piyasası Talep Araştırması neticesinde farklı mesleklerde 119 bin 568 kişinin temininde güçlük çekildiği bilgisi alınmıştır.

İstanbul ve Türkiye en fazla güçlük çekilen mesleklerin bulunduğu ilk iki sektör aynıdır. İmalat sektöründe İstanbul %45,29 oranı ile %39,42 Türkiye ortalamasının üzerinde görülürken, Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe %16,07'lik oranı ile %18,14 olan Türkiye ortalamasının altında görülmektedir. Bu iki sektörden sonra İstanbul'da temininde en fazla güçlük çekilen meslekler %9,21 oranı ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri, %8,78 oranı ile İnşaat ve %5,02 oranı ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörlerinde görülmektedir. Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörü %0,05 oranı ile en az temininde en az güçlük çekilen mesleklerin bulunduğu sektördür.

Tablo 43. Temininde Güçlük Çekilen Meslek Gruplarının Dağılımı, İstanbul,

Meslek Grup	Temininde Güçlük Çekilen Açık Sayısı	Bildirilen Açık İş Sayısı	Fark
Yöneticiler	526	442	84
Profesyonel Meslek Mensupları	10.148	7.574	2.574
Teknisyenler, Teknikerler ve Yard. Prof. Meslek Mensupları	11.640	8.148	3.492
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	6.580	8.163	-1.583
Hizmet Ve Satış Elemanları	16.045	12.810	3.235
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	256	117	139
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	27.158	16.331	10.827
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	32.964	28.112	4.852
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	14.251	16.285	-2.034
Genel Toplam:	**119.568**	**97.983**	21.585

Kaynak: İİPA/2013

Meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen mesleklerin dağılımına bakıldığında, açık işlerin dağılımına benzerlik göstermektedir.

Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar, Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları ile Hizmet Ve Satış Elemanları meslek gruplarında temininde güçlük çekilen açık işlerin, açık olduğu bildirilen açık işlerden daha fazla olduğu görülmektedir. Buna göre, meslek gruplarının içerdiği mesleklere bakıldığında ara eleman diye tabir edilen mesleklerin temininde güçlük çekildiği söylenebilir.

Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ve Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek gruplarında ise temininde güçlük çekme oranları açık iş sayılarına göre daha az olduğu görülmektedir. Nitelik gerektirmeyen mesleklerde belli bir eğitim düzeyi ve mesleğe ilişkin yeterli bilgi aranmadığından bu meslek grubundaki elemanların temininde diğer meslek gruplarındaki çalışanlara göre daha az güçlük yaşanmaktadır.

Grafik 46. Temininde Güçlük Çekilen Meslek Gruplarının Dağılımı (%)

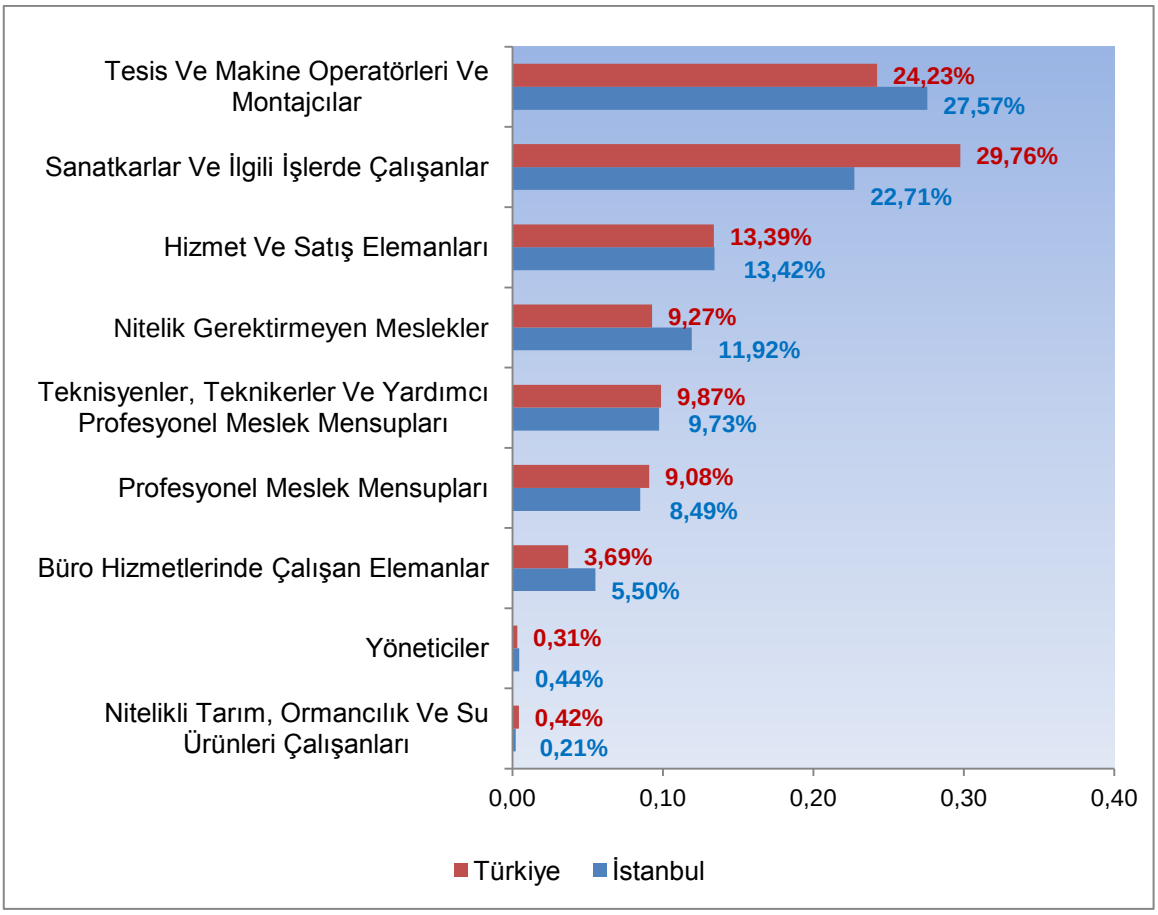

Kaynak: İİPA/2013

Temininde güçlük çekilen meslek gruplarının dağılımında İstanbul'da en fazla güçlük Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda görülürken, Türkiye'de Sanatkârlar ve İlgili işlerde görülmektedir. İstanbul ve Türkiye'de en fazla bu temininde güçlük çekilen mesleklerin yarısından fazlası bu iki meslek grubunda görülmektedir. Yöneticiler ile Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri meslek grupları dağılımda hem İstanbul hem de Türkiye'de toplamda %1'in altında en az güçlüğün yaşandığı meslek grupları olduğu görülmektedir.

Temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında; hem İstanbul hem Türkiye'de ilk sıraları Makineci (Dikiş) ve Güvenlik Görevlisi mesleklerinin aldığı görülmektedir. İstanbul ve Türkiye'de teminde en fazla güçlük yaşanan ilk yirmi meslekte on dört meslek aynı olarak görülmektedir.

Açık işler ile temininde güçlük çekilen meslekler arasında büyük bir paralellik bulunmaktadır. En fazla açık iş olan ilk yirmi meslek ile en fazla temininde güçlük çekilen ilk yirmi mesleğin on beş tanesi aynıdır.

Tablo 44. Mesleklere Göre Temininde Güçlük Dağılımı

Meslek	İstanbul Temininde Güçlük Dağılımı	Meslek	Türkiye Temininde Güçlük Dağılımı
Makineci (Dikiş)	11,43%	Makineci (Dikiş)	6,95%
Güvenlik Görevlisi	5,83%	Güvenlik Görevlisi	2,79%
Ortacı	3,68%	Garson (Servis Elemanı)	2,31%
Çağrı Merkezi Görevlisi	2,65%	Beden İşçisi (Genel)	1,89%
Beden İşçisi (Genel)	2,22%	Gaz Altı Kaynakçısı	1,72%
Temizlik Görevlisi	1,60%	Satış Danışmanı	1,38%
Overlok Makinesi Operatörü	1,60%	Ortacı	1,36%
Ütücü	1,56%	Temizlik Görevlisi	1,34%
Garson (Servis Elemanı)	1,48%	Pazarlamacı	1,30%
Kalıpçı-Pres	1,21%	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	1,17%
Pazarlamacı	1,20%	Aşçı	1,08%
Satış Danışmanı	1,18%	Çağrı Merkezi Görevlisi	1,00%
CNC Torna Tezgahı Oper.	1,12%	Şoför-Yük Taşıma	1,00%
Beden İşçisi (İnşaat)	1,09%	Sıvacı	0,94%
Sıvacı	1,03%	CNC Torna Tezgahı Oper.	0,93%
Elektrik Teknisyeni	0,84%	Beden İşçisi (İnşaat)	0,91%
Komi (Garson Yardımcısı)	0,83%	Ütücü	0,86%
Akaryakıt Satış Elemanı	0,80%	Hemşire	0,84%
Kalite Kontrolcü-Tekstil	0,76%	Muhasebeci	0,83%
İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	0,75%	Komi (Garson Yardımcısı)	0,82%

Kaynak: İİPA/2013

Temininde güçlük çekilen ilk yirmi mesleğe bakıldığında yüksek nitelik gerektirmeyen ve düşük maliyetle yetiştirilebilecek meslekler bulunurken, ara eleman bulunması noktasında da büyük sıkıntı yaşanan mesleklerde yer bulmaktadır. Araştırma kapsamında işverenlerin temininde güçlük çekilen meslekler ile ilgi güçlük nedenlerine ilişkin vermiş olduğu bilgiler aşağıdaki grafikte yer almaktadır.

İşgücü Piyasası (Talep) Araştırması kapsamında yüz yüze görüşülerek doldurulan işyeri bilgi formlarına verilen cevaplara göre, temininde güçlük çekilme sebebinin çok yüksek oranlı olarak iş arayan kaynaklı olduğu ve işveren kaynaklı sorunun çok düşük olduğu ifade edilmiştir.

Temininde güçlük çekilme nedenleri nedenlerine bakıldığında, güçlük nedenleri İstanbul ve Türkiye'de paralellik göstermektedir. İlk üç güçlük çekme nedeni benzer olarak görülmekte ve Türkiye ortalamasında bu güçlük nedenleri daha yüksek oranda görülmektedir. "Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi" İstanbul'da son sırada yer alırken, "önerilen ücretin az bulunması" Türkiye sıralamasında son sırada yer almaktadır.

Grafik 47. Temininde Güçlük Çekilme Nedenlerinin Dağılımı

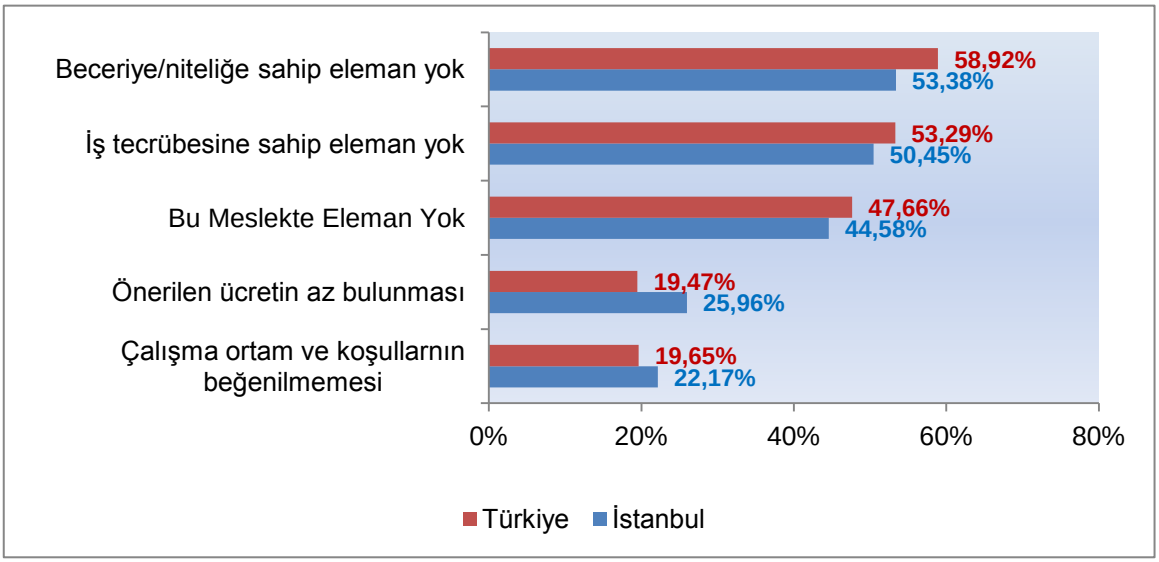

Kaynak: İİPA/2013

İstanbul'da işverenler tarafından güçlük çekilme nedeni[15] olarak ilk sırada %53,38 oranı ile "gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması" belirtilmiştir. Daha sonra sırasıyla %50,45 oranı ile "yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması", %44,48 oranı ile "ilgili meslekte eleman bulunamaması", %25,96 oranı ile "önerilen ücretin az bulunması" ve %22,17 oranı ile "çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi" güçlük çekilme nedeni olarak belirtilmiştir.

İşgücü Piyasasında, temininde güçlük çekilen mesleklerin neden temininde güçlük çekildiği bilgisi oldukça önemlidir. Bu bağlamda İŞKUR, düzenlemiş olduğu mesleki eğitim kursları ve İşbaşı Eğitim Programı (İEP) gibi projelerle ile temininde güçlük çekilen mesleklerde işgücü piyasasına aday kazandırma amacıyla aktif görev almaktadır.

[15] Temininde güçlük çekme nedenleri birden fazla olabileceğinden seçeneklerin toplamı yüzde yüzün üzerinde olması doğaldır.

2.4. GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

İstihdam Değişim Beklentisi

İşyerleri önümüzdeki dönemlerde istihdam durumları için olumlu tablo çizmektedirler. 31 Aralık 2013 itibariyle yaklaşık 106 bin kişilik istihdam artışı beklemektedirler. Bugüne göre istihdamın %5,60 oranında artacağı tahmin edilmiştir. 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle yaklaşık 92 bin kişilik istihdam artışı beklemektedirler. Bugüne göre istihdamın %4,87 oranında artacağı tahmin edilmiştir.

Tablo 45. Sektörlere Göre Net İstihdam Beklentisi, İstanbul

Sektörler	31 Aralık 2013 İçin Belirtilen Net İstihdam Değişimi	30 Haziran 2014 İçin Belirtilen Net İstihdam Değişimi	Net İstihdam Değişim Oranı 31 Aralık	Net İstihdam Değişim Oranı 30 Haziran
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	152	191	3,29	4,14
İmalat	37.857	26.309	5,93	4,12
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı	130	50	1,62	0,62
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi Ve İyileştirme Faal.	89	248	0,76	2,12
İnşaat	17.485	8.719	8,70	4,34
Toptan Ve Perakende Ticaret	15.828	18.334	4,86	5,63
Ulaştırma Ve Depolama	1.626	3.286	1,64	3,32
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	4.129	3.848	5,11	4,76
Bilgi Ve İletişim	3.101	2.699	7,11	6,19
Finans Ve Sigorta Faaliyetleri	1.261	1.715	2,11	2,87
Gayrimenkul Faaliyetleri	1.252	1.180	7,73	7,28
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	3.816	8.663	3,97	9,01
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	15.571	10.537	8,62	5,83
Eğitim	542	654	1,27	1,53
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	1.366	1.233	2,70	2,44
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence Ve Spor	59	134	0,84	1,89
Diğer Hizmet Faaliyetleri	1.888	4.594	6,11	14,87
Genel Toplam:	**106.153**	**92.393**	**5,60**	**4,87**

Kaynak: İİPA/2013

Gelecek dönem İstihdam beklentilerine sektörel olarak bakıldığında;

31 Aralık 2013 itibariyle ve 30 Haziran 2014 itibariyle tüm sektörlerde istihdam artışı beklendiğini görmekteyiz. En fazla istihdam artışı her iki dönemde de İmalat sektöründe beklenmektedir. 31 Aralık 2013 itibariyle imalat sektöründen sonra en fazla istihdam artışı sırası ile İnşaat ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerindedir. 30 Haziran

2014 tarihi itibariyle imalat sektöründen sonra en fazla istihdam artışı ise Toptan ve Perakende Ticaret ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe görülmektedir. En az istihdam artışı ise 31 Aralık 2013 itibariyle Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor sektöründe, 30 Haziran 2014 tarihinde ise Elektrik, Gaz, Buhar, İklimlendirme Üretim ve Dağıtımı sektöründedir.

31 Aralık 2013 tarihinde net istihdam artış oranı en yüksek olan sektörler %8,70 ile İnşaat ve %8,62 Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörleridir.

30 Haziran 2014 tarihinde ise net istihdam artış oranın en yüksek olacağı öngörülen sektörler %14,87 ile Diğer Hizmet Faaliyetleri ve %9,01 ile Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler sektörleridir.

İstihdam beklentilerine meslek gruplarına göre bakıldığında 31 Aralık 2013 itibariye Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubunda dışındaki tüm meslek gruplarında, 30 Haziran 2014 itibariyle tüm meslek gruplarında istihdam artışı beklendiği görülmektedir.

Tablo 46. Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Beklentisi, İstanbul

Meslek Grupları	31 Aralık 2013 İçin Belirtilen Net İstihdam Değişimi	Net İstihdam Değişim Oranı 31 Aralık 2013	30 Haziran 2014 İçin Belirtilen Net İstihdam Değişimi	Net İstihdam Değişim Oranı 30 Haziran 2014
Yöneticiler	424	0,56%	486	0,64%
Profesyonel Meslek Mensupları	8248	3,51%	8317	3,54%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	8858	3,91%	10595	4,64%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	4790	2,36%	7000	3,42%
Hizmet Ve Satış Elemanları	15425	6,25%	15879	6,43%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	-1216	-15,33%	179	1,92%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	24744	7,61%	17743	5,57%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	26702	7,68%	17289	5,11%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	18178	5,42%	14907	4,48%
Genel Toplam:	**106153**	**5,60%**	**92393**	**4,87%**

Kaynak: İİPA/2013

En fazla istihdam artışı 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubunda beklenirken, 30 Haziran 2014 itibariyle ise en fazla istihdam artışı Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda beklenmektedir. 31 Aralık 2013 itibariyle "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubundan sonra en fazla istihdam artışı Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ile Nitelik Gerektirmeyen meslek gruplarında beklenmektedir. 30 Haziran 2014 itibariyle ise Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubundan sonra "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" ile Hizmet ve Satış Elemanları meslek gruplarında en fazla istihdam artışı beklenmektedir. 30 Aralık 2013 tarihinde en az istihdam artış beklentisi

Yöneticiler meslek grubunda, 30 Haziran 2014 tarihinde ise en az istihdam artışı Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubundan görülmektedir.

Meslek gruplarına göre istihdam değişim oranlarına bakıldığında;

31 Aralık 2013 itibariyle Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su ürünleri meslek grubunda çalışan sayısında %15,33'lük bir azalma beklentisi görülmektedir. Bu tarih itibariyle istihdam artış oranı en yüksek olan meslek grupları %7,68 ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar'dır.

30 Haziran 2014 itibariyle ise en yüksek istihdam artış oranı %6,25 oranı ile Hizmet ve Satış Elemanları ve %5,57 oranı ile ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek gruplarında görülmektedir. Yöneticiler ise her iki tarih itibariyle en az istihdam artışının beklendiği meslek grubudur.

Kısa ve orta vadede istihdam artışı beklenen mesleklerin dağılımına bakıldığında, en fazla istihdamın artışı olan ilk yirmi meslek içine on iki mesleğin ortak olarak görülmektedir. 31 Aralık 2013 ve 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle en fazla artış beklentisi olarak Makineci (Dikiş) mesleği ilk sırada görülmektedir.

Tablo 47. İstihdam Artışı Beklenen Meslekler, İstanbul

31 Aralık 2013 İtibariyle Artış Beklenen Meslekler	30 Haziran 2014 İtibariyle Artış Beklenen Meslekler
Meslekler	Meslekler
Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)
Temizlik Görevlisi	Güvenlik Görevlisi
Güvenlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi
İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	Çağrı Merkezi Görevlisi
Satış Danışmanı	Pazarlamacı
İnşaat Demiri Bağlama Ustası	Satış Danışmanı
Çağrı Merkezi Görevlisi	Beden İşçisi (Genel)
Ortacı	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)
Pazarlamacı	Özel Güvenlik ve Koruma Meslek Elemanı
Beden İşçisi (İnşaat)	Beden İşçisi (İnşaat)
Elektrikçi (Genel)	Ortacı
Metal Mamuller Montaj İşçisi	Sıvacı
Alçı Dekorasyoncu (Kartonpiyer)	Elektrikçi (Genel)
Ayakkabı İmalatçısı	Garson (Servis Elemanı)
Beden İşçisi (Genel)	Tiyatro Oyuncusu
Müşteri Temsilcisi	İmal İşçisi
Tiyatro Oyuncusu	Diğer Metal Levha Ve Metal İnşaat İşçileri
Overlok Makinesi Operatörü	Şoför-Yük Taşıma
Özel Güvenlik ve Koruma Meslek Elemanı	Kalıpçı-Pres
Sıvacı	Beden İşçisi-Bina İnşaatı

Kaynak: İİPA/2013

Hangi mesleklerin istihdamında artış ya da azalış olacağına dair öngörü sahibi olmanın en büyük faydası Aktif İşgücü Politikalarını belirlenmesine ve düzenlenmesine kaynak oluşturmaktır. Bu sayede istihdamın artırılmasına ve işsizliğin azaltılmasına yönelik önlemler alınarak yeni politikalar oluşturmaya katkı sağlayacaktır.

Makineci (Dikiş), Güvenlik Görevlisi, Temizlik Görevlisi, Çağrı merkezi Görevlisi, Pazarlamacı, Beden İşçisi (İnşaat), Satış Danışmanı ve Beden İşçisi (Genel) mesleklerinin her iki tarihte de üst sıralarda yer aldığı görülmektedir.

İstanbul'da hizmet ve sanayi sektörlerinin büyük paya sahip olması ve bu sektörlerde eleman sirkülasyonunun fazla olması sebebiyle benzer en fazla istihdam artışı beklenen mesleklerin benzerlik göstermesi doğal olarak görülmektedir.

İstihdam artışı beklenen mesleklerde mevsimselliğin etkileri de görülmektedir. Aralık döneminde Turizm sektörü ile ilgili mesleklerde istihdam artışı beklenmez iken Haziran döneminde Garson, Komi (Garson Yardımcısı), Aşçı gibi mesleklerde artış beklentisi görülmektedir.

Aşağıdaki tabloda 31 Aralık 2013 ve 30 Haziran 2014 itibariyle en fazla istihdam azalışı beklenen ilk yirmi meslek görülmektedir. İstihdam azalışının dağılımına bakıldığında her iki tarih itibariyle en fazla azalış beklenen ilk yirmi meslekte beş meslek ortak olarak görülmektedir. Beton ve Betonarme Kalıpçısı, Depo Hamalı, Elektrikli Motor Bakım-Onarımcısı, Gümrük Memuru ve Tünel Kalıpçı-İnşaat meslekleri ortak olan mesleklerdir.

Tablo 48. İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler, İstanbul,

31 Aralık 2013 İtibariyle Azalış Beklenen Meslekler	30 Haziran 2013 İtibariyle Azalış Beklenen Meslekler
Betonarme Demircisi	Diğer Kağıt İmalat İşçileri
Endüstriyel Boru Montajcısı	Gümrük Memuru
Bahçıvan	İşletmeci (Genel)
Diğer Fidanlık İşçileri Ve Bahçıvanlar	Tünel Kalıpçı-İnşaat
Beton Ve Betonarme Kalıpçısı	Çorap Örme Makinesi Operatörü
Diğer Ağaç İşlem İşçileri	Seyahat Servis Elemanı (Host/hostes/otobüs-Tren)
Çiçek Düzenleyicisi	Beton Ve Betonarme Kalıpçısı
Boru Kaynakçısı	Karton Ve Mukavva Kutu Kesme Ve Katlama Presi Operatörü
Gümrük Memuru	Bilgisayarlı Makine (CNC Operatörü)
İnşaat Bakım İşçisi	Diğer Tuğla Örücüler, Taş Duvarcılar
Sıhhi Tesisatçı	Çelik Konstrüksiyon İşçisi
Raspacı (Gemi)	Hamal
Depo Hamalı	Diğer Deri İşçileri
Usta Öğretici (Kaynakçılık)	Kesimci (Konfeksiyon)
Yapı Yalıtımcısı	Depo Hamalı
Tünel Kalıpçı-İnşaat	Elektrikli Motor Bakım-Onarımcısı
Elektrikli Motor Bakım-Onarımcısı	Kesme Makinesi İşçisi (Kağıt Hamuru)
Forklift Operatörü	Diğer Fırıncılar, Pastacılar Ve Şekerleme İmalat İşçileri
Pilot	Pişirici (Ekmek)
Diğer Motorlu Araç Sürücüleri	İnşaat Mühendisi-Bina

Kaynak: İİPA/2013

Belirtilen tarihler itibariyle istihdam artışı beklenen meslekler ile istihdam azalışı beklenen meslekler karşılaştırıldığında her iki tabloda benzer mesleğin bulunmadığı görülmektedir. 31 Aralık 2013 itibariyle en fazla istihdam azalışı Betonarme Demircisi, Endüstriyel Boru Montajcısı, Bahçıvan ve Diğer Fidanlık İşçileri ve Bahçıvanlar mesleklerinde görülmektedir. 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle ise Diğer Kağıt İmal İşçileri, Gümrük Memuru, İşletmeci (Genel) ve Tünel Kalıpçı-İnşaat en fazla istihdam azalışının beklendiği mesleklerdir.

SONUÇ

İstanbul İşgücü Piyasası Analizi Raporunun temel amacı, 2013 yılında İstanbul' da gerçekleştirilmiş olan Talep Araştırması çerçevesinde ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilerek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizlikleri gidermeye, işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Ayrıca Talep Araştırması kapsamında mevcut işyerlerinden alınan bilgiler doğrultusunda temininde güçlük çekilen işgücüne gerekli niteliklerin kazandırılması için aktif istihdam politikalarının bir diğer adımı olan eğitim programları ve kursların düzenlenmesine katkı sağlanması amaçlanmıştır.

İşgücü piyasası birçok açıdan henüz tam anlamıyla analiz edilememiştir. Bunun nedeni olarak işgücü piyasasını arz yönüyle ele aldığımızda il düzeyinde veri eksikliği mevcuttur. İller sosyo-ekonomik yapıları dikkate alınarak bir araya getirilerek Türkiye İstatistiki Bölge Sınıflaması oluşturulmuştur. Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından 2007 yılından beri tüm iller bazında işgücü talebi ve açık işler üzerine veri derlemek amacıyla çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü Piyasası Talep Araştırması bu güne kadar tüm iller itibariyle karşılaştırmaya imkan sağlayacak şekilde standartlaştırılmış bir araştırmadır ve zengin bir bilgi tabanına sahiptir.

Türkiye İstatistik Kurumunun yapmış olduğu Hanehalkı İşgücü Anketi Sonuçlarına göre 2012 yılında İstanbul ilinde istihdam edilenlerin sayısında önceki yıla göre 282 bin kişilik artış görülmüş olup, işsiz sayısı da 8 bin kişi artmıştır. İşsizlik oranı 0,5 puan düşmüş, istihdam oranı 2,2 puan, işgücüne katılma oranı 2,3 puan artmıştır. Bu olumlu gelişmelere karşın İstanbul ve Türkiye'de kadınların işgücüne katılma oranı oldukça düşüktür. Bu durum genel işgücüne katılma oranını aşağılara çekmektedir.

Buna ek olarak Avrupa ülkelerine göre düşük olsa da genç işsizlik oranı yüksek seviyelerdedir.

İstanbul'da kayıt dışı çalışma Türkiye ortalamasının altında görülmektedir. Türkiye'de kayıt dışı çalışma oranı yüksektir ve bunun en önemli nedeni istihdamın içerisinde tarım sektörünün payının İstanbul'a göre oldukça yüksek olmasıdır.

İstanbul' da istihdamdakilerin ve işsizlerin eğitim durumu Türkiye'deki benzer durumdaki kişilerle karşılaştırıldığında eğitim seviyesi daha yüksek görülmektedir.

15 Mayıs- 30 Haziran 2013 döneminde alan çalışması gerçekleştirilen "Türkiye İşgücü Piyasası Analizi" kapsamında elde edilen sonuçlara göre; İstanbul ilinde kapsamdaki işyerlerinde çalışanların % 27,04'ü kadın, % 72,96'sı erkektir. Toplamda en fazla çalışanın olduğu sektör "İmalat" sektörüdür. Kadınlarda da erkeklerde de en fazla çalışılan sektör, İmalat ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörleridir. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler ve Eğitim sektörlerinde çalışan kadın sayısı aynı sektörlerde çalışan erkek sayısından fazladır.

Çalışanların meslek gruplarına göre dağılımına baktığımızda erkeklerde en fazla çalışanın "Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar" meslek grubunda görülürken, kadınlarda ise en fazla "Büro Hizmetinde Çalışan Elemanlar" meslek grubunda görülmektedir. Toplam istihdamdakilerin % 16,93'ü "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek gurubunda çalışmaktadır. Erkeklerin % 79,74'ü "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek gurubunda çalışmakta iken bu oran kadınlarda % 20,26'dır. Erkeklerin en fazla çalıştığı meslek Beden İşçisi (Genel) iken kadınlarda ise Temizlik Görevlisi mesleği görülmektedir. Kadınlarda erkeklere göre daha fazla eğitim isteyen mesleklerde (Bankacılık Meslek Elemanı, Hemşire, Öğretmen) çalışmanın yaygın olduğu görülmektedir. Kadınlar için eğitim ile istihdam arasında pozitif bir ilişki erkeklere göre daha yüksektir.

İstanbul' da referans dönemi içerisinde işyerlerinde 727 farklı meslekte 97 bin 983 kişilik açık iş olduğu tespit edilmiştir. En fazla açık iş İmalat sektöründe bulunmaktadır. İmalat sektörünün arkasından en fazla açık işin bulunduğu iki faaliyet kolu sırasıyla Toptan ve Perakende Ticaret ile İdari ve Destek Hizmeti Faaliyetleridir. EUROSTAT ise "Açık İş/ İstihdam+Açık iş*100" formülünü kullanarak açık iş oranını hesaplamaktadır. Bu formül ile hesapladığında açık iş oranının İstanbul'da %4,91 olduğu görülmektedir. Sektörel olarak açık iş oranlarına bakıldığında açık iş oranının en yüksek olduğu sektör İmalat sektörüdür. Daha sonra sırasıyla Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri", "Diğer Hizmet Faaliyetleri" ve "Toptan ve Perakende Ticaret" sektörleri gelmektedir. Açık iş Oranının en düşük olduğu sektörler ise Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörleridir.

Meslek gruplarına göre açık işlerin dağılımına bakıldığında en fazla çalışan sayısına sahip ilk dört meslek grubunda açık işlerin dağılımının paralellik gösterdiği görülmektedir. Açık işlerin dağılımın en fazla görüldüğü ilk dört sıradaki "Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar", "Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar", "Nitelik Gerektirmeyen Meslekler" ve "Hizmet Ve Satış Elemanları" meslek grupları açık işlerin %75'ini oluşturmaktadır. Açık iş oranının en yüksek olduğu meslek grupları sırasıyla Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, Hizmet ve Satış Elemanları ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlardır.

En fazla açık işin Makineci (Dikiş) mesleğinde olduğu görülmektedir. İstanbul'da Makineci (Dikiş) mesleğinden sonra en fazla açık iş Güvenlik Görevlisi, Ortacı, Temizlik Görevlisi ve Çağrı Merkezi Görevlisi mesleklerinde görülmektedir.

Söz konusu açık işler için işletmeler tarafından en fazla talep edilen asgari eğitim düzeyi %28,67 oranı ile "Farketmez" ve %22,55 oranı ile "Lise Altı" seçeneğidir. Başka bir deyişle, işletme sahipleri açık iş bulunduğunu belirttikleri mesleklerin yaklaşık olarak üçte birinde herhangi bir eğitim düzeyi aramadıklarını diğer dörtte birinde ise düşük eğitimin yeterli olduğunu belirtmektedirler.

En fazla açık iş verilen mesleklerden; Beden İşçisi (Genel), Güvenlik Görevlisi, Temizlik Görevlisi, Şoför-Yük Taşıma, Ütücü ve Garson (Servis Elemanı) gibi meslekler spesifik bir eğitim düzeyini gerektirmediklerinden açık işlerde çoğunlukla "Farketmez" veya lise altı eğitim düzeyinin tercih edilmesi son derece olağandır. Daha sonra sırası ile %16,18

oranı ile “Genel Lise” %13,31 oranı ile “Lisans”, %13,30 oranı ile Meslek Lisesi %5,18 ile “Meslek Yüksekokulu” ve %0,81 “Lisans Üstü” mezunu talepler gelmektedir. Bahsi geçen nitelik gerektirmeyen mesleklerin toplam çalışanlar içinde de ağırlığının daha fazla olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca açık işlerin yarısına yakını için lise ve üstü eğitim düzeyi talep edilmektedir.

Açık iş bulunan mesleklerde istenen becerilerin genel toplamının yüzde oranlarına bakıldığında açık işlerin %72,78’inde Mesleğe İlişkin Yeterli Bilgi, %66,32’sinde Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, %55,85’inde Takım Çalışması ve % 45,61’inde İletişim ve İfade Yeteneği becerileri talep etmektedir. Buna ek olarak açık işlerde toplamda en az tercih edilen beceriler ise %13,87 ile Yabancı Dil Yeteneği ve Satış ve Pazarlama ve becerileridir.

Açık işlerin karşılanma yollarına bakıldığında en fazla Akraba-Eş Dost arama kanalının kullanıldığı. Daha sonra Gazete, İnternet Siteleri, İŞKUR ve Özel İstihdam Büroları aracılığıyla açık işlerin karşılandığı görülmektedir.

2013 yılı içerisinde 727 farklı meslekte 119 bin 568 kişinin temininde güçlük çekildiği görülmüştür. Temininde güçlük çekilen mesleklerde ilk sıralarda Makineci (Tekstil), Güvenlik Görevlisi, Ortacı, Çağrı Merkezi Görevlisi ve Beden İşçisi (Genel) bulunmaktadır. Açık işler ile temininde güçlük çekilen meslekler arasında büyük bir paralellik bulunmaktadır. En fazla açık iş olan ilk yirmi meslek ile en fazla temininde güçlük çekilen ilk yirmi mesleğin on beş tanesi aynıdır. Temininde güçlük çekilen ilk yirmi mesleğe bakıldığında yüksek nitelik gerektirmeyen ve düşük maliyetle yetiştirilebilecek meslekler bulunurken, ara eleman bulunması noktasında da büyük sıkıntı yaşanan mesleklerde yer bulmaktadır.

İşveren tarafından doldurulan işyeri bilgi formlarından temininde güçlük çekilme sebebinin çok yüksek oranlı olarak iş arayan kaynaklı olduğu ve işveren kaynaklı sorunun çok düşük olduğu ifade edilmiştir. Bunun nedenin işyeri bilgi formunda soruların işveren tarafından cevaplanması gösterilebilir. İşgücü Piyasasında, temininde güçlük çekilen mesleklerin neden temininde güçlük çekildiği bilgisi oldukça önemlidir. Bu bağlamda İŞKUR, düzenlemiş olduğu mesleki eğitim kursları ile temininde güçlük çekilen mesleklerde işgücü piyasasına aday kazandırma noktasında aktif görev almaktadır.

İstanbul’da işverenler tarafından güçlük çekilme nedeni olarak ilk sırada %53,38 oranı ile “gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması” belirtilmiştir. Daha sonra sırasıyla %50,45 oranı ile “yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması”, %44,48 oranı ile “ilgili meslekte eleman bulunamaması”, %25,96 oranı ile “önerilen ücretin az bulunması” ve %22,17 oranı ile “çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi” güçlük çekilme nedeni olarak belirtilmiştir.

İstihdam beklentilerine sektörel olarak baktığımızda kısa ve orta vadede tüm sektörlerde istihdam artışı beklenmektedir. En fazla istihdam artışı her iki dönemde de İmalat sektöründe görülmektedir. 31 Aralık 2012 tarihinde net istihdam artış oranı en yüksek olan sektörler %8,70 ile İnşaat ve %8,62 Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörleridir. 30 Haziran 2013 tarihinde ise net istihdam artış oranın en yüksek olacağı öngörülen

sektörler %14,87 ile Diğer Hizmet Faaliyetleri ve %9,01 ile Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler sektörleridir.

İstihdam beklentilerine meslek gruplarına göre bakıldığında 31 Aralık 2013 itibariye Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubunda dışındaki tüm meslek gruplarında, 30 Haziran 2014 itibariyle tüm meslek gruplarında istihdam artışı beklendiği görülmektedir. En fazla istihdam artışı 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubunda beklenirken, 30 Haziran 2014 itibariyle ise en fazla istihdam artışı Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda beklenmektedir.

31 Aralık 2013 ve 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle en fazla artış beklentisi olarak Makineci (Dikiş) mesleği ilk sırada görülmektedir. Hangi mesleklerin istihdamında artış ya da azalış olacağına dair öngörü sahibi olmanın en büyük faydası Aktif İşgücü Politikalarını bu mesleklere yöneltmektir. Bu sayede istihdamın artırılmasına ve işsizliğin azaltılmasına doğrudan katkı sunulmaktadır. Makineci (Dikiş), Güvenlik Görevlisi, Temizlik Görevlisi, Çağrı merkezi Görevlisi, Pazarlamacı, Beden İşçisi (İnşaat), Satış Danışmanı ve Beden İşçisi (Genel) mesleklerinin her iki tarihte de üst sıralarda yer aldığı görülmektedir. İstanbul'da hizmet ve sanayi sektörlerinin büyük paya sahip olması ve bu sektörlerde eleman sirkülasyonunun fazla olması sebebiyle benzer en fazla istihdam artışı beklenen mesleklerin benzerlik göstermesi doğal olarak görülmektedir.

Gerek gelecek istihdam artışının imalat sektörü ağırlıklı olması, gerekse açık iş ve temininde güçlük çekilen mesleklerde sayısal olarak İmalat sektörünün ön planda olması, bu sektörde emek arzı ile emek talebi arasında bir uyumsuzluk olduğunu ve bu uyumsuzluğu giderebilmek için de ihtiyaca göre eğitim programlarının düzenlenmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle genel ve mesleki eğitim programlarının ve aktif işgücü piyasası politikalarının işgücü piyasasının ihtiyaç duydukları mesleklerde ve işgücü piyasasının istediği nitelik ve becerilerde olmalıdır.

İşgücü piyasasında kadınların ve genç işsizlerin istihdama katılım oranlarını artırmak için, aktif işgücü piyasası politikalarında kadınlara önem verilerek teşvik paylarının artırılması ve kadın işsizlerin mesleki eğitim programlarıyla daha nitelikli hale gelmesini sağlayarak işgücü piyasası koşullarına hazır hale getirilmelidir.

Mesleki eğitim programları çerçevesinde, örgün öğretimden ayrılan dezavantajlı grupları ve açık iş taleplerini birlikte değerlendirerek, işgücü piyasasına dahil edecek şekilde eğitim başlıkları belirlenmelidir.

İşyeri Piyasası Talep Araştırması sonucunda işverenlerin kısa ve orta vadede istihdam beklentilerinin olumlu olması, işverenlerin gelecek dönemlerde işgücüne ihtiyaç duyacağını göstermektedir. İşverenlerin ihtiyaç duyduğu işgücü talebinin ve elimizde bulunan işgücü arzının eşleştirilmesinde olumlu sonuçlar alınabilmesi, hazırlanan rapor, yapılan analiz ve değerlendirmeler doğrultusunda il düzeyinde işgücünün yetiştirilmesi için gerçekleştirilecek faaliyetler ve kurum düzeyinde oluşturulacak olan aktif istihdam politikaları ile mümkün olabilecektir.

KAYNAKÇA

İŞKUR, İstatistik Yıllıkları

TÜİK, ADNKS Kayıtları

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri

TOBB, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

MEB, Milli Eğitim Bakanlığı

Kalkınma Bakanlığı

EKLER

Ek 1: İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu

İŞKUR

..... İLİ İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI

İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücü yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçları belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi verme ve gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, **yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır.** Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.
2- **4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunun 21'inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur.**
3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. **İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanununun 136. maddesi hükümleri uygulanır.**

Kapsam

Bu araştırma, ilinizdeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden tüm işyerlerini kapsamaktadır. İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, müdür bulunan işyerlerinde insan kaynakları, personel, işletme veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir. **Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.**

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No	:	
İşyerinin Yasal Ünvanı	:	
İşyerinin Tabela Ünvanı	:	

ADRES BİLGİLERİ

İL	:	.....
İLÇE	:	
KÖY	:	
MAHALLE	:	
CADDE/SOKAK	:	
DIŞ KAPI NO	:	
İÇ KAPI NO	:	
TELEFON/FAKS/e-posta	:	...../...../ .....

Formu Cevaplayan İşyeri Yetkilisinin

Adı ve Soyadı	:	Unvanı	:
Tarih	:	Telefonu	:
E-posta	:	İmza/Kaşesi	:

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR, ARZ EDERİM.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı ve Soyadı			
Tarih ve İmza			

BİLGİ İçİN BAŞVURULABİLECEK ADRES TELEFON VE FAKS NUMARALARI

İL MÜDÜRLÜĞÜ				E-POSTA
..... Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü	.....	.....	.....	.....

Bölüm I - İŞYERİ FAALİYETİ

S1. İşyerinin ana iktisadi faaliyetini aşağıdaki listeden işaretleyiniz?
(Sadece bir faaliyet kolu işaretlenecektir.)

01		Madencilik ve Taş ocakçılığı
02		İmalat
03		Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
04		Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
05		İnşaat
06		Toptan ve parekende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motorsikletlerin onarımı
07		Ulaştırma ve depolama
08		Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
09		Bilgi ve iletişim
10		Finans ve sigorta faaliyetleri
11		Gayrimenkul faaliyetleri
12		Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
13		İdari ve destek hizmet faaliyetleri
14		Eğitim
15		İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
16		Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
17		Diğer hizmet faaliyetleri

S2. İşyerinin iktisadi faaliyet kodu işyeri listesindeki ile aynı mı, değişmiş mi?
(Bu soru ziyaret edilen işyerinde değil, İŞKUR'un Bürosunda Koordinatör veya görevlendireceği bir kişi tarafından doldurulacaktır.)

Aynı	Değişmiş

Sonraki Sayfaya Geçiniz

Bölüm II - MEVCUT İSTİHDAM

S3: İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

01	02	03	04
Yapılan İş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Erkek Çalışan Sayısı	Kadın Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı

Bölüm III -AÇIK İŞLER

S6: İşyerinizde şu an eleman ihtiyacı duyduğunuz meslekleri ve her meslekte ihtiyaç duyulan eleman sayısını belirtiniz?

S6.1: Eleman ihtiyacı duymuyoruz. ☐ ⟹ Soru 6'ya geçiniz.

01	02	03	04									05	06				
Eleman İhtiyacı Duyulan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Genel lise 3. Meslek lisesi 4. Meslek yüksekokulu 5. Lisans 6. Lisans üstü 7. Farketmez	Beceri İhtiyacı (*) 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve Bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (aritmetik becerisi) 4. Mesleğe ilişkin yeterli bilgi 5. Proje tabanlı çalışma 6. Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve bağımsız karar verme becerileri 8. Takım çalışması 9-Yabancı dil 10. İletişim ve ifade yeteneği									İhtiyaç duyduğunuz elemanı şu anda herhangi bir yolla arıyor musunuz? 1-EVET 2- HAYIR	Açık işlerinizi genellikle hangi yolla arıyorsunuz (*) 1. İŞKUR aracılığıyla 2. Gazete-İlan, vb. 3. Akraba-Eş Dost 4. İnternet-Sosyal Medya 5. Özel İstihdam Büroları				
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		1	2	3	4	5
		☐											☐					

BÖLÜM IV. 31 ARALIK 2013 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER		
01	02	03
6.6: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle İşyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evetse →	6.3'e geçiniz
	Hayırsa →	6.1 veya 6.2 geçiniz
6.6.1: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam artışı olacağını beklemiyorum. ☐	→	7.soruya geçiniz
6.6.2: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam artışı olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐		
6.6.3: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle İşyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış	

6.7: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle İşyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evetse →	7.3'e geçiniz
	Hayırsa →	7.1 veya 7.2 geçiniz
6.7.1: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam azalışı olacağını beklemiyorum. ☐	→	8.soruya geçiniz
6.7.2: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam azalışı olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐		
6.7.3: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle İşyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış	

BÖLÜM V. 30 HAZİRAN 2014 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİĞİ OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER		
01	02	03
8.8: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle İşyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evetse →	8.3'e geçiniz
	Hayırsa →	8.1 veya 8.2 geçiniz
8.8.1: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam artışı olacağını beklemiyorum. ☐	→	9.soruya geçiniz
8.8.2: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam artışı olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐		
8.8.3: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle İşyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış	

8.9: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle İşyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evetse →	9.3'e geçiniz
	Hayırsa →	9.1 veya 9.2 geçiniz
8.9.1: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam azalışı olacağını düşünmüyorum. ☐	→	10.soruya geçiniz
8.9.2: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam azalışı olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐		
8.9.3: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle İşyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
Net istihdam AZALIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal Azalış	

BÖLÜM VI. ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER							
10: 2013 yılı içerisinde İşyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?							
10.1: Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ → Görüşme Bitmiştir, TEŞEKKÜRLER.							
01	02	03	04				
Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde güçlük çekilen eleman sayısı	Temininde Güçlük çektiğiniz mesleği şu an karşılıyor mu? 1-EVET 2-HAYIR 3-KISMEN	Temininde Güçlük Çeklime Nedeni (*) 1. Bu meslekte eleman bulunamaması 2. Gerekli Mesleki becerileri/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması				
			1	2	3	4	5
		☐					

Ek 2-A: Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi

İl İşgücü Piyasası Talep Araştırmasında tam sayım yapılan iller dışında tabakalı rassal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. İşgücü Piyasası Araştırmasında amaç, kapsam dâhilindeki sektör bazında İl ve Türkiye tahmini vermektir. Örnek hacmi istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak ve % 25 cevapsızlık oranı ilave edilerek 74 ilde tamsayım 7 ilde örnekleme şeklinde belirlenmiştir.

Örnek hacminin dağıtımı, sektör düzeyinde uzlaşık dağıtım yöntemi ile yapılmıştır.

nh = ñ [K2 + (1- K2) Mh 2] ½

ñ = Göze düşen ortalama örnek hacmi

Mh =Nh / (N / h) = h.Wh

K = Göreceli önem

h = Tabaka sayısı

nmin = K.ñ en küçük göze düşen örnek hacmi

Bu yöntem birim sayısı çok küçük dahi olsa her tabakada belirli sayıda örnek hacmini garanti etmektir. Dolayısıyla girişim sayısının çok az sayıda olduğu tabakalar yapısal olarak sistem içerisinde belirlenerek tamsayımla ele alınmıştır. Tüm sektörlerde maliyet ve işgücü dikkate alınarak nmin=125 olacak şekilde tabakalara düşen örnek hacmi belirlenmiştir.

Örneklerin seçimi ardışık basit rassal örneklem (ABRÖ) yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemde, birimlere (0,1] aralığında uniform dağılan sürekli rassal sayılar (permanent random number-PRN) atanır. Atanan bu rassal sayılara göre birimler küçükten büyüğe doğru dizilir, tabaka bazında belirlenen $d_h \in [0,1]$ şeklindeki sabit bir başlangıç noktasından sonraki ilk birimden başlamak üzere, tabaka bazında belirlenen örnek hacmi kadar birim örneğe seçilir.

Ek 2 - B: Tahmin ve Notasyonlar

Her sektörde girişimler bulundukları tabaka esas olmak üzere ABRÖ yöntemi ile örneğe seçilmişlerdir. Her tabakadan örneğe seçilen toplam n_h tane birimin π_h olarak tanımlanan bir seçim olasılığı vardır. Herhangi bir tabakadaki örnek birimin seçim olasılığı aşağıdaki gibi yazılır:

$$\pi_h = \frac{n_h}{N_h}$$

h = ele alınan ekonomik faaliyet ve büyüklük grubundaki tabaka indisi

n_h = h. tabakadaki örnek birim sayısı

N_h = h. tabakadaki toplam birim sayısı

Herhangi bir karakteristiğin (y) toplam tahmini ($\hat{Y}$), seçilen birimlerin seçim olasılıklarının tersi ile çarpımının toplamından elde edilir.

$$\hat{Y}_h = \sum_i \left(y_i / \pi_h \right) = \sum_i \frac{N_h}{n_h} y_i$$

($\hat{Y}$) toplam tahminine ilişkin h. tabakadaki varyans formulu aşağıda verilmiştir:

$$v(\hat{Y}_h) = N_h{}^2 v(\bar{y}_h) = N_h{}^2 \left[\sum (y_i - \bar{y}_h)^2 / (n_h - 1)\right]$$ dır.

Tabaka bazında gerçekleştirilen bu tahminlerden Türkiye toplamına tabakalı örneklemin genel kuralları kullanılarak ulaşılır. Herhangi bir karakteristiğin genel toplam tahmini

$$\hat{Y} = \sum_h \hat{Y}_h$$ şeklinde bulunur.

Toplam tahmine ilişkin varyans ise

$$v(\hat{Y}) = \sum_h v(\hat{Y}_h)$$ olarak elde edilir.

Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir. Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

R®= cevapsızlık düzeltmesi
R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

Ek 2- C: Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları (2012)

Tamsayım Yapılan İllerin Adı	10+ İşyeri Sayısı	Örnekleme Yapılan İllerin Adı	10+ Örneklem İşyeri Sayısı
Balıkesir	1.585	Adana	1.677
Manisa	1.582	Ankara	1.982
Tekirdağ	1.545	Antalya	1.745
Hatay	1.416	Bursa	1.838
Aydın	1.370	Denizli	1.507
Şanlıurfa	1.342	Diyarbakır	1.422
Kahramanmaraş	1.327	Gaziantep	1.472
Eskişehir	1.282	İstanbul	2.132
Sakarya	1.250	İzmir	1.881
Malatya	1.070	Kayseri	1.440
Afyonkarahisar	995	Kocaeli	1.737
Elazığ	974	Konya	1.658
Ordu	962	Mersin	1.572
Kütahya	890	Muğla	1.478
Erzurum	856	Trabzon	1.393
Van	850	**ÖrneklemToplam**	**24.934**
Zonguldak	832		
Sivas	804	Tokat (Pilot İl)	704
Çorum	802	Samsun (Pilot İl)	1387
Çanakkale	753		
Düzce	736	**Araştırmada Seçilen Toplam İşyeri**	**65.723**
Uşak	691		
Giresun	687		
Mardin	677		
Osmaniye	671		
Adıyaman	644		
Batman	641		
Rize	607		
Aksaray	602		
Nevşehir	559		
Edirne	517		
Isparta	505		
Kırklareli	485		
Kastamonu	481		
Yozgat	475		
Amasya	445		
Niğde	423		
Bolu	406		
Karaman	393		
Yalova	386		
Burdur	364		
Şırnak	345		
Bartın	303		
Karabük	299		
Bilecik	291		
Bingöl	281		
Sinop	280		
Erzincan	278		
Kırşehir	260		
Artvin	244		
Kırıkkale	240		
Siirt	233		
Bitlis	216		
Ağrı	213		
Çankırı	212		
Muş	192		
Kars	177		
Iğdır	162		
Gümüşhane	127		
Kilis	119		
Hakkari	117		
Tunceli	93		
Bayburt	77		
Ardahan	57		
Tamsayım toplamı	**38.698**		

Ek 2- D: Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları (2013)

TAM SAYIM YAPILAN İLLER	İŞYERİ SAYISI	CEVAP VEREN İŞYERİ SAYISI	TAM SAYIM YAPILAN İLLER	İŞYERİ SAYISI	CEVAP VEREN İŞYERİ SAYISI	ÖRNEKLEM YAPAN İLLER	İŞYERİ SAYISI	CEVAP VEREN İŞYERİ SAYISI
Adana	3.803	3.326	Kars	296	261	Antalya	1686	1397
Adıyaman	855	733	Kastamonu	713	561	Bursa	1.802	1.555
A.Karahisar	1.327	1.131	Kayseri	2.897	2.710	Denizli	1286	1149
Ağrı	445	382	Kırıkkale	308	275	İstanbul	5.985	5.104
Aksaray	813	722	Kırklareli	601	506	İzmir	3020	2526
Amasya	625	578	Kırşehir	364	311	Kocaeli	1.783	1.521
Ardahan	77	74	Kilis	157	136	Ankara	4.026	3.086
Artvin	318	286	Konya	3.921	3.533	**Örneklem Toplam**	**19.588**	**16.338**
Aydın	1.786	1.414	Kütahya	1.111	924	GENEL TOPLAM	100.857	87.719
Balıkesir	2.050	1.802	Malatya	1.527	1.368			
Bartın	361	328	Manisa	2.104	1.881			
Batman	1.158	932	Mardin	1.399	1.194			
Bayburt	98	80	Mersin	3.144	2.713			
Bilecik	370	309	Muğla	2.326	2.049			
Bingöl	524	461	Muş	407	352			
Bitlis	375	347	Nevşehir	759	670			
Bolu	533	477	Niğde	581	471			
Burdur	461	394	Ordu	1.297	1.189			
Çanakkale	937	845	Osmaniye	948	847			
Çankırı	253	219	Rize	795	724			
Çorum	1.017	920	Sakarya	1.760	1.607			
Diyarbakır	2.749	2.468	Samsun	2.007	1.593			
Düzce	970	867	Siirt	366	347			
Edirne	639	560	Sinop	343	305			
Elazığ	1.314	1.095	Sivas	1.109	987			
Erzincan	380	347	Şanlıurfa	2.463	2.163			
Erzurum	1.197	1.046	Şırnak	660	576			
Eskişehir	1.735	1.579	Tekirdağ	2.141	1.849			
Gaziantep	2.935	2.662	Tokat	920	846			
Giresun	889	798	Trabzon	2.324	1.990			
Gümüşhane	178	152	Tunceli	163	151			
Hakkari	200	187	Uşak	910	828			
Hatay	2.024	1.788	Van	1.203	1.061			
Iğdır	277	246	Yalova	520	469			
Isparta	615	556	Yozgat	634	548			
K.Maraş	1.892	1.626	Zonguldak	983	842			
Karabük	413	365	Tamsayım Toplam	81.264	71.381			
Karaman	510	442						

Ek 3 –A: Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

***İşgücü Piyasası Analizi*: Belirli** bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır**.**

İşgücü Talep Araştırması: İŞKUR tarafından 15 Mayıs-30 Haziran 2013 tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

***İşgücü Talep Araştırması Çerçevesi*:** Maliye Bakanlığı kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan **"**Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2012 yılı kayıtlarıdır. Talep araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için **"**işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.

Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

İşgücü: İstihdam edilenler+ İşsizler

Kurumsal olmayan nüfus: Okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastahane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Genç nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\textbf{İKO} = \frac{\text{İşgücü } Arzı\ (İstihdam + İşsiz)}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

Eğitim seviyelerine göre işgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

İstihdam edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İş başında olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş başında olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

İstihdam Oranı = $\frac{Toplam\ istihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, ormancılık ve balıkçılık
B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve parekende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motordikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım
U	Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Mesleklere göre istihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) İSCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. İSCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Kayıt dışı istihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt dışı istihdam oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

Kayıtdışı istihdam Oranı = $\frac{Kayıtdışı\ istihdam}{Toplam\ istihdam}$ x 100

Eksik istihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer İşinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Yetersiz istihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine ençok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

İşsizlik Oranı = $\frac{İşsiz}{İşgücü\ arzı\ (istihdam+işiz)}$ x 100

Genç işsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç işsizlik oranı : Genç işsizliğini ayrıntılı olarak tanımlayabilmek için dört ölçüt önemlidir.

- 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.
- İçinde genç işsizlerin oranını gösteren genç işsizlik oranı
- Yetişkin işsizlik oranı içinde genç işsizlik oranının yüzdesi
- Genç işsizlik indeksi olarak tanımlan toplam işsizlik içinde gençlerin oranı
- Genç nüfus içinde genç işsizlerin oranı

Uzun süreli işsizlik: Kısa süreli işsizlik; işsizlik ödenekleri, daha önce yapılan tasarruflar veya aile üyelerinin desteği ile yönetilebilir. İşsizliği süresi uzadıkça ekonomik yıkıma yol açar. Bir yıldan fazla süreli işsizlik olarak tanımlanan uzun süreli işsizliğin değerlendirilmesinde iki ölçüt önemlidir.

- Toplam işgücü içinde uzun süreli işsizlerin oranı
- Uzun dönemli işsizlik indeksi olarak tanımlanan bir yıldan fazla süredir işsiz olanların toplam işsizlik içindeki oranı

İşgücüne dahil olmayan (İnaktif) nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.

İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce ii aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma,öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu

belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. *Eğitim/Öğretime devam ediyor:* Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus Oranı = $\frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus-(İstihdam+İşsiz)}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Eğitim durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana grupla aşağıdadır

1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen
3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yüksek öğretim

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır (İŞKUR)

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı işgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Aktif kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 2 yıl sure ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Talep araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

İşe Yerleştirme: İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesidir.

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. *Beceri*, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Temininde güçlük çekilen meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş bağımlılık oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

Yaş Bağımlılık Oranı = $\frac{(0-14 \text{ yaş nüfus} + 65 \text{ yaş nüfus})}{15-64 \text{ yaş nüfus}}$ x 100

Bölgesel Gayri Safi Katma Değer (GSKD): Bir bölgede yerleşik ekonomik birimlerin belli bir dönemde bu bölgedeki ekonomik faaliyetleri sonucunda ürettikleri mal ve hizmetlerin (çıktı) değerinden, bu üretimde bulunabilmek için kullandıkları mal ve hizmetler (ara tüketim) değerinin çıkarılması sonucu elde edilen değerdir.

Kişi Başı Bölgesel Gayri Safi Katma Değer: Cari fiyatlarla bölgesel gayri safi katma değerin yıl ortası bölge nüfus tahminine bölünmesi ile TL cinsinden kişi başı bölgesel gayri safi katma değer elde edilir. Hesaplanan bu değerin ithalat ağırlıklı ortalama dolar kuruna bölünmesi ile, dolar değeriyle kişi başı bölgesel gayri safi katma değere ulaşılmaktadır.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için

belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Yerel birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına

kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Ek 3 –B: Nüfus ve Konut Araştırmasına Göre İl Düzeyinde İşgücü Piyasası Göstergeleri

1- Temel İşgücü Göstergeleri

İl	15 ve daha yukarı yaştaki	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Toplam	**55 639**	**26 420**	**24 320**	**2 100**	**29 219**	**47,5**	**43,7**	**7,9**
Adana	1 536	671	595	77	864	43,7	38,7	11,4
Adıyaman	408	211	187	23	197	51,7	46,0	11,1
Afyonkarahisar	530	250	237	13	281	47,1	44,7	5,1
Ağrı	333	163	151	12	170	49,0	45,5	7,2
Amasya	255	124	116	7	131	48,5	45,6	6,0
Ankara	3 794	1 691	1 570	121	2 103	44,6	41,4	7,1
Antalya	1 559	835	790	45	723	53,6	50,7	5,4
Artvin	134	78	73	5	56	58,3	54,7	6,0
Aydın	794	391	359	33	403	49,2	45,1	8,3
Balıkesir	942	459	426	33	483	48,7	45,2	7,2
Bilecik	163	76	72	4	87	46,7	44,2	5,3
Bingöl	182	86	78	8	95	47,5	43,1	9,3
Bitlis	208	103	91	11	106	49,2	43,7	11,1
Bolu	223	105	99	6	118	47,1	44,4	5,7
Burdur	201	103	97	6	98	51,3	48,2	5,9
Bursa	2 045	985	916	69	1 060	48,2	44,8	7,0
Çanakkale	408	204	195	8	204	49,9	47,8	4,2
Çankırı	140	69	65	3	71	49,0	46,6	5,0
Çorum	415	193	183	10	221	46,6	44,1	5,3
Denizli	733	384	360	23	350	52,3	49,1	6,1
Diyarbakır	995	402	347	55	592	40,4	34,9	13,8
Edirne	335	188	177	11	147	56,2	52,9	5,9
Elazığ	418	178	159	19	241	42,5	38,0	10,6
Erzincan	167	79	74	5	88	47,4	44,4	6,4
Erzurum	549	259	242	17	290	47,2	44,1	6,6
Eskişehir	634	265	247	18	369	41,8	39,0	6,6
Gaziantep	1 134	497	460	38	637	43,9	40,5	7,6
Giresun	336	166	153	14	169	49,6	45,4	8,3
Gümüşhane	100	45	41	4	55	45,0	41,2	8,5
Hakkari	174	72	62	9	102	41,2	35,8	13,0
Hatay	1 035	474	423	51	560	45,8	40,9	10,8
Isparta	327	163	152	12	164	50,0	46,4	7,1
Mersin	1 241	570	517	54	671	46,0	41,6	9,4
İstanbul	10 368	4 983	4 565	418	5 384	48,1	44,0	8,4
İzmir	3 173	1 477	1 330	147	1 696	46,6	41,9	9,9
Kars	211	108	102	6	102	51,4	48,3	6,0
Kastamonu	292	161	156	6	131	55,2	53,3	3,5
Kayseri	917	396	368	28	522	43,1	40,1	7,0
Kırklareli	284	153	140	13	131	54,0	49,4	8,4
Kırşehir	173	80	75	6	93	46,5	43,1	7,3
Kocaeli	1 208	555	502	53	653	45,9	41,5	9,5
Konya	1 493	683	649	33	811	45,7	43,5	4,9

İl	15 ve daha yukarı yaştaki	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Kütahya	453	207	195	12	246	45,6	43,0	5,9
Malatya	556	251	230	21	305	45,2	41,4	8,4
Manisa	1 048	546	520	26	502	52,1	49,6	4,8
Kahramanmara	726	335	307	28	391	46,1	42,2	8,4
Mardin	471	198	177	20	274	41,9	37,6	10,3
Muğla	669	365	343	22	303	54,6	51,3	6,1
Muş	248	125	115	10	123	50,3	46,3	8,1
Nevşehir	215	115	110	5	100	53,4	51,1	4,3
Niğde	244	129	122	7	115	52,9	49,8	5,8
Ordu	551	299	282	16	252	54,2	51,3	5,4
Rize	253	120	108	13	132	47,6	42,6	10,5
Sakarya	678	309	281	27	370	45,5	41,5	8,8
Samsun	960	472	434	38	488	49,2	45,2	8,0
Siirt	185	79	73	7	106	42,9	39,2	8,6
Sinop	164	81	77	4	83	49,6	47,1	4,9
Sivas	474	209	194	15	265	44,1	40,9	7,4
Tekirdağ	647	341	317	24	306	52,7	49,0	6,9
Tokat	453	218	207	11	235	48,1	45,6	5,2
Trabzon	592	305	281	24	288	51,4	47,4	7,8
Tunceli	72	40	35	5	32	55,1	48,2	12,5
Şanlıurfa	988	447	400	46	542	45,2	40,5	10,4
Uşak	269	144	132	12	125	53,6	49,1	8,4
Van	638	276	249	27	362	43,2	39,0	9,8
Yozgat	347	171	159	12	176	49,4	45,9	7,0
Zonguldak	488	238	220	17	251	48,7	45,1	7,3
Aksaray	273	147	139	8	126	53,8	51,0	5,3
Bayburt	58	33	32	2	25	57,4	54,5	4,9
Karaman	176	88	81	6	88	49,9	46,4	7,1
Kırıkkale	216	84	75	9	132	38,8	34,8	10,3
Batman	314	128	112	16	186	40,8	35,7	12,6
Şırnak	260	109	93	17	150	42,1	35,7	15,3
Bartın	150	74	69	5	77	49,0	45,7	6,9
Ardahan	80	50	47	3	31	61,7	58,2	5,7
Iğdır	125	71	66	5	54	56,8	52,6	7,3
Yalova	163	76	69	8	87	46,8	42,0	10,2
Karabük	178	73	67	6	105	40,9	37,4	8,6
Kilis	85	43	41	2	42	50,7	47,9	5,5
Osmaniye	343	148	132	16	194	43,3	38,6	10,9
Düzce	262	141	130	11	121	53,6	49,4	7,8

Kaynak: TÜİK, Nüfus ve Konut Araştırması, 2 Ekim 2011

2- İstihdamın Sektörel Dağılımı

İl	İstihdam (000)	Tarım (000)	Sanayi (000)	Hizmet (000)	Tarım (%)	Sanayi (%)	Hizmet (%)
Toplam	**24 320**	**5 531**	**6 605**	**12 184**	**22,7**	**27,2**	**50,1**
Adana	595	113	170	312	19,0	28,6	52,4
Adıyaman	187	95	34	58	50,8	18,4	30,8
Afyonkarahisar	237	96	53	88	40,4	22,5	37,1
Ağrı	151	54	42	55	35,8	28,0	36,1
Amasya	116	54	17	45	46,3	14,9	38,8
Ankara	1 570	75	349	1 146	4,8	22,2	73,0
Antalya	790	214	108	468	27,1	13,6	59,3
Artvin	73	29	11	33	40,1	14,7	45,2
Aydın	359	118	77	164	32,8	21,4	45,8
Balıkesir	426	169	81	176	39,7	19,0	41,3
Bilecik	72	15	27	30	21,3	37,1	41,7
Bingöl	78	27	16	35	35,0	20,7	44,3
Bitlis	91	40	13	39	43,6	13,7	42,7
Bolu	99	30	22	47	29,8	22,7	47,5
Burdur	97	45	17	35	46,3	17,8	35,8
Bursa	916	132	390	394	14,4	42,6	43,0
Çanakkale	195	76	34	85	38,8	17,5	43,8
Çankırı	65	29	11	25	45,1	16,3	38,5
Çorum	183	69	49	65	37,4	27,0	35,6
Denizli	360	106	116	138	29,3	32,3	38,4
Diyarbakır	347	82	87	178	23,6	25,2	51,3
Edirne	177	63	28	86	35,6	16,0	48,4
Elazığ	159	45	32	82	28,5	20,1	51,4
Erzincan	74	29	9	36	38,6	12,5	48,8
Erzurum	242	110	32	100	45,3	13,3	41,4
Eskişehir	247	38	80	129	15,5	32,4	52,1
Gaziantep	460	75	172	213	16,3	37,5	46,2
Giresun	153	70	26	56	46,1	17,0	37,0
Gümüşhane	41	16	7	18	38,2	17,5	44,3
Hakkari	62	12	6	44	19,5	9,7	70,8
Hatay	423	107	103	213	25,3	24,3	50,3
Isparta	152	62	22	68	40,8	14,7	44,5
Mersin	517	166	101	250	32,0	19,6	48,4
İstanbul	4 565	31	1 677	2 857	0,7	36,7	62,6
İzmir	1 330	156	404	770	11,8	30,3	57,9
Kars	102	49	16	37	48,3	15,4	36,3
Kastamonu	156	82	20	54	52,8	12,7	34,5
Kayseri	368	54	135	179	14,6	36,7	48,7
Kırklareli	140	35	43	62	25,0	31,0	44,0
Kırşehir	75	29	15	31	38,6	19,9	41,5
Kocaeli	502	22	221	258	4,4	44,1	51,5
Konya	649	205	155	289	31,6	23,8	44,5
Kütahya	195	76	50	69	39,0	25,7	35,3
Malatya	230	78	47	105	34,0	20,2	45,7
Manisa	520	212	131	178	40,7	25,1	34,2
Kahramanmaraş	307	97	97	112	31,8	31,7	36,5

İl	İstihdam (000)	Tarım (000)	Sanayi (000)	Hizmet (000)	Tarım (%)	Sanayi (%)	Hizmet (%)
Mardin	177	58	31	88	32,8	17,4	49,8
Muğla	343	107	50	186	31,1	14,7	54,2
Muş	115	65	17	34	56,2	14,4	29,4
Nevşehir	110	47	16	47	42,6	14,2	43,2
Niğde	122	58	22	42	47,5	18,4	34,1
Ordu	282	138	57	88	48,8	20,1	31,1
Rize	108	39	26	43	36,3	23,8	39,9
Sakarya	281	71	89	121	25,2	31,7	43,2
Samsun	434	169	90	175	38,9	20,8	40,3
Siirt	73	23	12	38	31,7	16,3	52,0
Sinop	77	27	20	30	35,2	26,0	38,8
Sivas	194	73	42	78	37,8	21,8	40,3
Tekirdağ	317	49	148	121	15,4	46,6	38,1
Tokat	207	102	34	71	49,1	16,3	34,6
Trabzon	281	103	55	123	36,7	19,5	43,8
Tunceli	35	8	3	25	21,6	7,8	70,6
Şanlıurfa	400	191	58	151	47,6	14,5	37,8
Uşak	132	52	35	45	39,5	26,4	34,1
Van	249	65	83	101	26,1	33,4	40,5
Yozgat	159	78	29	52	48,8	18,4	32,9
Zonguldak	220	58	67	96	26,2	30,4	43,5
Aksaray	139	59	31	50	42,2	22,0	35,8
Bayburt	32	16	5	11	50,0	14,4	35,6
Karaman	81	32	20	29	39,7	25,1	35,2
Kırıkkale	75	16	16	43	21,2	21,5	57,3
Batman	112	30	26	56	26,5	23,5	50,0
Şırnak	93	15	13	65	15,7	14,5	69,8
Bartın	69	25	18	26	36,3	26,5	37,2
Ardahan	47	31	2	14	66,2	3,8	30,0
Iğdır	66	32	8	25	49,0	12,3	38,7
Yalova	69	8	20	41	11,7	29,0	59,2
Karabük	67	10	18	39	15,0	26,8	58,2
Kilis	41	18	7	17	42,9	16,5	40,6
Osmaniye	132	34	39	59	25,8	29,6	44,5
Düzce	130	42	43	45	32,1	33,3	34,6

Kaynak: TÜİK, Nüfus ve Konut Araştırması, 2 Ekim 2011

Ek 4- Diğer Tablolar

Ek 4-A: Türkiye Geneli İPTA Alan Uygulama Sonuçları

Sektörlere Göre İPTA Sonuçları-2013/1. Dönem									
Sektörler	İşyeri Sayısı	Çalışan Sayısı	Açık İş Sayısı	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	31 Aralık 2013 İçin Belirtilen Net İstihdam Değişimi	30 Aralık 2014 İçin Belirtilen Net İstihdam Değişimi	Açık İş Oranı	Net İstihdam Değişim Oranı 31 Aralık	Net İstihdam Değişim Oranı 30 Haziran
Madencilik ve taş ocakçılığı	1.590	78.462	2.398	2.814	1.492	2.248	3	1,9	2,9
İmalat	47.378	1.991.454	113.084	134.403	101.196	79.726	5,4	5,1	4
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	590	37.568	494	510	534	538	1,3	1,4	1,4
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	389	28.801	532	559	219	524	1,8	0,8	1,8
İnşaat	29.776	653.825	22.728	45.631	36.993	35.600	3,4	5,7	5,4
Toptan ve perakende ticaret	45.281	925.382	44.837	61.834	48.878	46.739	4,6	5,3	5,1
Ulaştırma ve depolama	10.977	289.106	8.628	13.091	6.680	10.241	2,9	2,3	3,5
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	11.428	282.720	16.875	22.200	1.700	15.535	5,6	0,6	5,5
Bilgi ve iletişim	2.325	71.742	2.814	2.764	4.272	3.881	3,8	6	5,4
Finans ve sigorta faaliyetleri	3.382	97.973	2.064	2.340	3.754	3.874	2,1	3,8	4
Gayrimenkul faaliyetleri	1.487	32.464	1.370	1.891	2.058	2.669	4,1	6,3	8,2
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	8.034	182.122	7.261	10.595	8.681	14.246	3,8	4,8	7,8
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	6.690	490.060	17.891	19.887	34.422	35.670	3,5	7	7,3
Kamu yönetimi ve savunma zorunlu sosyal güvenlik	2	27	0	0	0	0	0	0	0
Eğitim	5.319	153.509	3.861	5.693	3.671	2.659	2,5	2,4	1,7
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	4.111	165.943	7.017	9.896	5.126	4.929	4,1	3,1	3
Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	766	19.251	623	852	-12	546	3,1	-0,1	2,8
Diğer hizmet faaliyetleri	4.142	94.944	5.606	5.988	4.243	8.707	5,6	4,5	9,2
GENEL TOPLAM	183.667	5.595.354	258.082	340.950	263.906	268.334	4,4	4,7	4,8

Ek 4-B: İstanbul Geneli İPTA Alan Uygulama

Sektörlere Göre İPTA Sonuçları-2013/1. Dönem									
Sektörler	**İşyeri Sayısı**	**Çalışan Sayısı**	**Açık İş Sayısı**	**Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı**	**31 Aralık 2013 İçin Belirtilen Net İstihdam Değişimi**	**30 Aralık 2014 İçin Belirtilen Net İstihdam Değişimi**	**Açık İş Oranı**	**Net İstihdam Değişim Oranı 31 Aralık**	**Net İstihdam Değişim Oranı 30 Haziran**
Madencilik ve taş ocakçılığı	194	4.619	84	189	152	191	1,78%	3,29	4,14
İmalat	18.328	638.665	46.562	54.155	37.857	26.309	6,80%	5,93	4,12
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	142	8.000	57	57	130	50	0,71%	1,62	0,62
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	119	11.689	98	98	89	248	0,83%	0,76	2,12
İnşaat	7.004	200.913	4.776	10.498	17.485	8.719	2,32%	8,7	4,34
Toptan ve perakende ticaret	14.377	325.535	15.608	19.214	15.828	18.334	4,58%	4,86	5,63
Ulaştırma ve depolama	3.275	98.978	3.749	4.596	1.626	3.286	3,65%	1,64	3,32
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	3.603	80.801	5.216	5.997	4.129	3.848	6,06%	5,11	4,76
Bilgi ve iletişim	1.280	43.612	1.715	1.442	3.101	2.699	3,78%	7,11	6,19
Finans ve sigorta faaliyetleri	1.286	59.789	1.196	872	1.261	1.715	1,96%	2,11	2,87
Gayrimenkul faaliyetleri	616	16.197	698	990	1.252	1.180	4,13%	7,73	7,28
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	3.367	96.187	3.367	4.112	3.816	8.663	3,38%	3,97	9,01
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	2.310	180.589	9.241	11.016	15.571	10.537	4,87%	8,62	5,83
Eğitim	1.085	42.794	1.231	1.287	542	654	2,80%	1,27	1,53
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	1.107	50.579	2.255	2.506	1.366	1.233	4,27%	2,7	2,44
Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	272	7.097	194	269	59	134	2,66%	0,84	1,89
Diğer hizmet faaliyetleri	1.253	30.891	1.934	2.271	1.888	4.594	5,89%	6,11	14,87
GENEL TOPLAM	**59.619**	**1.896.934**	**97.983**	**119.568**	**106.153**	**92.393**	**4,91%**	**5,6**	**4,87**

Ek 4-C: İLLERİN SEGE SIRALAMASI, 2011

İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE-2011)					
İl Kodu	İller	SEGE Sırası	İl Kodu	İller	SEGE Sırası
TR100	İstanbul	1	TRB11	Malatya	42
TR510	Ankara	2	TR332	Afyon	43
TR310	İzmir	3	TR905	Artvin	44
TR421	Kocaeli	4	TRA12	Erzincan	45
TR611	Antalya	5	TR631	Hatay	46
TR411	Bursa	6	TR821	Kastamonu	47
TR412	Eskişehir	7	TR813	Bartın	48
TR323	Muğla	8	TR722	Sivas	49
TR211	Tekirdağ	9	TR833	Çorum	50
TR322	Denizli	10	TR823	Sinop	51
TR424	Bolu	11	TR903	Giresun	52
TR212	Edirne	12	TR633	Osmaniye	53
TR425	Yalova	13	TR822	Çankırı	54
TR222	Çanakkale	14	TR712	Aksaray	55
TR213	Kırklareli	15	TR713	Niğde	56
TR621	Adana	16	TR832	Tokat	57
TR721	Kayseri	17	TRB14	Tunceli	58
TR422	Sakarya	18	TRA11	Erzurum	59
TR321	Aydın	19	TR632	Kahramanmaraş	60
TR521	Konya	20	TR902	Ordu	61
TR612	Isparta	21	TR906	Gümüşhane	62
TR221	Balıkesir	22	TRC13	Kilis	63
TR331	Manisa	23	TRA13	Bayburt	64
TR622	Mersin	24	TR723	Yozgat	65
TR334	Uşak	25	TRC12	Adıyaman	66
TR613	Burdur	26	TRC22	Diyarbakır	67
TR413	Bilecik	27	TRA22	Kars	68
TR812	Karabük	28	TRA23	Iğdır	69
TR811	Zonguldak	29	TRC32	Batman	70
TRC11	Gaziantep	30	TRA24	Ardahan	71
TR901	Trabzon	31	TRB13	Bingöl	72
TR522	Karaman	32	TRC21	Şanlıurfa	73
TR831	Samsun	33	TRC31	Mardin	74
TR904	Rize	34	TRB21	Van	75
TR423	Düzce	35	TRB23	Bitlis	76
TR714	Nevşehir	36	TRC34	Siirt	77
TR834	Amasya	37	TRC33	Şırnak	78
TR333	Kütahya	38	TRA21	Ağrı	79
TRB12	Elazığ	39	TRB24	Hakkari	80
TR715	Kırşehir	40	TRB24	Muş	80
TR711	Kırıkkale	41			

Ek 4-D: Yatırım Teşviklerinin İllere Göre Dağılımı, 2012

	YATIRIM TEŞVİKLERİ		
İli / İlçesi	Belge Adedi	Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Adana	89	2.837	2.017
Adıyaman	29	622	1.264
Afyonkarahisar	59	670	1.449
Ağrı	17	78	1.704
Aksaray	24	697	1.801
Amasya	21	73	770
Ankara	178	1.713	8.323
Antalya	115	1.813	6.952
Ardahan	3	8	26
Artvin	12	45	205
Aydın	51	912	2.262
Balıkesir	68	952	1.915
Bartın	8	57	234
Batman	38	172	3.731
Bayburt	5	33	99
Bilecik	19	641	1.132
Bingöl	14	78	488
Bitlis	28	115	954
Bolu	14	539	533
Burdur	30	115	542
Bursa	214	2.565	6.769
Çanakkale	16	217	433
Çankırı	10	30	138
Çorum	22	102	641
Denizli	71	408	1.364
Diyarbakır	68	352	2.614
Düzce	48	499	3.495
Edirne	17	78	422
Elazığ	31	125	567
Erzincan	17	292	255
Erzurum	18	156	301
Eskişehir	52	1.117	3.058
Gaziantep	227	1.864	4.463
Giresun	21	251	413
Gökçeada	2	4	30
Gümüşhane	5	14	79
Hakkari	7	23	103
Hatay	67	2.278	2.088
Iğdır	10	28	406
Isparta	17	96	293
İstanbul	573	5.010	18.245

YATIRIM TEŞVİKLERİ			
İli / İlçesi	Belge Adedi	Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
İzmir	210	8.910	7.367
Kahramanmaraş	74	1.428	2.092
Karabük	3	46	155
Karaman	18	233	717
Kars	14	235	557
Kastamonu	29	313	821
Kayseri	66	521	1.816
Kırıkkale	16	163	338
Kırklareli	25	450	634
Kırşehir	11	501	188
Kilis	8	48	244
Kocaeli	164	2.783	5.835
Konya	199	860	3.926
Kütahya	36	342	1.151
Malatya	45	487	2.425
Manisa	102	1.479	2.979
Mardin	48	1.193	2.657
Mersin	95	1.111	2.282
Muğla	57	597	2.024
Muhtelif İller	10	1.235	164
Muş	19	1.042	432
Nevşehir	30	78	552
Niğde	22	213	795
Ordu	24	100	1.268
Osmaniye	27	326	505
Rize	14	106	407
Sakarya	45	568	2.409
Samsun	45	396	840
Siirt	7	123	731
Sinop	13	84	416
Sivas	39	162	894
Şanlıurfa	99	601	5.624
Şırnak	12	33	338
Tekirdağ	121	1.176	3.736
Tokat	28	119	1.036
Trabzon	40	318	933
Tunceli	4	17	86
Uşak	31	350	489
Van	68	301	1.377
Yalova	24	734	1.651
Yozgat	28	105	809
Zonguldak	25	124	609
Genel Toplam	4.330	57.688	146.887

Ek 4-E: Kamu Yatırımlarının İllere Göre Dağılımı, 2012

İLLER	TARIM	MADENCİLİK	İMALAT	ENERJİ	ULAŞTIRMA-HABERLEŞME	TURİZM	KONUT	EĞİTİM	SAĞLIK	DİĞER KAMUHİZMETLERİ	TOPLAMI
ANKARA	59.116	233.380	49.511	43.430	1.774.033	1.001	10.945	295.959	81.452	1.004.544	3.553.371
İSTANBUL	23.105	21.964	29.000	136.415	1.672.526	650	1.599	293.329	51.500	329.155	2.559.243
ARTVİN	6.779	644	1.000	749.846	33.070	0	11.940	21.898	5.000	19.527	849.704
DİYARBAKIR	376.817	68.856	2	18.283	15.029	0	12.205	100.673	25.200	181.009	798.074
MARDİN	24.058	7.270	0	602.794	21.197	160	1.250	42.238	2.450	19.963	721.380
İZMİR	69.686	2.524	504	42.993	257.947	7.380	1	106.601	44.050	172.910	704.596
ŞANLIURFA	409.465	6.281	0	42.357	6.356	3.624	776	86.166	25.102	67.609	647.736
KONYA	206.788	5.733	0	22.710	25.945	0	276	101.796	20.500	106.899	490.647
İÇEL	41.551	84	10	30.256	11.790	18.750	0	187.438	38.100	132.121	460.100
KAHRAMANMARAŞ	88.639	37.468	0	211.577	6.197	0	0	72.123	29.004	13.769	458.777
BURSA	47.996	7.450	1.300	35.034	171.007	2.000	810	75.010	42.653	69.037	452.297
ANTALYA	59.370	305	0	16.704	32.636	39.624	251	58.692	42.000	170.811	420.393
GAZİANTEP	111.191	9.486	95	2.182	78.514	0	1.300	89.436	7.150	60.885	360.239
HATAY	43.230	107.882	0	28.952	24.912	752	2.000	53.171	13.300	40.275	314.474
BALIKESİR	63.857	20.528	37.588	2.366	38.913	3.200	0	48.090	33.400	55.444	303.386
SAKARYA	1.420	0	11.950	5.407	150.504	1.000	0	42.410	39.704	41.211	293.606
ADIYAMAN	29.083	99.049	0	0	23.238	0	2.900	42.328	26.070	70.455	293.123
MUĞLA	14.395	9.522	0	153.995	9.560	8.339	3.679	27.508	5.000	40.654	272.652
AĞRI	32.560	153	0	930	39.225	50	80.894	51.351	8.100	55.679	268.942
ESKİŞEHİR	10.476	19.480	65.179	7.665	49.079	956	750	44.922	11.350	58.959	268.816
SİVAS	59.476	13.938	4.750	82.057	21.163	3.842	687	52.948	4.650	24.182	267.693
KÜTAHYA	21.331	52.872	20.490	48.929	6.010	0	45.000	47.752	9.200	14.501	266.085
ADANA	62.579	11.109	0	4.798	5.895	0	0	87.282	16.400	76.998	265.061
SAMSUN	53.359	246	0	258	20.194	1.050	3.720	70.074	13.650	97.945	260.496
MANİSA	43.260	22.098	0	66.619	8.128	541	0	40.985	39.705	38.698	260.034
ERZURUM	54.765	7.503	189	6.109	17.258	0	6.011	55.888	27.402	73.859	248.984
VAN	24.751	286	11.368	1.459	17.749	1.100	3.101	74.540	29.394	83.232	246.980
BATMAN	13.177	129.344	0	2.750	4.500	0	6.120	58.701	1.050	25.773	241.415
AFYONKARAHİSAR	72.502	3.314	6.400	1.536	13.385	845	13.546	49.541	40.600	27.697	229.366
KAYSERİ	61.651	5.460	0	280	26.055	650	277	65.418	11.150	50.158	221.099
ÇANAKKALE	64.254	10.631	0	46.421	15.004	14.096	750	44.204	12.802	12.725	220.887
KOCAELİ	836	0	14.800	4.123	2.005	3.705	0	72.927	6.000	113.446	217.842
TRABZON	24.964	565	29	4	11.506	8.011	2.759	47.054	16.700	84.465	196.057
AKSARAY	9.265	15.437	0	2.561	118.007	2.157	830	24.350	0	15.363	187.970
AYDIN	50.808	1.783	0	33.966	1.695	2.980	1.300	40.367	15.202	35.975	184.076
KIRIKKALE	5.336	1.182	98.835	2.002	5.512	0	0	39.505	25.950	5.297	183.619
ERZİNCAN	11.222	955	0	2.372	68.723	0	988	31.865	2.700	56.902	175.727
BİNGÖL	27.273	568	0	39.500	23.420	0	1.373	53.238	6.700	17.791	169.863
SİNOP	18.419	1.780	0	0	92.133	0	950	24.481	500	27.621	165.884
MALATYA	59.855	2.752	0	0	18.995	0	0	49.207	12.454	21.975	165.238
ORDU	3.256	144	0	9.877	55.872	1.000	1.688	31.275	6.533	55.360	165.005
ZONGULDAK	12.740	54.104	0	6.259	8.557	0	2.878	28.627	10.050	37.870	161.085

İLLER	TARIM	MADENCİLİK	İMALAT	ENERJİ	ULAŞTIRMA-HABERLEŞME	TURİZM	KONUT	EĞİTİM	SAĞLIK	DİĞER KAMUHİZMETLERİ	TOPLAMI
EDİRNE	64.438	2.612	0	3.576	23.059	5.319	0	37.981	10.300	9.159	156.444
ELAZIĞ	14.132	1.531	0	23.188	19.202	50	90	35.250	19.930	35.925	149.298
KARS	26.174	385	0	750	33.594	30	10.700	34.254	19.552	18.438	143.877
ŞIRNAK	5.250	11.351	0	2.456	31.072	0	317	43.504	508	48.458	142.916
DENİZLİ	28.013	2.911	12.300	124	5.468	4.760	1.912	33.263	19.150	34.796	142.697
GİRESUN	15.071	202	0	2.202	7.674	0	6.996	38.898	16.150	43.975	131.168
KARAMAN	20.158	359	0	39.058	1.784	0	0	43.002	3.600	22.098	130.059
KIRKLARELİ	11.099	27.300	0	17.762	2.056	0	0	29.954	5.600	29.558	123.329
HAKKARİ	20.751	11.210	0	247	23.762	0	212	48.776	3.002	12.669	120.629
TEKİRDAĞ	2.150	9.405	0	8	11.180	0	500	44.680	23.500	28.843	120.266
KASTAMONU	33.522	154	0	4	19.646	1.500	2.842	30.049	19.700	10.851	118.268
TOKAT	29.786	142	0	11.671	7.031	0	300	40.372	14.050	14.574	117.926
AMASYA	26.789	157	0	6.504	6.812	0	0	24.588	402	51.304	116.556
MUŞ	9.114	6.566	0	19.932	2.853	0	3.273	49.309	3.152	21.344	115.543
RİZE	9.284	508	5.000	8.500	15.154	50	16.517	44.972	1.152	11.269	112.406
ÇORUM	13.463	3.092	0	3.000	9.402	0	2.288	34.631	4.000	39.960	109.836
KIRŞEHİR	6.941	8.237	0	4	25.123	250	500	50.576	1.350	7.575	100.556
YOZGAT	13.809	14.203	0	4	4.952	0	600	36.764	4.000	24.934	99.266
BOLU	3.110	0	0	0	35.668	50	0	32.721	6.950	18.236	96.735
KARABÜK	2.095	0	0	3.280	4.253	850	119	44.234	8.152	25.609	88.592
UŞAK	9.824	137	0	4	4.265	0	256	24.944	32.150	13.974	85.554
BURDUR	29.361	1.147	0	0	1.197	0	130	42.303	2.500	8.617	85.255
BARTIN	8.738	13.373	0	11.000	100	5.500	800	18.448	4.650	22.364	84.973
ISPARTA	21.561	1.883	0	3.385	1.671	3.050	0	38.273	6.650	7.300	83.773
SİİRT	171	13.388	0	52	4.088	0	215	38.559	850	23.705	81.028
ÇANKIRI	26.475	1.142	0	1.385	3.620	2.000	120	29.559	3.900	8.441	76.642
DÜZCE	11.621	2.000	0	184	1.593	0	0	29.142	17.800	14.012	76.352
BİTLİS	6.093	164	0	6	5.324	3.500	1.827	32.461	5.552	18.497	73.424
NİĞDE	20.575	2.585	0	2	1.849	0	1.490	24.457	450	14.041	65.449
GÜMÜŞHANE	18.522	201	0	4.790	4.156	0	415	28.748	3.000	2.356	62.188
OSMANİYE	15.258	1.086	0	654	348	0	0	38.184	1.002	3.583	60.115
IĞDIR	3.715	68	0	2	5.329	0	10.135	32.843	2.550	3.803	58.445
KİLİS	16.206	38	0	550	92	0	0	26.662	0	12.482	56.030
TUNCELİ	174	72	0	202	1.613	0	4.095	29.706	900	16.149	52.911
NEVŞEHİR	5.570	2.167	0	5.004	1.188	2.000	0	26.877	1.000	7.873	51.679
ARDAHAN	1.532	233	0	190	2.884	0	152	25.760	5.602	10.922	47.275
BİLECİK	2.407	0	0	1.500	421	0	0	26.101	0	13.468	43.897
YALOVA	400	0	0	1.680	1.042	550	0	28.363	365	4.678	37.078
BAYBURT	6.748	126	0	320	381	0	0	21.998	1.502	2.715	33.790
MUHTELİF İLLER	2.817.631	74.135	167.750	1.043.979	8.543.245	137.517	189.490	2.218.602	1.027.100	5.370.591	21.590.040
T O P L A M	**5.852.392**	**1.208.400**	**538.050**	**3.732.935**	**13.877.595**	**294.439**	**479.845**	**6.491.136**	**2.161.600**	**9.797.895**	**44.434.287**

TÜRKİYE İŞ KURUMU
İSTANBUL ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ
Adres: Hacı Mimi Mah. Lüleciler Cad. No:4 Tophane-Beyoğlu/ İSTANBUL
Tel: 212 249 29 87 / 88 / 89
www.iskur.gov.tr